

MAGASIN

FÖR

Konst, Nyheter och Moder.

Tidningsskrift.

TJUGONDE ÅRGÅNGEN.

STOCKHOLM, 1843.
Tryckt hos CARL DELEEN, R. W. O.

N:o I.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Januari Månad 1843.

Pl. 1.

James Thomson.

Sedan Red. i den föregående Årgången lemnat porträtter af stora skalder, prydda med infattning af löfverk och smärre bilder som alludera på personens lefnadshändelser, såsom en Italiensk skald, *Petrarca*, och en namnkunnig fransk, *Pierre Corneille*, — tyckas våra prenumeranter äfven hafva billiga anspråk at få porträttet af en stor Engelsk skald, och vi äro i tilfälle at kunna upfylla dessa fordringar genom meddelandet af James Thomsons, denne berömde *Årstidernas* författare, i samma stil orneradt fast olika i anordningen med de föregående. Til venster är en utsigt af Kelso-kloster; til höger en utsigt af Jedburghs-kloster, och nederst en utsigt af Themsen sedd från Richmond-Hill, — allt ställen der skalden ofta och länge uphållit sig.

Omgifningen i hvilken Thomson först såg dagsljuset, i hvilken han lefde och dog, stod uti harmonisk sammanklang med hans arbeten, ägde samma mångfaldighet och storhet samt bidrog genom Sagorna och historiska tildragelser som slöto sig intil dem, at lifva hans skalde-snille. Ifrån den sköna landtliga trakt i Skottland, omgifven af talrika kullar, floder och skogsparker i grefskapet Roxburgh, der han föddes i Ednam d. 11 September 1700, och tilbragte sina unga år uti skolan i Jedburgh, — kom han til Edinburg at på dervarande högskola studera theologi. Sina lediga stunder tilbragte han med vandringar i denna nordliga hufvudstads vackra nejder. Efter tvenne års vistande derstädes dog hans

far, en prestman, och modren flyttade med de öfriga barnen äfven til Edinburg. Det var här Thomson först upfattade idéen til hans Skaldestycke Årstiderne och utgaf sitt första försök i et skaldestycke öfver Landtlefnaden; men det tilvann honom icke någon synnerlig upmärksamhet, hvarföre han beslöt begifva sig til London (1725). Men äfven hans ankomst dit var redan åtföljd af motgång. Han hade medfört åtskilliga recommendations-bref dem han knutit i sin näsduk, men som blefvo honom frånstulna: en omständighet som redan är et charaktersdrag af Thomsons enkla sätt at vara. Han var för grannlaga at begära nya recommendations-bref. och dels detta, dels andra tilfälliga omständigheter, vållade at han en tid bortåt var i penningeförlägenhet och stundom i verkligt behof. — Samuel Johnson säger: "hans nödvändigaste behof var ett par skor."

En anmärkningsvärd punkt i Thomsons lefnadshistorie, som jemväl talar för hans charakter, är det stora antal af vänner han förvärfvat sig. Han var redan från sin barndom afhållen och aktad af alla som närmare kände honom, En vän hade ledt hans upfostran i Jedburgh; en annan, *Mallet*, gjorde honom sedan i London bekant med inflytelserika personer, såsom Pope, Lord-Kanslern Talbot m. fl.

Medlertid utgaf han sitt skaldestycke *Vintern*, som visserligen förskaffade honom rygte och vänner, men föga inkomster, ty han erhöll derföre endast — tre guinéer. 1727 utkom *Sommarn;* året derpå *Våren* och 1730 *Hösten.* — Thomson har likväl sednare mycket ändrat och förbättrat denna första uplaga och ökt den med 960 versar.

Thomsons försök i dramatiska arbeten voro mindre lyckliga; af hans fem Sorgspel anses *Tancred and Sigismunda* för det bästa. Hans allegoriska skaldestycke i Spencers manér och versart, *The Castle of Indolence*, som utkom 1747, utmärker sig mer genom spridda lyckliga ställen, än genom fulländning af det hela.

Sedan han följt Talbots äldsta son på dess resor, fick han en indrägtig och nästan sysslolös tjenst, såsom Secreterare vid Patenterne, hvilken han dock efter Talbots död åter förlorade. Han erhöll likval 1746 en Öfver-Intendents syssla öfver de Antilliske öarne; men var icke länge i åtnjutande deraf. Han bodde vid denna tiden i den vackra trakten af Richmond i *Kew-lane*, och pro-

Thomson.

…gonde Årgången.

menerade vanligen til fots, när vädret icke medgaf at färdas på Themsen, til London. Vid en af dessa promenader ådrog han sig en stark förkylning, som efter några dagars sjukdom lade honom i grafven, d. 27 Maj 1748.

Thomson innehar en hög rang ibland Englands Skalder. Han hade en liflig och rik inbillningskraft, och riktade skaldekonsten med en mängd nya och originela bilder. Årstiderne äro hans mästerstycke, och kanske det bästa af alla Engelska beskrifvande poemer.

Orléanska Jungfruns farväl til sin hembygd. *)

Farväl! J kära berg! Farväl! J ängar gröna,
J lugna dalar, der jag skild från menskors blick
I helga drömmar stadd, så tyst och enslig gick!
Farväl! jag på min stig skall andra törnen röna.

Träd jag planterat sjelf! Du klara bäck som rinner,
Du ömma Echo som uprepade mitt namn,
Ni vackra ställen der min vår så sällt försvinner,
Jag sorgsen sliter mig för evigt ur er famn.

Ni fromma, späda Lam, som åt' ur mina händer,
Som glada lyssnade och kände väl min röst;
Nu får J utan skydd gå både vår och höst
Och fåfängt söka mig kring dessa öde stränder.

Ty för en annan hjord, för andra fält, Guds Anda
Har kårat mig i nåd. Jag måste vandra snart
Trots stormens förebud och kulna dagars fart
Som mörka, hotande med åskans ljud sig blanda.

---

*) Denna öfversättning är icke gjord efter Schillers original uti Prologen til hans Jungfrau von Orléans, utan efter en fransysk öfversättning deraf utaf Professor Haldy.

Jag måste bort; ty Han som uti buskens flamma
Til Mose talade sin lag på Horebs häll,
Och Esaias tog utur sitt tysta tjäll
At säga Zions fall och straffdom med detsamma;

Han talade til mig, sin röst han mig lät höra
I skogens susning och i vilda stormens ljud,
Hans stämma underbart förkunnade Hans bud:
"Gack! unga flicka, gack! at mina budskap föra.

"Gack! at din späda växt i stålets harnesk dölja,
"Gack! skynda! Det är tid. Omgjorda dig med svärd;
"Drag det med spenslig arm i vapen föga lärd,
"Ty du i stridens gny skall mina härar följa.

"Brudkronan aldrig skall omkring din tinning blänka,
"Men ärans ljusa sken omstråla den en dag,
"De roser för en tid som vällusten kan skänka
"I evig lagerkrans åt dig förvarar jag.

"Gack! säg de Krigare som fegt och nesligt hvila
"När fiendernas hop betäcker deras jord,
"Säg dem at aldrig än en hjelte varit spord
"Som til sitt lands försvar ej modigt velat ila.

"Gack, barn! med ädelt mod förjaga Englands söner,
"Må för ditt dragna svärd de häpna innan kort,
"Från fosterlandets jord besegrade fly bort
"Och bäfva för den magt hvaraf du bistånd röner."

Ja, Herre! ja; jag går dit du den svaga bjuder;
Jag redan ser min Kung befriad af min hand!
Led fram min stridshäst der, hvars öga står i brand;
Johanna längtar dit der strids-trumpeten ljuder.

Ch...

Pl. 2.

Skogs-Fasanen. (Menura magnifica.)

Bland de oändligt många slag af fåglar som genom deras skapnad och färgglans väcka vår beundran, förtjenar onekligen Skogs-fasa-

onde Årgången.

nen en särskilt upmärksamhet, ehuru han, hvad färgernas skönhet och pragt angår, icke kan täfla med Påfogeln, Guldfasanen, Papegojan och flera Brasilianska fåglar; men så mycket mer genom det egna och pittoreska utseende hans stjert erbjuder, hvilken utbredd fullkomligen liknar en Grekisk Lyra, i anledning hvaraf Fransmännen kallat den *Ménure Lyre*, ehuru dess allmänna namn af Engelsmännen på Port-Jackson är Skogs-Fasan.

Kroppens storlek är Fasanens med en grå-brun färg; bröstet, de yttre täck-fjädrarna och ving-fjädrdrna af röd-brun färg; det hela således icke lysande; men den lyr-formiga stjerten är fågelns förnämsta prydnad; den består af 16 fjädrar, hvaraf 12 äro långa, spensliga och med utspridt skägg; 2 midtel-fjädrar endast försedda med skägg på inre sidan, samt 2:ne yttre-fjädrar hvilka i skapnad af ett *S* formera lyran, och äro de försedda med randigt, yfvigt skägg åt inre sidan, liknande et bredt band.

Skogs-fasanens hemland är Nya Holland, synnerligast i skogstrakterne *Eucalyptus* och *Casuarina*, hvilka betäcka de så kallade blåa bergen, genomskurna af hålvägar. Han trifs mest i stenig mark och aflägsna trakter; visar sig icke gerna annat än om morgon och afton; men sitter om dagen upflugen i träden.

I allmänhet är Skogs-fasanen sällsam at finna, men vårt Zoologiska Museum äger likväl ett exemplar.

Buketten.

Af Henri Berthoud.

(*Öfversättning af* *******).

Slut fr. Dec. månads Häfte 1842.

Dagen efter denna händelse, hvilken nästan syntes Marie som en dröm, satt hon med sitt arbete vid fönstret; emot hennes vilja föll sömnaden ur hennes hand, vid tanken på den föregående dagen, och hon försänktes i ljufva drömmar, då hennes sväfvande, obestämda blick, fäste sig på huset midtemot. En likprocession och

prester kommo derifrån. Bakom dem gick en yngling som gret bittert! . . . . . han följde sin moders likkista. Marie kunde ej återhålla sina tårar, ty hon kände sig rörd af medlidande, och delade den unga mannens smärta, vid erinran af den dag, då hon sjelf sett sin moders likkista bortföras.

Antingen det nu var slumpen, eller Himlen som ville det så, men ynglingen uplyfte sitt hufvud och såg den unga flickans tårar; han förstod at hon beklagade honom, och vid detta oväntade medlidande kände han sig mindre förtviflad i sin djupa smärta; det tycktes honom at han ej var så alldeles öfvergifven på jorden. Då han om aftonen återkom i det toma rummet, der han ej mera skulle finna sin mor, öppnade han fönstret och satte sig at betragta genom Maries fönsterrutor, hvilka uplystes af en lampa, huru hon satt och arbetade omgifven af barnen och Margreta. — Efter en månads förlopp kom Baron Cuvier at göra et besök hos sin skyddling. När han kom derifrån, väntades han vid vagnen, af en ung, svartklädd man, med ganska hyggligt utseende.

Förlåt mig, min Herre, sade han, men jag önskade at få den äran tala med Er. Det är något som angår Marie.

Cuvier bad honom stiga up och sätta sig i vagnen bredvid honom.

Den unge mannen berättade at hans namn var Philip T . . . . at han var Boktryckeriförvandt, at han älskade Mamsell Marie och ville fria till henne.

Jag är ej utan tillgångar, sade han, jag har en liten ränta af tusen Francs, och förtjenar sju Francs om dagen hos min patron. Jag för en stilla och ordentlig lefnad, och är ej utan upfostran. Mamsell Marie skulle bli lycklig med mig; åtminstone ville jag bemöda mig derom.

Cuvier steg åter up til Marie.

En ung man, en granne midt emot, har talat med mig om Er, Marie.

En hög rodnad betäckte den unga flickans kinder.

Det der är ett godt tecken för honom, tillade Naturforskaren. Jag behöfver ej tillägga at han älskar Er, och friar til Er.

Min älskade beskyddare, sade Marie sedan hon hemtat sig från sin förvirring och efter en minuts tystnad; en hederlig karls önskan at äga mig til maka, och som vänder sig til Er at framföra

den, borde endast hedra och fägna mig; men innan jag besvarar den, måste jag lemna Er några uplysningar: eller snarare ber jag Er, sedan Ni afhört mig, at sjelf svara för mig. Min far var son af en grannlåtshandlare och gifte sig, tvärtemot båda familjernas vilja, med min mor som bar et lysande namn. Derifrån härledde sig många sorger och skakande pröfningar. Båda äro nu döda, derföre är jag ensam, fader- och moderlös i verlden! oaktadt detta öfvergifna tilstånd, och min medellöshet, tvekar jag ändå at gifta mig med en handtverkare. Har jag orätt deruti, skall jag väl snart besegra denna fördom; Säg, hvartil råder Ni mig?

Jag skall anföra vårt samtal til Philip, ord för ord; det är han som skall besvara frågan.

Och han gick ned at berätta allt för Ynglingen, som med nedfäldt hufvud afhörde honom.

Nå väl! hvad besluter Ni?

Min Herre, svarade han, bed Mamsell Marie vänta två år, innan hon afsluter något annat giftermål. Jag bönfaller om denna gunst hos henne, i min och hennes egen moders namn, som båda från Himlen se ned til oss. Innan denna tid skall jag förvärfva ett namn och en ställning som äro henne värdiga.

Cuvier gick åter upföre Maries fyra trappor och tilförde henne Philips svar.

Denna gången, Herr Cuvier, skall jag sjelf svara Herr Philip. Är det ej ert råd, och tänker ni ej jag gör väl at ställa mig under et så ädelt hjertas beskydd?

Margreta gick ned och bad Philip stiga up.

Mitt barn, sade Cuvier, här får jag presentera Er för er fästmö.

Philip kunde ej återhålla de tårar som fyllde hans ögon, de glädjesuckar som svällde i hans bröst.

Tre månader derefter var bröllopsbordet dukadt i Jardin des Plantes, hos Herr Cuvier.

Nu är Philip en af våra skickligaste och rikaste Boktryckare. Marie har betydligt hjelpt honom i hans flitiga bemödande at förvärfva lycka och välstånd.

Uti den unga Fruns salong står Cuviers byst af marmor, och

bredvid den ligger en vissnad bukett. Jag behöfver ej tillägga, at hon aldrig utan liflig rörelse och tacksamhet betragtar Bysten och Buketten.

Pl. 3.

Hjerter Kung och Hjerter Dame.

Af Onkel Adam.

Det händer stundom at "en ung man på modet" kan blifva på allvar kär i *ett* föremål, det händer "stundom," säger jag, och har dermed reserverat mig mot at det *vanligen* händer.

Gamle Major von Polen på Stora Gyllingsvik märkte nemligen en gång något dylikt hos sin systerson Löjtnant Axel de la Brons, eller, som han gemenligen kallades på Gyllingsvik, kusin Axel. Löjtnanten gick nemligen och filosoferade, blåste flöjt om qvällarne på sin kammare ner i flygeln, glömde expeditionen, fick skrapor af förste Majoren, plockade blommor och lade sig på botaniken, läste "Werters Lidande" och "En skön Själs bekännelser," var mycket tyst i sällskaper och pratade för sig sjelf då han var ensam; med ett ord kusin Axel hade ändrat natur. Gamle Majorn som sjelf varit i åtskilliga svårigheter både til lands och vatten och äfven mången gång varit utsatt för den croiserade elden från kärleksgudens batterier, började ana at allt, som man säger, ej stod så rätt til med kusin Axel, och gissade slutligen at han måtte vara kär utan hopp. Majoren såg sig om bland landsens döttrar och stadnade slutligen med sin blick på sin kära granne Baron Silfverspiks sköna dotter Eva, som nyligen och nästan liktidigt med kusin Axels filosofi, hemkommit från hufvudstaden, der hon fått sin upfostran hos en gammal tant eller något dylikt. Fröken Eva var enligt ryktet lika hård som skön; man omtalade at en respectabel hop af unga officerare och ett halft collegium med skrifkarlar krupit för hennes fötter, utan at vinna nåd inför hennes ögon eller röra hennes demanthjerta; det är klart at flickan måtte varit en hård själ, när ej en hel officers-corps med och

utan stjernor på bröstet och fransar på epåletterne, samt ett helt collegium med skrifkarlar med och utan ordinarie lön och item ljuspenningar, icke kunnat röra henne. Det fanns i hela den adorerande skaran icke en enda, som icke ansåg den flickan för ett lyckans barn, hvilken han tilböd sin hand och hjerta, och dock likväl hade Eva Silfverspik flätat korgar til et slags jettoner åt Herrarne.

Nu var kusin Axel en blygsam gosse — (ty blygsamheten är en dygd tilhörande under-löjtnants-graden) — och derföre förtviflade han om framgång, då han sett så många förträffliga män få afslag — det var derföre han lade sig på botaniken och knappt vågade slå opp sina smägtande ögon då han någon gång kom i sällskap med fröken Eva Silfverspik.

Major von Pohlen som höll af sin systerson som sitt öga (hvilket vill mycket säga, emedan Majoren mist det ena i en duell), sökte derföre at leda honom på rätta vägen och talade förnuft med honom, men hvad lönar det mödan at tala förnuft med en filosof? det har i alla tider varit detsamma som at hälla vatten på gåsen, och kusin Axel var filosof.

Nu slog gubben om och ville hjelpa honom.

Bland andra talanger som kusin Axel hade var äfven den at rita rätt smånätt och vackert; Julen tilstundade och nu föreslog Majoren sin skyddling at rita något åt fröken Eva — den blygsamme unge mannen tvekade, men Majoren talade så rörande om hans talang och om blomsterspråket m. m. at han slutligen omvände sin kära systerson. Men hvad skulle han rita? blef frågan — Et blomsterstycke eller fruktstycke, eller en liten sparf eller en fjäril — nej, intet ville passa. Då uptäcktes det i en lycklig stund at fröken Eva roade sig med at lägga patience — det var nemligen en konst som hon lärt sina tilbedjare; men uptäckten gjorde at Majoren beslöt at kusin Axel skulle rita en liten högst gentil patience-kortlek med allegoriska figurer. Ett par buntar af små glacernde och i snitten förgyllda visitkort inköptes; 52 afräknades och Löjtnanten satte sig til at rita; han ritade och ritade, suckade och slickade på penseln, och slutligen var den allegoriska patience-leken färdig til Julafton. Den inkastades efter öflig vana, och fröken Eva blef mycket glad åt den vackra leken och tackade Axel,

som helt blygsamt nekade — det förstås; ty ingen vet hvarifrån Julklappar komma — det är tydligt.

Men månad gick efter månad och oaktadt fröken beständigt lade patience med Axels mästerstycke, började hans egen patience at taga slut och Majorens tröstegrunder ej mera hafva verkan.

Nu hände sig en gång framåt Mars, just då det värsta menföret plägar vara, befann sig Axel en dag på visit hos Baron Gyllenspik; han var något mera uprymd än vanligt, ty Baronen hade mycket bestyr ute och Friherrinnan var något illamående och drack kamillthé på sin kammare. — Axel fick således ofta nog långa stunden vara ensam med den hårda sköna, men detta gagnade honom föga, ty de voro begge stumma som ett par fiskar — han af kärlek och hon af kalltinnighet; förstås.

Då man ej kan tala plägar merendels kroppen vara desto mera beskäftig, och detta gjorde at Axel nu kom at med en mine värdig en Snickare och Schatullmakare at betragta et litet skåp eller schatull af kinesisk fabrik, hvilket hade sin plats på marmorbordet under stora spegeln; huru kusin Axel "vinglade" med lådor och dylikt, kom han at trycka på en dold fjäder och en lönnlåda öpnades och i lådan låg den lilla Patienceleken gömd. Han framtog leken för at tilse om den kunde vara mycket sliten, men knappt hade fröken Eva sett den i hans händer, förr än hon störtade opp från sin plats och bad med rodnande kinder at han skulle inlägga Patienceleken på sitt ställe; men Axel ville ej göra det, utan bläddrade igenom leken. Bäste Löjtnant, bad Eva i verklig ångest, gif mig leken, gör mig til viljes, jag ber så vackert — och det shöna barnet stod der som en oskuldens engel, skön och rodnande som en ros. Det är något hon vill dölja tänkte Axel och fortfor småleende at bläddra. Då föll Hjerter Dame i hans hand och se der oppe i kanten stod skrifvet med en lätt fruntimmershand namnet *Eva.* — Nu var gåtan löst; Kungen skulle också ha ett namn, han skulle då få se namnet på sin rival, ty han tviflade ej på at en sådan varelse fanns, och med dubbel ifver sökte han efter Hjerter Kung. Han fann slutligen Hjerter Kung — men på detta kort stod — "*Axel* — min Axel" skrifvet med samma sköna hand. — Axel rodnade nu äfven och såg opp. — "Goda fröken Eva," frågade han, — har ni skrifvit detta? I

detsamma hörde de den gamla baronens tunga steg i förmaket. — Har ni skrifvit detta? för Guds skull säg, har ni skrifvit "*min Axel*" här på Hjerter Kung? frågade han med stigande värma den sköna flickan som bortvände sitt glödande ansigte. — "Ja" hviskade hon slutligen, för Guds skull göm korten; ty Pappa kommer — "Ja Axel, jag har skrifvit det, fråga ej mera!"

Axel stal de begge korten och gömde dem vid sitt hjerta; det var den lycksaligaste stund i hans lefnad.

Axel fick den sköna Evas hand; de äro nu ett gift lyckligt par, som ännu lika hjertligt älska hvarandra som den dagen; men til minne af den lyckliga tilfälligheten som uptäckte hvad den sköna flickan så omsorgsfullt gömt, lät Avel porträttera sig och sin goda hustru kostymerade som Kung och Drottning i Hjerterna; den taflan hänger i det unga herrskapets sängkammare och framkallar månget gladt smålöje på deras anleten.

Närliggande tekning är en liten copia af den stora taflan, der icke en gång artisten glömt at rita en stor korg, blott en — de öfrige äro gömda bakom Hjerter-kung och Hjerter-dame.

Missförstådt Religions-begrepp.

(Scener ur verkligheten.)

En stödjestaf för älskande är hoppet; tag den på vägen med, beskydda dig dermed emot förtviflan.
Shakspeare.

Det var en trakt, der naturen antagit ett det vildaste utseende, der icke ett träd kunde uptäckas så långt som ögat fattade, endast några buskar af En hade sparsamt här och der i denna vildmark slagit sina rötter. —

Mattsson, en ung, fattig bonde, hade här för en ringa summa förpantat sig ett stycke jord, odlat och byggt sig en bostad, som han med sin hustru redan fyra år hade bebott.

Mattssons Malin benämndes ännu den vackra ungmor i Ny-

hemmanet, af den närgränsande byens invånare, ehuru nio år hade förflutit efter bröllopet. Den unga bondhustrun ägde också ett fördelagtigt utseende; hon förenade med en smidig växt, med de friska, fylliga kinderne, och det kastaniebruna håret, något i blicken ur de själfulla ljusbruna ögonen, som ingaf förtroende, och som äfven motsvarades af hennes odelade tilgifvenhet för sin man, den hon älskade lika varmt och innerligt, som första dagen af deras förening.

Mattsson var också sin Malin med själ och hjerta tilgifven. De små älsklingarne omfattades af båda föräldrarne med innerlig kärlek, och med barnahjertats hela hängifvenhet älskade de dem tilbaka.

Om vintren var den unga bonden sysselsatt med sitt yrke som skräddare inom grannskapet, och Malin då med sin spinnråck; men från vårens första dagar, intill sena hösten delade båda makarne gemensamt arbetet ute på marken. Hvarje morgon när den unga bondhustrun ombestyrt sina sysslor vid hemmet, skyndade hon ut til sin man, som dag efter dag med allvarlig flit ansträngde sina krafter, dels med eget och dels med grannboarnas arbete. Den åttaårige Frans var stolt at kunna gagna med sitt biträde när modren medförde småflickorna, och äfven maten til utmarken, så at hon obekymrad kunde egna sig åt de förefallande sysslorna. Vanligtvis hastade Malin åt hemmet en timme innan dagsverket var slut; Frans var äfven då redan färdig til hemmarchen, och hade fyllt sin lilla vagn med torf, som i brist af ved användes i spiseln. När den unga bondhustrun hade uplyftat det yngsta barnet i famnen, och räckt handen åt Anna, en sexårig flicka, då bar det raskt af, under det den glada qvinnan med en klar och böjlig röst, och med en känsla, som säkrare än konsten hittar vägen til hjertat, sjöng någon folkvisa. — Beklagligen, och, kånske ofta, saknar den civiliserade mannen den oskattbara trefligheten i sitt hem, som ägdes och högt upskattades af Mattsson; ja, jag är fullt öfvertygad, at om Ni, mine Herrar ägta män, åtföljt honom, då han vid dagens slut återvände til den snygga, ehuru enkelt möblerade boningen, och ur den unga, vackra makans eldiga blickar helsades med ett hjertligt välkommen, och då de små täflade at smekande borttorka svettdropparne från fadrens

solbrända panna, — då, skulle åtminstone någon af Eder förlåta om jag icke kan jaga den, kanske origtiga tanken ur min själ, at denna Mattsson, i trots af all den trollglans som omgifver Eder i de lysande salongerna, icke ville hafva bortbytt den sällhet han kände som make ooh fader. — —

Hvarje afton när den lilla tarfliga måltiden, under ett muntert skämt var slutad och faten borttagna från bordet, plägade Mattsson ur väggskåpet framtaga Psalmboken, de unga makarna uplyfte då, hvar och en på sitt knä de små barnen, och hörde med glad tilfredsställelse huru Frans rent och tydligt läste aftonbönerna. Och aldrig har eiderdunet bjudit en ljufvare hvila, än den, dessa lyckliga makar njöto efter dagens mödor i den tarfliga boningen.

Det var vinter, Malin skulle åter skänka en medlem åt familjen. — "Gud vare med dig kära Malin," sade Mattsson, "jag går icke långt bort ifrån dig, bara ner til torfhögen och risar ner den, för vi ha innan qvällen en öfvervälla med snö. Gud låte allt stå väl til när jag kommer tilbaka," tillade han, nickade ännu en gång åt hustrun och lemnade henne med grannqvinnan. Han återkom mot dagens slut, Malins plågor hade tiltagit och fortforo hela natten, och ännu dröjde den så ifrigt efterlängtade nya verldsborgaren. — "Jag tar Gabriels häst i byen, och far efter doktorn i stan," — sade Mattsson beslutsamt, och torkade en tår ur ögat med sitt räckskört, öpnade väggskåpet och medtog den gamla plånboken, som varit hans farfars, der han förvarat några Riksdaler tills länsmannen skulle pålysa skattpenningen, "de må då i Guds namn stryka med, tänkte han, det blir väl alltid någon råd; och skulle doktorn vilja ha ändå mer, så skall jag tala vid Gabriel, at han lånar mig några til, när jag far hem med doktorn." Derpå stoppade han plånboken i fickan, och skyndade til byen. —

Väglaget var svårt, kölden stark, och ett förfärligt yrväder hade inträffat. Mattsson fördrog tålmodigt hvarje stöt den gamla bondkärran, i följd af den ojemna vägen, meddelade honom, och fortfor at köra i fullt traf. Hans ifriga önskan at kunna bringa sin Malin en skyndsam hjelp, i förening med hans förtröstan til läkarens otvifvelagtiga bistånd, gjorde honom känslolös för allt annat; ty utom Guds nåd och hjelp, och dernäst den gamla Kyrko-

herden i byen, hade han med ett oinskränkt förtroende fästat sig vid läkare i allmänhet. Sjelf hade han väl aldrig förr varit i behof af deras biträden, men hans far, som varit soldat, talade ännu på sin ålderdom med en så innerlig tacksamhetskänsla om regements-läkare, och hade så ofta nedkallat välsignelsen öfver hvarje man, som egnat sig åt detta stånd, dem han benämnde för Christi trogna efterföljare.

Det var tre mil emellan Mattssons lilla boning och städen, och oaktadt han påskyndat sin resa, ljöd ett-slaget från tornklockan då han stannade vid doktor Dikters hus. Efter en god timmes väntan i förstugan, erhöll han ändtligen tillåtelse at stiga inom dörren. Nästan stel af köld, föredrog nu Mattsson sitt ärende, omtalade i så rörande uttryck han förmådde den sjukas långvariga plågor, och bönföll om skyndsam hjelp. —

(Slut i nästa N:r.)

Logogrif.

Kom Spartas son ur fejd tilbaka
och ej mitt hela med sig bar,
han hånades af barn och maka
och dog föraktad af en hvar.
Af detta stamord som utgöres
af fem bokstäfver, aflas lätt,
så lätt, at ej et nödrop höres
af descendenter denna ätt:
et land, som Ägirs döttrar ystert
kringdansa uti slöjor blå;
en dryck, hvarmed et sinne, dystert,
kan sorgerna på flykten slå;
en plog, som skurit fåror, djupa,
i Thetis famn, men utan spår;
et arbetsdjur, som lätt kan stupa,
om pålagd börda trycker, svår;
en kall despot, som ifrån polen
sin herrskarspira sträcker ut;

hvad menskan skall, när lefnadssolen
i grafven sjunker ner til slut;
til kropp och själ hvad Sybariten
af yppig vällust ofta blef;
et fel hos den, som glömsk af fliten
på torget fåfäng gick och dref;
hur kämpen stundom återvände
från marknadsplatsens tornerspel;
hur elden var, då den upbrände
af Hamburgs pragt en fjerdedel;
et råd åt den, som önskar finna
de visas vidtberömda sten;
hvad dykarn gjorde, för at vinna
en perla, kostelig och ren;
hvad Ryssen såg med gladlynt sinne
framkomma ymnigt på hans fält;
hvad Guden Kronos, grym i minne,
med sina söner gjorde snällt.

— — *st!* — — —

Ordet til Logogrifen i December Månads Häfte 1842 är: *Graf*, hvaruti finnes: *Far*, *arf*, *gaf*, *arg*, *af*, F G A.

Charad.

Der borta i den lugna dalen
jag mången afton hänryckt står
och lyssnar hurn näktergalen
uti *mitt förstas* krona slår.
Hvarenda ton förtjussam tyckes.
Mitt andra djupt ur känsligt bröst,
och stilla vemod ljuft uttryckes
i denna underbara röst;
den griper själen och jag finner
hur hvarje åtrå, som ej är
mitt tredje, dämpas — och jag brinner.

af mera himmelska begär.
I dessa stunder, hvilka soffra
min tro, min kärlek och mitt hopp,
jag på *mitt hela* ville offra
åt Herran anda, själ och kropp.

— — *st!* — — —

Pl. 4.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Hvit sidensars-hatt garnerad med hvita sidensars-band och blommor samt fodrad med rödt; blå siden-klädning; Kappa kallad *Crispine* af brunt sidensars garnerad med sammet i samma nuance och snörmakare-ärbete samt hvitt foder; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. Bart hår prydt med blommor och trenne guld-pann-band i ställe för ferronière; klädning af broderad Tarlatan med 3:ne Kjortlar; den ena kortare än den andra med en gul sidensars-underklädning; hvita handskar och skor.

Fig. 3. Samma hårprydnad som Fig. 2 sedd ifrån sidan.

Fig. 4. Gul sidensars-hatt prydd med plymer och band; Kappa af siden garnerad med snörmakare-arbete.

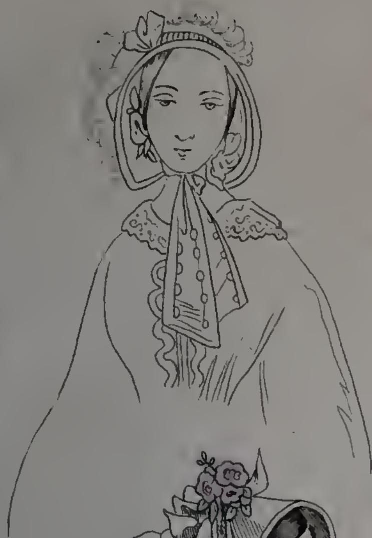
Fig. 5. Modern hårklädsel med kam och flätor med en slöja fästad inunder.

Fig. 6. Grön sammetshatt prydd med blommor och blad; Rock af rutigt siden med veckadt lif och trånga ärmar.

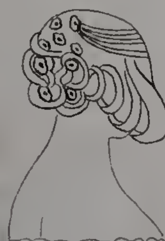
Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

4 5 6

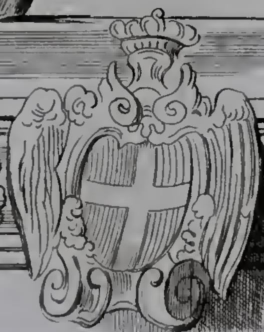

1 2 3

…gende Årgången.

N:o II.

MAGASIN
för
Konst, Nyheter och Moder.

Februari Månad 1843.

Pl. 5.

Hertig Philibert Emmanuels af Savoyen Staty til häst i Turin.

Af nyare tiders sculptur-arbeten anses denna *Statue équestre* af Hertig Philibert Emmanuel af Savoyen, som finnes i Turin, utförd af den berömde *Marochetti*, för et af de skönaste och mest fulländade konstverk. Allt i densamma är lif och rörelse. Man får sällan skåda konstalster utförda i en så stor scala, i hvilken tanken är bättre uppfattad och enkelheten mer storartad bibehållen. — Ryttarens dubbla handling bidrager til harmonien af det hela och liksom sammanbinder compositionen: krigarns bestämmelse är upfylld; han sticker det långa svärdet i slidan och hejdar sin stridshäst i gången, som lyder under någon motsträfvighet.

Savoyen förklarades för Hertigdöme år 1416, då Grefve Amadeus VIII erhöll Hertig-titel af Kejsar Sigismund; nu för tiden, sedan Pariser-freden 1815, hörer det till Sardiniska Monarkien. — Hertig Carl III:s af Savoyen son var Philibert Emmanuel, som af Fransmännen blef fördrifven ur sina stater; men han utmärkte sig i egenskap af Spanska Konungen Philip II:s fältherre under kriget mot Frankrike, så at han genom freden i Château-Cambresis 1559 åter erhöll Savoyen och Piemont. Emedlertid hade protestantismen utbredt sig i hans stater. Til följd af Påfvens upmaning ville Hertig Philibert Emmanuel med våld omvända Protestanterne, bland hvilka många Waldenser befunno sig; men han blef af dem flera gånger slagen i bergen, och måste slutligen medgifva dem fri

religions-utöfning. För öfrigt upmuntrade han industrien bland sina undersåtare, hvilka förut voro tröge och overksamme; isynnerhet lade han genom planteringen af mulbärsträd grund til den närvarande stora siden-tilverkningen. Han lät äfven anlägga flera fästningar och byggde citadellet i Turin. Genom byte förvärfvade han 1576 för sitt hus Furstendömet Oneglia och genom köp Grefskapet Tenda.

Hertig Philibert Emmanuel dog 1580.

Adas Dotter.

Uti en löfbeskuggad dal,
en fridens hembygd lugn och sval,
der hade Thor sig rest en hydda;
dess tystnad löfvens susning bröt
och bäcken klar, romantiskt flöt
igenom ängar blomsterprydda.

I närheten utaf sitt tjäll
satt Thor en molnfri Juni-qväll,
sin trogna hund så hjertligt smekte.
Förtrodd åt gräsets lugna våg
en bok invid hans sida låg
och vestans flägt med bladen lekte.

»I sjutton år på denna dag
»här, med min trogna hund, har jag
»först lifvets lugn fått ostörd njuta.
»Nu skild från tvångets tunga band,
»skall ingen lömsk, förrädisk hand
»en dag mitt matta öga sluta.»

Så talte Thor och reste sig;
och *Fille* strax den kända stig
med snabba steg åt hyddan ilar;
då framför Thor en flicka står.
Hans mössa lyfts från grånadt hår,
på främlingen hans öga hvilar.

»Er tilgift, vördnadsvärde man,
»jag kanske icke hoppas kan
»som här er lugna fristad störde?»
Så hviskar flickan blyg och öm.
Til Thor hans flydda ungdoms dröm,
likt sömnens ängel återförde.

Vid hennes blick, dess röst, vid allt
stod för hans själ en ljuf gestalt,
som hjertat fåfängt sökt at glömma.
»Fritt tala, barn!» genmälte Thor,
»den hemlighet man mig förtror,
»förvaras som i grafvens gömma.

»Men följ mig först till hyddan der,
»jag tycker luften kylig är
»sen dagens drott sin fackla släckte.»
Han förde flickan vid sin hand
och formen af dess fot i sand
ännu et slumradt minne väckte.

Midt uti dalens lugna sköt,
der hvarje pragtfull blomma göt
det ljufva doftet öfver trakten,
den anspråkslösa hyddan låg,
och höga löfträd der man såg
likt hela härar höllo vakten.

»Säg mig,» sad' Thor, »hvems barn du är
»och hvilken klagan som du bär?
»jag ser ditt hjerta våldsamt lider.»
Hon hviskar, lutad mot hans famn,
och ljudet utaf kända namn
som echo flög från fjerran tider.

»Min far nu i ert grannskap bor,
»Ni känner trakten, som jag tror,
»en times väg från dessa lunder.
»Hans boning *Rosenviken* är;
»kom skynda dit, jag er besvär
»skänk friden åt hans sista stunder.»

»Emot din far jag drog mitt svärd
»och måste lemna hopp och verld,
»blott denna flykt mig kunde trygga.
»Min älskarinna — blef din mor;
»jag vid min flydda sällhet svor,
»at på en qvinnas tro ej bygga. —»

»Den samma dag jag ljuset såg
»den unga *Ada* liflös låg
»och sexton år har hvilan njutit.
»Men om ni henne älskat har,
»ni säkert skyndat til min far
»och tröst uti hans hjerta gjutit. —»

»Nej, Hulda, vet, at denna far
»så grymt min lycka mördat har;
»du anar ej hvad du begärde.
»Blott minnet af min fosterbygd,
»här i naturens stilla skygd,
»mig svek och hämnden glömma lärde.»

»Hvad? Thore! suckar flickan ömt,
»ni säger, at ni hämnden glömt,
»och hatet än uti ert hjerta
»kan rymmas efter sjutton år!
»Smälts icke det vid denna tår
»som tolkar Adas dotters smärta? — —»

Ej guld och icke tidens magt
åt Thors betryckta sinne bragt
den frid som nu hans hjerta kände;
svagt var det välde talarn fick
emot den tåromhöljda blick
som flickans milda öga sände. — —

»Räck, sade Thor, din hand åt mig,
»jag, Adas dotter, följer dig,
»din mor i dina blickar talar.
»Men Hulda, hvarje stund är dyr,
»vi måste innan dagen gryr
»ren hafva lemnat dessa dalar.»

Snart tydde horisontens bryn,
med lätta färger uppå skyn,
Auroras purpurbrand i öster;
och fåglarne i trädens topp
sin morgonhelsning stämde opp
och härligt ljödo tusen röster.

Nu hastade de arm i arm
och suckar höjde flickans barm,
dess tårblick rigtad mot det höga.
När parken de tilrygga lagt,
af konstens och naturens pragt
en tafla låg för vandrarns öga.

Uti de rika lundars famn
et bildspråk tycktes ställets namn
i blommig häck på grönskad matta;
och inom den en stilla vik
på rosors spegelbilder rik,
så långt som ögat kunde fatta.

Midt framför flodens täcka sund
och hvilande på klippans grund
en smakfull boning kullen prydde.
Dit förde Hulda til sin far
en gäst, som efterlängtad var;
så Herrmans matta blickar tydde.

»Var helsad, du som friden bär!
»Kom närmare och sätt dig här.»
Bjöd Herrman Thor, och handen räckte.
Den tårflod Huldas öga göt
hvad sveket söndrat återknöt
och hatets sista gnista släckte.

»Var lugn, min vän; det flydda glöm;
»det var en tid då hoppets dröm
»i våra bröst sin flamma tände;
»men snart af verkligheten väckt,
»jag fann mitt sköna irrbloss släckt
»af ödet, lyckans stränga frände.»

Så sade Thor, och Herrmans hand,
som budskap ifrån fridens land,
til et försonadt hjerta tryckte.
»För Adas dotter blif en far!»
och denna suck den sista var
förr'n döden Herrmans öga lyckte.

Med blommor, fåglar, bäck och bnnd
och dalens romaneska lund
förgäfves Thore trotsat smärtan.
När jordens sällhet danad blef,
det var naturens hand som skref:
den njutes blott af tvenne hjertan.

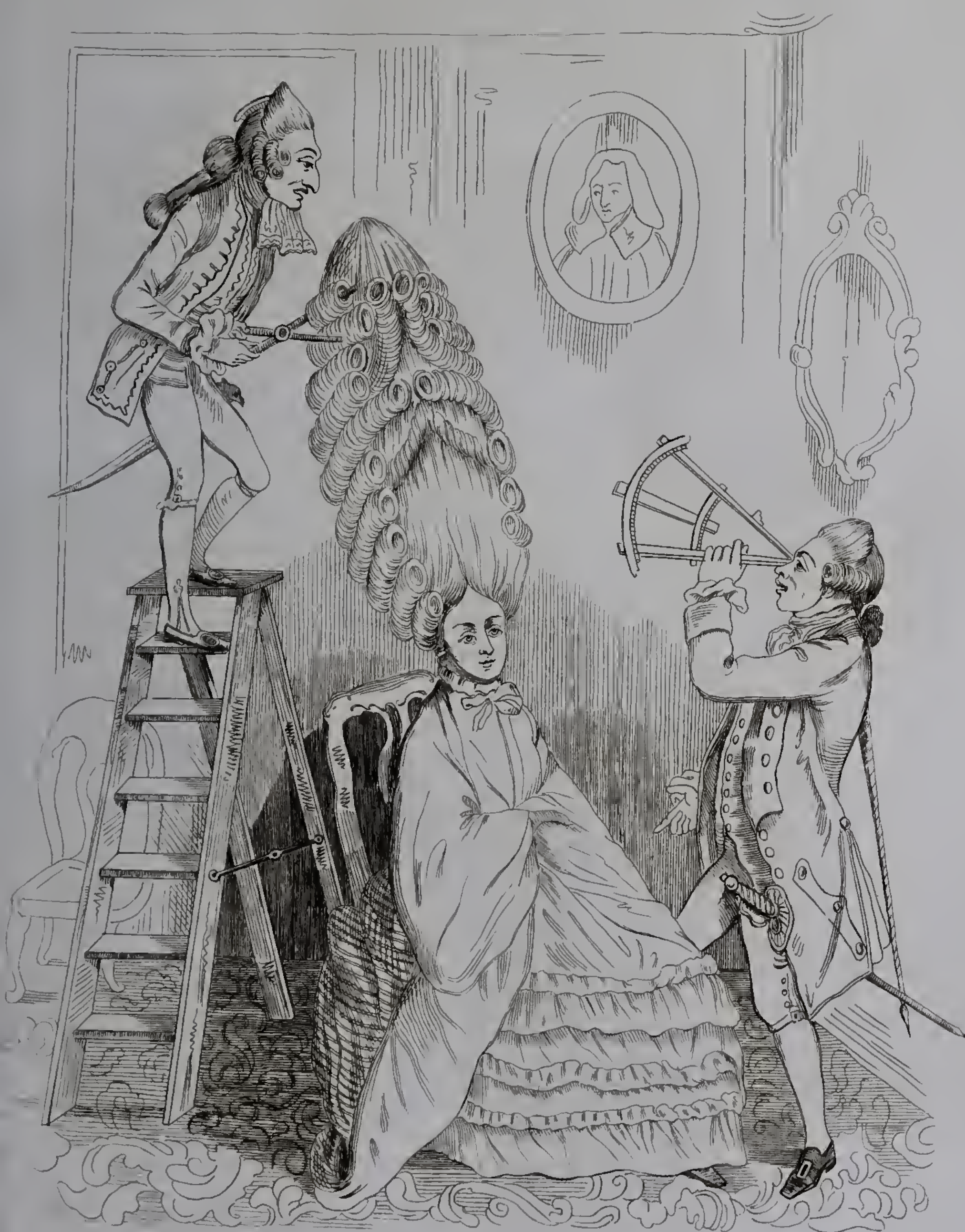
Förtroligt Liljan lutade
sitt sköna, bleka anlete
mot Herrmans grafhög uppå kullen;
med tacksamhetens varma tår
och myrten uti blonda hår,
knäböjde Thores brud vid mullen.

Och sällt de båda hand i hand
vid aftonstjerna, morgonrand,
gemensamt delat ödets lotter;
och Thore se'n ej suckat har
vid minnet af förflutna dar,
hans qval belönts af Adas dotter.

Och efter fjerran flydda år,
beslöjade af daggens tår
Förgät-mig-ej och rosen blicka
på griften i högtidlig skrud,
från Thore och hans nnga brnd
ännu en minnes belsning skicka.

Af Författarinnan til Rudolf som älskare och som man.

Pl. 6.

En carrikatur mot slutet af adertonde århundradet.

När man jemnför Damernas nuvarande hårklädsel och hufvudbonader med de för några och 50 år sedan brukliga, faller man i förundran och kan nästan icke fatta at det varit möjligt för modet at gå til en sådan ytterlighet i osmakliga former, som derjemte medförde en verklig penitens för det vackra könet, och likväl finnes säkert en och annan mormor i lifvet som påminner sig, at hon varit utrustad med en tornbyggnad på hufvudet och pudrad liksom hade hon en vinterdag varit blottställd för rimfrost.

En hårfrisör på den tiden, ännu på 1780-talet, var et slags byggmästare, som måste til grundläggningen af sin byggnad använda tagel-putor, jernfjädrar och spjut för at få denna höga hårklädsel at bära sig, och den tid som åtgick til en sådans upbyggande, var icke den minsta af olägenheterna; när härtil nu kom, hvilket vanligen var händelsen, at en viss hårfrisör var på modet, och at alla ville vara klädda af honom; så måste många Damer redan begagna den utmärkt skickliga hår-konstnärn om morgonen eller förmiddagen, för at til aftonen kunna visa sig vederbörligen utstyrda efter modet. Det var et verkligt syndastraff, at uthärda med denna tyngd på hufvudet i 12 till 14 timar på dygnet, också hade damerna den tiden mycket mer *migraine* än nu för tiden.

Ännu i Ludvig XV:s tid nyttjade Damerna ganska låg hårklädsel, likväl så at pannan alltid var bar; men med början af Ludvig XVI:s regering begynte Damernas hårklädsel antaga denna oformlighet i construction och dimension, som slutligen icke hade några gränser, och modet utvecklade sig i verkliga dåragtigheter. Icke nog at man af håret upförde verkliga pyramider, man belastade dessa lockar, såkallade puffar och chignonger med en mängd band, blommor, flor, hattar och mössor som hörde til hårklädseln och dem frisören måst upfästa under sin hår-bearbetning, så at det hela fick stundom utseendet af en krambod. Redan sjelfva benämningarna af denna hårklädsel och de dertil brukliga coiffurer gifva et begrepp om deras besynnerlighet, stundom lånadt af sjelfva formen af verldshändelserna, eller framgången af någon Aktris på

theatrarna, såsom: *Le hérisson à quatre boucles; le parterre galant; le pouf à la chancellerie; le pouf à droit; le pouf à gauche; le bonnet à la fusée; le casque à la Minerve; le casque à la Dragonne; la coiffure au Colisée; à la marmotte, à la dormeuse, à la paresseuse;* eller *à l'Américaine, à la Voltaire, à la Victoire;* eller *à la Gabrielle de Vergy, la Cléopatre, l'Euridice, le bonnet à la Raucour.*

Carrikaturen kom ändtligen Damerna til hjelp, men framför allt Franska revolutionen 1789, som nedref Bastiljens torn, nedref äfven med ens alla dessa byggnader som man uppfört på Damernas hufvuden, och allt sedan den tiden har en bättre smak och en ädlare stil i Damernas hårklädsel varit allmänt rådande, med undantag af den Chinesiska, som för några år sedan fick några anhängare, men blef snart utträngd och bortlagd.

Närlagda carrikatur-teckning är visserligen något öfverdrifven, men i det närmaste ligger dock mycken sanning deri, ty det gränsar till det otroliga hur långt man gick i denna osmakliga hårklädsel.

Missförstådt Religions-begrepp.

(Scener ur verkligheten.)

(Slut från föreg. N:r).

"Har du penningar?» frågade läkaren, en lång, mager gestalt, med et par små, djupt liggande mörkbruna ögon, och for med handen öfver pannan, insvepte sig beqvämt i den långa morgonrocken och tog plats i soffan, med pipan i mun, och et sjelfförnöjdt uttryck af välbehagligt utspridt öfverdrag, hvilka illslughet och egennytta hade påtryckt sin egen stämpel.

»Ja visst har jag det, herr doktor,» svarade bonden, »så der omkring en tio riksdaler, och dessutom har Gabriel hemma i byen lofvat mig få låna några riksdaler til, så det hoppas jag nog skall blifva väl med den saken.»

»Tio riksdaler!» yttrade läkaren, »och du tror alltså, att en man, som jag, ger mig ut på landet til din hustru i detta eländiga

vâglag för tio Riksdaler? — nej tack min gubbe lilla; först skall du skaffa penningar, minst tretti riksdaler, innan jag följer dig.»

»Herr doktor!» återtog den förtviflade mannen, »tag denna klocka i pant tills vi komma hem, och för Guds skull följ mig, betänk om qvinnan dör utan hjelp,» tillade han, och drog en djup suck.

»Gå,» svarade doktorn kallt, »och skaffa penningar; jag lemnar icke mitt biträde för en pant af det der gamla uret.»

En välklädd person inträdde nu i rummet, det var Commercerådinnan Millers piga. Hon framförde en helsning från sin fru, att doktorn ville resa ut till Dorrby, emedan lilla mamsell hade i ett fall skadat sitt ena ben; »och,» tillade hon, »Commerce-rådinnan är sjelf icke rigtigt rask efter skrämseln öfver den lillas fall.»

»Har flickan brutit sig i benet?» frågade läkarn.

»Nej bevars,» genmälte pigan, »det är bara en röd fläck, så stor som en sexstyfver.»

«Godt,» yttrade läkarn, »jag skall komma, helsa hem.»

Darrande stod Mattsson ännu vid dörren. Den enfaldige bonden jemförde nu sin unga makas lifsfara med en röd fläck, så stor som slanten, och för första gången anade han huru högt värde penningen måtte äga. Tvekande uplyfte han sina tårfulla ögon mot läkarn och frågade med bruten röst: »Hvar eller när kan jag träffa herr doktorn?»

»Omkring klockan åtta, här, så vida du kan skaffa penningar, som jag sagt tretti riksdaler, farväl så länge,» svarade Dikter, och bonden måste aflägsna sig.

»Stackors man,» hviskade en piga, som han träffade i förstugan, »hvad det gjorde mig ondt när herrn nekade at följa med er hem; men lyd mitt råd,» sade hon tyst til honom, »gå bort til den unga handlanden Werner vid torget, och bed honom taga klockan i pant, jag tror, at han hjelper er.» Med tårfyllda ögon tackade Mattsson för det goda rådet; »om jag ändå kände någon lefvande varelse här i stan,» tillade han, »men ingen sedan garfvaren Bark dog i höstas. Fins här ingen annan doktor?» frågade han.

»Här är bara två,» svarade pigan, »och den andre har fått permission och rest långt bort åt landet.»

»Hvad han ser innerligt god ut,» tänkte Mattsson då han stod

framför den unge handlanden, och i den öfvertygelsen räckte han sitt ur til pant för de bristande penningarne.

»Ditt ur, min kära vän,» yttrade Werner, kan du omöjligt få låna mer än tio riksdaler på, om du än vill försöka i hvarje hus här i staden. Mattssons förtviflan steg nu til sin högsta höjd; gråtande anropade han den handlande i Guds och mensklighetens namn om hjelp; han lofvade igenlösa panten när han hemförde läkarn; men förgäfves.

»Vill du sälja din klocka?» frågade en ung handelsbetjent, som rördes vid åsynen af den lidande tårögda gestalten.

»Om jag icke vore så illa stadd som nu,» menade Mattsson, »så kom den aldrig ur mina händer, jag har fått den af farfar vid min första nattvardsgång, och Malin,» tillade han, håller så mycke af klockan; men om jag nu kan få hustru min frisk, så skulle jag icke hålla på rocken, om det kom derpå an, utan fara hem i bara vesten. Hvad vill herrn ge mig för klockan?»

»Femton riksdaler,» svarade bodgossen, »se här,» och uppräknade penningarne, »vill du framdeles återha den igen, så går det ju också an.»

»Nu fattas bara fem riksdaler,» sade bonden för sig sjelf, och skyndade til Dikters hus, och der fick han nu tils vidare inrymma sig i köket, der hans tårfulla ögon ouphörligt voro rigtade på vägguret, tils mörkret bortgömde taflan. Timmarne framskredo långsamt för den väntande; men ändtligen förkunnade den lilla göken det så länge väntade åttaslaget; ändå dröjde Dikter, ty först vid niotiden ropade pigan: herrn är hemma. Bonden hastade att nu förnya sin bön om hjelp för den lidande hustrun.

Tjugofem riksdaler har jag på fickan, tänkte han, och hvad som fattas måtte väl doktorn ge sig ro med tils vi komma hem; omöjligt trodde han det nu komma i fråga, at gå miste om det önskade biträdet.

Ännu förfelade den unge, oerfarne mannen sin kännedom om egennyttans herravälde.

»Aldrig ett runstycke låter jag afpruta, har jag sagt,» yttrade Dikter, »du måste först skaffa dig de resterande fem riksdalerna innan jag reser.»

»Nådigaste herr doktor,» jemrade sig Mattsson, »det står vid

Gud och min salighet icke i min förmåga at skaffa dem förr än jag kommer hem till Gabriel i byen; men då är herr doktorn säker at få dem. Det är sant at jag är fattig; men ärlig är jag, herr doktor, tro mig, jag skall lika så säkert betala, som grannen hemma i fjol. När det fattades på skatten för hemmanet för honom, så gjorde det både mig och Malin ondt om honom och hela hustru mins spinnarlön, som hon nyss fått af hennes nåd på Leråkra, lät vi honom få låna; men så fattig han är, så gjorde han rätt för sig på runstycket. Det skall jag också göra, och dertill bedja Gud för herr doktorn och hela hans hus, ja Guds hjelp,» suckade han, »behöfva vi alla, både höga och låga.» — Allt var förgäfves, läkarn kunde icke öfvertalas, han stod fast vid sitt pris och full liqvid på förband. Del enda han trodde sig kunna egna åt den fattiga bondens olycka, var et råd, at hemta en barnmorska til den sjuka. »En sådan kan din cassa stå ut med at liqvidera,» tillade han, »god natt, kära du, jag känner mig redan trött af den resan jag fulländat, och den var endast en half mil utom staden.»

Hvad var at göra? — Den obemedlade mannen måste tigande aflägsna sig; i Dikters hus erhöll han underrättelse om huset der en barnmorska bodde.

»Hvarför kom ni icke genast til mig?» frågade honom den lilla vänliga gumman.

»Jag väntade hela dagen på doktorn,» suckade Mattsson.

»Ja, Gud förlåte den blodsugarn, han skall en gång skörda hvad han utsår,» sade frun.

»Amen,» nickade Mattsson, och så bar det af. — Klockan slog tio då kärran rullade genom stadsporten, och först klockan ett på natten hade de uphunnit Nyhemmet.

»Hur är det här?» hviskade mannen til gumman, som varit hos hustrun.

»Å, nu står det nog väl til, hon sofver,» blef svaret. Mattsson skyndade til sängen, ryckte omhänget undan, och vid den korsade uplysningen från den svagt flammande spiselden och månljuset, som sken genom de små fönsterrutorna på Malins förbleknade anletsdrag, såg han tydligt, med den rysliga visshetens hela fasa, at hon hade somnat den sista sömnen.

»Alla försök at återkalla den flyktade andån är förgäfves,» sade

barnmorskan, »hjelpen kom för sent. — Hon hade oförlöst aflidit under förskräckliga plågor.

»Måtte hon icke anklaga mig som sin mördare, inför Honom deruppe,» snyftade mannen. »Nej, Malin!» ropade han, »gör icke det, Han som skall dömma oss vet bäst hvems skulden var.»

Några dagar derefter bivistade Mattsson Gudstjensten i närbelägna kyrkan, det var hans bortgångna makas begrafningsdag. En främmande läsare-prest hade upstigit på prediksstolen, och förklarade texten öfver den yttersta domen. Den unge enklingen suckade så innerligt i sin bön til Fadren, som leder våra öden, om ståndagtighet, at undergifven Guds vilja kunna bära sin sorg och christligt upfostra de moderlösa; då ropade den andelige från det rum han innehade: »Det är förgäfves du söker, at med goda och fromma gerningar komma in i himmelriket, det är endast öppet för de små barnen och den ångerfulle syndaren, som vet och känner sig med stora brott hafva öfverträdt Guds lag, då skall ångren och bönen beveka Honom, som sitter på stolen och dömer allo folkena.»

Mattsson lyssnade till förklaringen af Ordet. Så hade aldrig den gamle kyrkoherden talat, hvars lära han fattat med fullt förtroende allt från barnaåren. Grubblande och sluten åtföljde han processionen til hemmet, och den nya predikantens ord ljödo oupphörligt för hans själs öra.

»Det var en duglig prest, fader Mattsson,» yttrade en smed, som föregångne söndag stått kyrkostraff för stöld. Denne hade uphunnit processionen under hemvägen. »Han predikade Guds ord, som en hel karl,» tillade han, »jag har nu, Gud vare lof, stått mitt straff, och erkänt min förbrytelse, jag är alltså säker, om jag dör i dag, at komma i Guds rike.»

Det samlade lilla begrafnings-sällskapet hos Mattsson fortsatte til sena aftonen samtalet om den nya prestens förträffliga gåfvor. Men Mattsson sjelf var endast en tyst åhörare. Han satt i et hörn af rummet med hufvudet nedlutadt mot bröstet, och svarade icke en gång då barnen tiltalade honom. Men ingen gaf akt derpå, och sedan gästerna aflägsnat sig, och endast gumman qvardröjt til biträde för honom och barnen, fortsatte han hela natten at stillatigande och grubblande än gå några slag öfver golfvet, än återtaga

ronde Årgången.

sin plats i hörnet af stugan. Så snart den gamla grannhustrun vid dagens inbrytande aflägsnade sig, riglade Mattsson dörren, framtog en rakknif och skar djupt i halsen på sina tre barn, under deras sömn. »Nu,» ropade han, då gumman återkom, »har jag frälsat både barnen och mig från fördömelsen,» och skyndade at sjelf anmäla sitt brott. Underdomstolen dömde honom efter lag til döden; öfverdomarn förklarade honom för vansinnig och han förflyttades til et hospital. Den lilla stugan stod öde, emedan ingen vågade bebo den af frugtan, at det der begångna brottet af Mattsson skulle föranleda andesyner. — Tre år derefter hade den olycklige aflidit. Han hade til sitt slut varit lika tyst och sluten; men någon gång hördes han snyftande röja sin farhåga, at Malin icke vore Guds barn, emedan hon aldrig begått något brott, at försona.

Af Författarinnan til Porträttet.

Pl. 7.

Bondflickor uti La Bretagne i trakten af La Guérande.

La Bretagne är en af Frankrikes vidsträcktaste provinser som bildar en half-ö genom den landtunga som sticker ut åt hafvet och är omgifven, dels af stora Kanalen *(La Manche)*, dels af Atlantiska oceanen. Hon är delt i fyra departementer: Côtes du Nord, Finisterre, Morbihian och nedre Loire. La Bretagne kom genom giftermål med Anne de Bretagne och Ludvig XII, i slutet af 15:de århundradet, under Frankrike och har länge bibehållit sina egna privilegier tils det 1788 förklarades för en eröfrad provins. Genom många Engelska flyktingar som nedsatte sig der tid efter annan, blef befolkningen mycket blandad, och språket så väl som Costymerne vittna ännu derom. De äro så olika i vissa districter, stundom inom vissa pastorat, at folket knappast förstå hvarandra; härifrån göra dock städerne i allmänhet et undantag; så til exempel är *Nantes* helt och hållet en fransysk stad, hvarest man icke igenkänner den Bretagniska typen.

Uti nedre Loire-departementet är et arondissement som kallas *La Guérande*, af en gammal fästning af samma namn. Inom dess murar med sina 16 torn, tror man sig vara flyttad et århundra tilbaka; allt har inom densamma et medelålders ntseende och skick; likväl äro bondflickorna i trakten af *La Guérande* och *La Roche* utmärkte för deras fägring, vackra växt och skäligen behagsjuka väsende, och det är tvenne sådana vi här på tekningen framställa för våra läsare.

Charad.

Hvarför ej i lugna hemmet trifvas,
der du i *mitt första* sitta kan,
hellre än vid stormig riksdag drifvas
mellan dagens vindkast af och an?
Sitter ej *mitt andra* på din tunga
der tilreds at fylla kassans brist,
röstar du ej för at punga, punga,
stämplas genast du til rabulist.
Lyckas ej *mitt tredje* at anvärfva
dig för Kamarillans mål, til slut
får du varmt af Biet och Minerva,
lägges up för publicistisk stut.
Baxnar du för detta heta badet,
skiftar färg och skrämd och skygg
blir *mitt hela*, kommer Aftonbladet,
denna kältring, på din stackars rygg.

— — *st* — — —

Ordet til Charaden i föregående N:r är: *Altaren.*

Logogrif.

När sorgen, plågorna och nöden
På lifvets törnbeströdda stig

Tycks evigt sammansvärja sig
At fylla menskans dystra öden
Och nedslå både mod och hopp,
Då går en vänlig stjerna opp,
Då uppenbarar sig *mitt hela.*
Än nnder bilden af en vän
Som kommer ömt at sorgen dela;
I tålamodets skepnad än
Det visas oss den lugna grafven
Och himmelsk strålglans bortom den
När vi ha nedlagt vandringsstafven
Och pröfningen har nått sitt slut
Och trötta ögat gråtit ut.
Men mången likväl här i verlden
På orätt väg mitt hela sökt
Ibland förstörelsen och flärden
Och finner blott sin oro ökt.
Ack! han mitt hela icke känner!
Dess rätta hemland ofvan skyn
Är ofta doldt för menskans syn!
På jorden finns det blott bland vänner. —
Fem fötter har mitt hela fått:
En egenskap som örat fägnar
När den är böjlig, ren och klar;
Hvad vädret kallas då det regnar
När re'n man vinterföre har;
Hvad älskarn säkert fann sin sköna
Och hvad den fula aldrig är;
Hvad man i öcknen lätt får röna,
Ty vatten finnes sällan der;
Hvad vinet gjorde uti Cana;
En biblisk bild af vankelmod;
Hvad alla, båda ond och god
Få kännas vid uppå sin bana
Men ändå akte sig från fall;
Hvad Lejonet i vreden gjorde;
Hvad vanligtvis i hvarje stall
På golfvet man i rader sporde;
En jordart, mager, ofruktbar
Som ej til odling tjenlig var;

Et ord som *Flicka* plär betyda,
Et större eller mindre land
Som Ägirs sköna döttrar pryda
Och dansa gladt omkring dess strand.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är *Sköld*, hvaraf bildas: *ö, öl, köl, ök, köld, dö, slö, söl, klöst, lös, sök, dök, lök, slök.*

Pl. 8.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Coiffure af svart sammet med snören och toffsar; (den kallas *Camail* af sin likhet med en kåpa för vissa andeliga.) Röd sidén-klädning garnerad och ornerad med svarta spetsar, fästade med gagat-stenar (et slags fluss) samt med svarta cordonger; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Herrns Costym. Röd halsduk (eller brokig) svart-blå rock, som endast räcker til knäet, kantad med svart pelsverk; hvit piqué-vest; ljusgrå pantalonger in i stöflarne. (Med förra årets slut har modet med half-stöflar utanpå pantalongerne, åter gjort sig gällande) gula handskar.

Fig. 3. Ljusblå sammets-coiffure prydd med plymer vid ena sidan, hvilka falla ned på halsen; hvit tyllklädning garnerad med bandroser äfven som tvenne rader öglor och bandroser framtil och nedåt; hvita handskar och skor.

Fig. 4. Bart hår med perlor; hvit crèpe-klädning, rikt garnerad med spetsar och guld-perlor; hvita handskar och skor.

Fig. 5. Grön sammets-Toque garnerad med guld-snören och juveler samt prydd med plymer; grön sammets-klädning rikt garnerad på samma sätt som toquen; hvita handskar och skor.

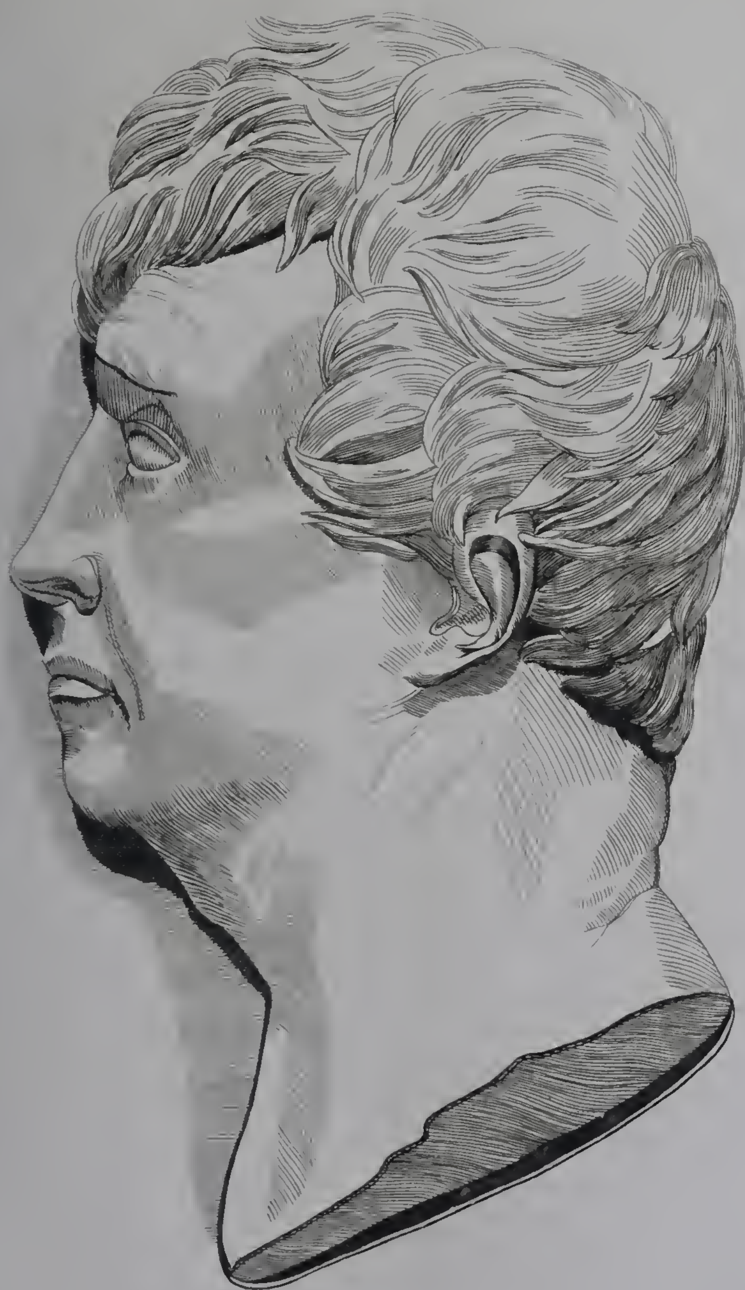
Rättelse. 5:te och 6:te raderna i Charaden uti föregående N:r böra sålunda läsas:

Hvarenda ton förtjusarn tyckes
mitt andra djupt ur känsligt bröst.

Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

gonde Årgången.

N:o III.

MAGASIN
för
Konst, Nyheter och Moder.

Mars Månad 1843.

Pl. 9.
Rouget de L'isle.

Denne man har erhållit en så stor och egen rygtbarhet genom författandet af den bekanta Marseljer-Sången, och i så väsendtlig del bidragit til franska härarnas första segrar och framgångar ifrån 1792 års början, at det säkert skall intressera våra läsare at få hans porträtt (efter en medaljon af David) jemte några detaljer af hans lefnad.

Den 20 April 1792 förklarade den lagstiftande församlingen *(L'assemblée législative)* krig emot Österrikiska Kejsaren, som hotade national-sjelfständigheten, och den 11 derpå följande Juli förkunnade dåvarande Presidenten *Aubert-Dubayet*, med en högtidlig röst under en religiös tystnad efter det enkla och förskräckliga formulär: *Medborgare! Fäderneslandet är i fara.*

När nyheten af krigsförklaringen blef kunnig uti Elsas, emottogs hon der med en allmän enthousiasm; tusentals frivillige anmälte sig för at bli inskrifne i rullorna och marchera til landets försvar. — Såväl de afmarcherande som de qvarblifvande kände et gemensamt behof af afskedets högtidlighet och upmaningens kraftighet til förestående skyldigheters upfyllande, genom detta likstämmiga uttryck som förenar hjertan under det rösterna förenas: de gamla sånger ifrån Monarkiens tider talade icke mer til sinnena.

I Strasburgs Garnison fanns en ung Officer vid Ingeniör-Corpsen, *Rouget de L'isle*, känd som en behaglig skald af tilfällighets-verser och dessutom icke oskicklig musicus. Man tilfrågade

honom om han tiltrodde sig tillfredsställa sina medborgares begäran om en fosterländsk sång. Han sökte afvärja deras önskan under föregifvande, at han hittills endast skrifvit små Societets-verser. Han kände icke hvad enthusiasmen i sin hela kraft för en ädel sak förmår utveckla liksom af sig sjelf hos oss och ge oss en omedveten förmåga.

Det var hos mairen Hr *Dietrich* efter en slutad concert, när den fosterländska exaltation hade nått sin höjd, som den enständiga begäran om en national-sångs författande gjordes hos Rouget de L'isle. Han gick hem, hufvudet fullt af harmoni och i en lifligt upfattad sinnesstämning. På en gång vid midnattstiden väckes han liksom af en lyrisk feber, och ifrån detta ögonblick fostrade hans snille den rygtbara Hymnen, både ord och musiken. Han kunde sjelf icke förklara på hvad sätt det tillgått, i en sådan hast på en natt.

Bittida andra morgonen går han til Dietrich och ber honom sammankalla de personer som aftonen förut varit församlade hos honom: de inställa sig. Rouget de L'isle sätter sig vid Clavecet och sjunger sin sång under allmänna och högljudda bifalls-yttringar.

Sången blef genast instuderad af militär-musikanterne, och de frivillige krigarne aftåga under afsjungande af:

Allons, enfans de la Patrie,
Le jour de gloire est arrivé.

Aldrig har väl någonsin populariteten haft en hastigare fart. Några månader härefter kunde hela Frankrike den nya sången utantil, och Marseljarnes Bataljon lät echo ifrån Tuilerierne uprepa densamma den stora uploppsdagen d. 10 Augusti. Det är från denna tildragelse sången fick sitt dopnamn: han kallades *Marseljer-sången.*

Marseljer-sången har varit revolutionens heliga lofsång vid Arméen. När man kom til den versen:

Amour sacré de la patrie,
Conduis, soutiens nos bras vengeurs;
Liberté, liberté chérie
Combats avec tes défenseurs!

blottades alla hufvuden, man föll på knä och tårar flöto i öfvermåttet af en frivillig känsla. Denna sång är så införlifvad med

Frankrikes sedvanor, at hvar man påminte sig den 1830: vi hafva alla lärt den af våra fäder.

Man finner häraf hvad en timmes storartad ingifvelse förmår åstadkomma hos en eljest icke ovanlig man, som då för tiden icke var någon synnerlig passionerad anhängare af revolutionen. Det första af detta yttrande är bevist genom den obetydenhet så i litterärt som i politiskt hänseende hvaruti den stannade som gjort et så lysande inträde. Inga andra af hans snillefoster hafva förtjent at frälsas ifrån glömskan, och han sjelf, som genom sitt stora populära rygte hade med lätthet kunnat göra en lysande bana, lefde sitt lif bland en ny generation, som högmodades öfver hans namn, anande icke at han ännu var til.

Det andra yttrande stöder sig på följande anekdot: Efter ofvannämnde revolutionära uplopp d. 10 Augusti, som uphäfde den Konungliga magten och satte Ludvig XVI:s person i qvarstad, sände Lagstiftande församlingen Kommissarier til alla Armé-corpser för at emottaga deras samtycke och biträdande til den regements-förändring som inträffat. Carnot blef skickad til Rhen-arméen, den han fann i den fördelagtigaste sinnesstämning för den nya ordningen. Likväl var et ringa antal Officerare, ledde af Hertig d'Aiguillon och Prinsen Victor Broglie och bland hvilka äfven Rouget de L'isle befann sig, de som vägrade aflägga den nya eden. Carnot bemödade sig förgäfves genom föreställningar och öfvertalnings-förmåga at besegra deras motspänstighet. Sjelf Ingeniör-Officer vände han sig särskilt til Rouget de L'isle, sägande: "Vill ni tvinga mig at för omedborgerligt förhållande afsätta ifrån tjensten författaren af Marseljer-sången?" Man sjöng den just vid tilfället några steg ifrån dem; men Rouget de L'isle beherrskades af sina kamraters aristokratiska koteri: han blef vid sitt nekande. För at lemna dem någon besinningstid, försökte Carnot at genom en ny kallelse och namnens upräknande lemna dem tilfälle biträda massans samtycke, men utan framgång. De motspänstige blefvo afsatte från deras sysslor och Kommissarierne kunde med möda frälsa dem ifrån folkets och soldaternes förtrytelse.

Någon tid härefter ingick Rouget de L'isle åter i militär-tjenst och blef Adjutant hos General *Hoche*, med hvilken han deltog i händelserne vid Quiberon, der han blef blesserad under det han

stridde mot Emigranterne. Härefter drog han sig tilbaka och lefde obemärkt och glömd, ur hvilken glömska Kejsare-regeringen aktade sig at framdraga honom. Hvad restaurationen under Ludvig XVIII angår, hade den gerna landförvist honom til straff för de lysande minnen som voro fästade vid hans namn. Några Artister och Litteratörer förenade sig för at skydda honom för de mest tryckande behof, och denna Medaljon af David med hans bild förfärdigades at bidraga til denna handling af national-erkänsla. Efter Juli-revolutionen 1830, som gaf en ny fart åt Marseljer-sången, erhöll Rouget de L'isle en måttlig årlig pension.

Han dog 1836 i *Choisy le-Roi* omgifven af en familj, hvilkens hela tilgifvenhet han sedan längre tider förvärfvat sig genom sitt goda hjerta och sitt ädla upförande. När han bars til grafven, utdelade fabriks-arbetarne i Choisy åt alla deltagände buketter af Eterneller, hvarefter de ställde sig i ring kring grafven och med en högtidlig, religiös röst afsjöngo Marseljer-sången. Liksom fordom vid Arméen, när man kom til den ofvananförda strofen, föllo alla opåmint på knä i den kring grafven upkastade mullen.

Rouget de L'isles lefverne leder oss til en reflexion: den, at man icke bör uteslutande tilegna den enskilta mannen allena all förtjenst, äfven i de foster som äro hans ensak. Stora tildragelser alstra sköna skapelser, och stora tildragelser äro massans verk. En, äfven medelmåttig man kan blifva folkets organ, ty det är genom folket han får sin ingifvelse.

Vallvisa.

Vexelsång. *) Ord af *U. A—n.*

Melodien från Dalarne.

Gossen: **) Se, öfver fjellets topp
går Sol'n i purpur opp,
slumrar väl Kullan ***) än?
hon som är min vän.

*) Med Musik-bilaga. **) Ifrån en bergshöjd. ***) Kulla: flicka.

Flickan: *) Oppe förr'n Sol'n jag var,
mjölkat och plockat har
blommor från ängen grön,
under stilla bön.

Gossen: Hur skönt på berget är!
silfversnö toppen bär;
och så långt ögat når
skog och elfven går.

Flickan: Men glöm ej dalen då
rik uppå blommor små.
Se, huru elfven mild
speglar himlens bild.

Gossen: Se'n du bortgången var,
skön bild ej dalen har;
och utaf blommor der
skön då ingen är.

Flickan: Smickrare, falsk förvisst;
ej sad' du sanning sist;
räfven sig så beter
då han lammet ser.

Gossen: Din mun är skön och rar,
men giftig tunga har,
midt i den rosenknopp
födes biet opp.

Flickan: Visst i din blick är tro,
men uti hjertat — ho
vet om ej fjäriln kan
fladdra af och an?

Gossen: Vi må ej gnabbas mer!
Jag om din hand nu ber;
och länge, jag det svär,
du mig varit kär!

---

*) Svarar från en annan närbelägen bergshöjd.

Flickan: Handen tag då från mig,
hjertat re'n tillhör dig;
blif du mig stöd och staf
til min mörka graf.

Gossen: Här mellan höga fjäll
timra vi up vårt tjäll;
der uti flit och tro
vi som dufvor bo.

Flickan: Odla och kör din plog,
valla vår hjord i skog!
idog vid sländan jag
spinna skall hvar dag.

Begge: En gång då Sabbat rår,
och kyrkoklockan vår
kallar med heligt ljud
oss at tilbe Gud,
vigs vi och bli ett par;
älska i alla dar;
och endast dödens hand
sliter hjertats band.

Pl. 10.

Thisbe lyssnande vid muren på sin älskares ord.

Det fordom namnkunniga Målare-Galleriet i Düsseldorf kom genom arf til Baiern och är numera spridt ibland de Kongl. samlingarne dels i München och dels på de Kongl. Lustslotten. Sedan Düsseldorf kom under Preussiska monarkien, har der bildats en målare-skola, under Professor Schadows ledning, hvilken redan hunnit väcka mycken upmärksamhet, och flera förtjenstfulla arbeten hafva utur densamma framkommit som vittna om stora

framsteg och förhoppningar. Bland dessa foster är äfven en mindre tafla af *Steinbrück*, som är ganska behaglig och fördelagtigt omnämnd i flera Tyska Jurnaler. — Red. lemnar deraf en teckning; men torde först i minnet återkalla sjelfva händelsen som är föremål för densamma, lånad ur Ovids Metamorphoser 4:de Boken.

"Pyramus och Thisbe, begge utmärkta genom ungdom och fägring, voro grannar i den gamla, vidtberömda staden Babylon; de älskade hvarandra och önskade förena sig, om föräldrarne, hvilkas hus stötte intill hvarandra, icke varit deremot och strängeligen förbjudit de älskande allt umgänge. Men oaktadt alla förbud och hinder, hittade det unga paret dock på medel och utvägar at meddela sig hvarandras tankar; ty hvad vore väl omöjligt för kärleken? En liten öppning på muren som skiljde begge husen, gaf dem tilfälle at samspråka och ömsesidigt utgjuta hjertats känslor. Här öfverenskommo de en dag at mötas utanför staden, vid Nini grafvård. Thisbe kom först til stället, men synen af en annalkande lejoninna förmådde henne at flykta i en närbelägen grotta. I hastigheten tappade hon sin slöja som lejoninnan ref i stycken. Snart derpå anlände äfven Pyramus til mötesplatsen, men i ställe at träffa sin älskarinna fann han endast hennes sönderrifna slöja; detta förde honom på den rysliga tanken at Thisbe sjelf blifvit et offer för det grymma djuret, och i sin förtviflan genomborrade han sig med sitt svärd. När nu den stackars Thisbe framsmög ifrån sitt gömställe, fann hon Pyramus badande i blod och dödade sig med samma svärd. Begges lik gömdes i samma graf under et Mulbärsträd, hvars frukter, som fordom varit hvita, förvandlades til röda: de älskandes blod hade färgat dem."

På taflan föreställes Thisbe lyssnande vid öppningen i muren på sin älskares röst och ömma försäkringar under det hon är sysselsatt at vid brunnen fylla sina vattenkrukor. Det öfver brädden rinnande vattnet tycks ge tilkänna at hon redan en stund bortåt hört på Pyramus. Hennes ställning och hållning äro väl valda och af målaren förträffligt upfattade: den venstra handen är något uplyftad, liksom ville hon bjuda tystnad åt vattenstrålens sorlande, emedan det hindrar henne at tydligt förnimma älskarens ord.

Uttrycket i hennes ansigte tilkännager den spända upmärksamhet, med hvilken hon sträfvar at upfatta hvarje ord. Hennes klädsel är rik, men lätt och vårdslöst kastad öfver den vackra kroppen. Det hela af denna tafla vittnar om en god upfattning af ämnet, omsorg i handläggningen och correcthet i tekning, hvilket sednare i synnerhet utgör Düsseldorfska skolans utmärkta förtjenst, som i allmänhet icke gäller om coloriten, ehuru denna tafla äfven i detta afseende icke är utan förtjenst.

Pl. 11.

Om Orientaliska Målningssättet.

Inledning.

Detta målningssätt, förmedelst hvilket man kan åstadkomma ganska fina, smältande och vackra arbeten, som icke utan svårighet och långsamt arbete skulle kunna göras i vanligt lavis-manér, har först på detta århundradet blifvit mer kändt i Europa och nått en högre grad af fullkomlighet. När det nu är på modet och af Damerna mycket användes, gör Red. sig det til en pligt at något detaljeradt nämna derom, såsom en vägledning för dem som skulle vilja göra försök dermed, ehuru utrymmet icke tillåter at alldeles utförligt afhandla ämnet, helst som det nästan ovillkorligen fordrar en praktisk undervisning; men vi hoppas dock kunna komma förfaringssättet så nära genom denna afhandling, at våra Läsarinnor genom egna försök skola sättas i tillfälle at upfatta det hela.

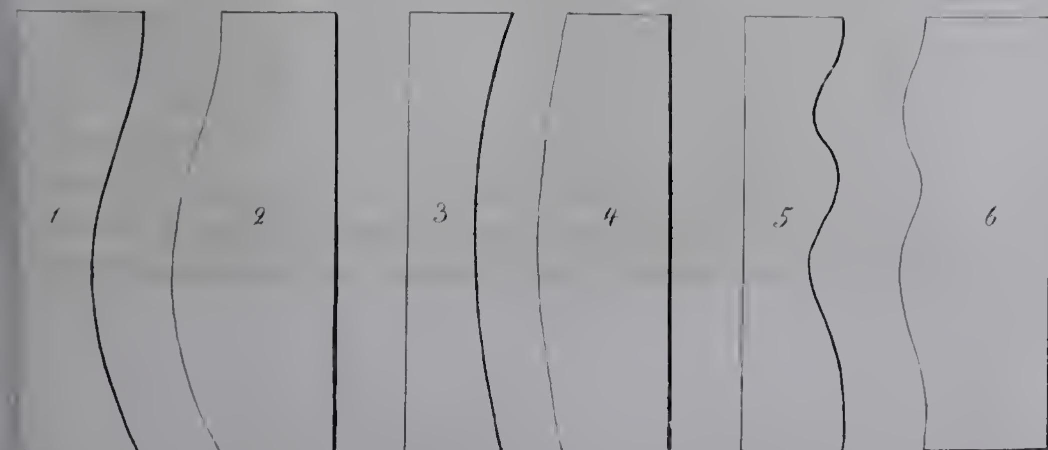
Det är Fransmännen vi hafva at tacka för spridandet af detta målningssätt; de hemförde methoden ifrån China, och med deras lätthet at upfatta, gjort den användbar til nästan alla föremål. — Sjelfva grundprincipen är väl icke någon nyhet, ty våra Embetseller tapet-målare hafva länge begagnat sättet at genom utskärningar på kardus-papper öfverflytta på väggen sina mönster, hvilket de kalla *draffera;* men äfven på hvarje kort-fabrik begagnas methoden i sin enkelhet genom så kallade *patroner,* der inga schatteringar eller fördrifningar af färgen kommer i fråga, hvilket åter på det nyare sättet eller den nu så kallade Orientaliska målningen

Fig. 1. Fig. 2. Fig. 3. Fig. 4.

Fig. 5. Fig. 6. Fig. 7.

b a

Fig. 8.

är en hufvudsaklig förmån som gör den så mjuk och glänsande intil miniatur-målningen.

Den nästan otroliga hastighet med hvilken man genom denna method fulländar sin målning, skall säkert förvärfva den många anhängare, och jemväl de första, om också ofullkomliga försök, skola utvisa, hvad man på kort tid och genom någon liten öfning förmår åstadkomma.

En af Orientaliska målningssättets mest framstående förmåner är, at det kan verkställas af en som *icke kan tekna*, utan at arbetet derigenom förlorar i finhet, correcthet och elegans. Man må likväl häraf icke draga den slutsats, at hvar och en kan måla hvad han ser eller hans fantasi skapar, tvärtom, här gäller endast at copiera andra målningar.

I allmänhet måste man ock erkänna, at blommor, frukter och djur framför mennisko-figurer och landskap äro mest användbara.

Om de behöfliga verktyg och materialier.

1. En spetsig, fast icke hvass stift eller nål i et skaft 6 til 7 tum långt, hvarmed man på det transparenta papperet, Chablon-papper kalladt, efterteknar originalets conturer. Fig. 1.
2. En spetsig knif med ägg å begge sidor, at utur Chablonpapperet utskära de stycken som med stiften äro antecknade och hvilka framdeles skola målas. Fig. 2.
3. Et litet bräde 8 tum långt, 6 tum bredt och $\frac{1}{2}$ tum tjockt, af lind, bok eller björk, väl släthöfladt och svartfärgadt, hvarpå man lägger Chablon-papperet under det man utskär de med stiften upritade conturer.
4. En liten tyngd, en fyrkantig blybit, öfverklädd med papper eller taft at lägga på Chablon-papperet, för at orubbadt fasthålla det dels vid conturernes efterteknande med stiften, dels under det man målar, på det Chablonen icke må skufva sig.
5. Tolf stycken penslar af svinborst til sjelfva målningen, större eller mindre efter behofvet, men i allmänhet af den storlek som Fig. 3 utvisar. — Af borstpenslarnes godhet beror visserligen mycket. De äro tvära för ändan, måste vara af fin borst, jemngod i styrka, finhet och spänstighet, hålla väl tilsamman, och icke sprida sig.

6. Man behöfver äfven några vanliga vattenfärgs-penslar til begagnande af små saker, såsom fina stjelkar, frön i blommor eller dylikt som slutligen ditsättes på fri hand.

7. Chablon-papper, hvilket icke är annat än transparent-papper för at läggas på originalet och derpå med stiften eftertekna conturerne. — Man väljer härtil någorlunda stadigt concept-velin-papper, öfverstryker det jemt på båda sidor med *Gummi Damar fernissa* *), två, eller om det behöfs tre gånger, men låter det efter hvarje anstrykning torka i luften, icke i solen.

Ett annat sätt at göra Chablon-papper, som blir ganska godt, är följande. — Man tager til en bok stadigt concept-papper

$\frac{3}{4}$ ℔ Venetiansk Terpentin
$\frac{3}{4}$ ℔ Terpentin-olja
1 Lod vacker, ljus Linolje-fernissa.

Dessa ingredienser slås i et käril, omröras väl tils allt är uplöst och väl blandadt. Sedan tar man en bred lacker-pensel, Fig. 4, och bestryker hvarje ark papper härmed på begge sidor; lägger arken, det ena på det andra, och låter dem sålunda ligga tilhopa ett dygn, hvarefter arken hvar för sig uphängas at torka ett dygn. När detta skedt, bestrykes arken andra gången på ofvannämnda sätt och torkas, hvartil väl några dagar åtgå. — Sist och innan de begagnas, öfverstrykas arken ännu en gång på begge sidor, helt tunt med nedanstående lacker-fernissa:

1 Lod Venetiansk Terpentin
4 Lod Sandrak
$\frac{1}{2}$ Lod Mastix
14 Lod starkaste Sprit.

Alltsamman slås i en butelj, uplöses vid lindrig värme och stundom omskakas, tils allting är smält och väl uplöst.

Om Färgerna.

Man har dem rifna på glas-skifvor, 5 tum i quadrat, aldrig mycket på en gång, utan tunt utbredda på glaset. — De rifvas mycket fina med vatten, uptorkas och förvaras, för at ha tilreds allt efter som man behöfver dem. När man vill begagna dem, rifver man helt litet deraf med några droppar Gummi-vatten och

*) Den finnes på alla Apothek.

låter dem torka på glas-skifvan; ty vid begagnandet böra de vara uptorkade och aldrig våta eller nyss rifna med Gummi-vattnet.

De hufvudsakligäste färg-stofter, hvarigenom alla nuancer kunna åstadkommas äro:

Hvitt — Cremnitzer-hvitt.

Grått — genom blandning af hvitt och svart. Man kan äfven åstadkomma grått, genom et lindrigt berörande på papperet med svart.

Svart — Afbränd Kimrök.

Gult — Ljus Gul-ockra.
Chromgult.
Orange-Chromgult. — Til de ännu ljusare partierne kan man blanda ofvannämnda färger med hvitt.

Rödt — Carmin.
Cinober.
Wiener-Lack. — Til de ljusare partierna kunna dessa färger blandas med hvitt; isynnerhet Carmin til röda törnroser.

Brunt — Brun-ockra.
Umbra, bränd.
Terre de Cassel.

Blått — Ultramarin.
Berlinerblått.
Pariserblått. — Ehuru dessa färger, genom et lindrigt berörande på papperet med borst-penseln, gifva ljusa nuancer, kunna de äfven blandas med hvitt, om man behagar.

Violett — Carmin och blått eller
Wienerlack och blått. — Vill man hafva Ljust-violett, iblandas hvitt.

Grönt — Mörk- och ljusgrön Cinober.
Mineral-grönt.
Leipziger-grönt.
Blått och gult sammanblandadt. — Nuancerna i grönt kunna mångfaldigas genom tilsatser af Chromgult eller ofvannämnda gröna och blå färger.

Allmänna iakttagelser.

Man bör gerna sitta någorlunda rak framför bordet och icke för mycket lutande, för at bättre öfverse arbetet och originalet.

Den högra armbågen stödes under målningen *aldrig* mot bordet, utan röres fri och ledig.

Borst-penseln hålles mellan tummen, pekfingret och långfingret, vid pass en knapp tum ofvanför borstarna.

Färgen uphemtas i borst-penseln ifrån glasskifvan der den befinnes rifven med gummi-vatten och uptorkad, på sådant sätt: at man doppar ändan af skaftet i vattenglaset och släpper en droppe vatten på färgen, samt uplöser den medelst borst-penselns gnidande i cirkel-gångar, tils alla spetsarne fått något deraf, ehuru litet; ty man akte sig at taga för mycken färg, eller få densamma för mycket flytande, hvilket åstadkommer fläckar. Borst-penseln hålles härvid rät up och ned (lodrät), på det spetsarna måtte få lika mycken färg. — Til hvarje färg nyttjas en och samma borst-pensel, så at den icke begagnas til andra färger, äfven som den *aldrig* doppas i vatten eller blir våt.

På borstpenselns förande beror allt. I allmänhet föres han lodrät, isynnerhet på de ställen der nuancen skall blifva jemn öfverallt; men vill man hafva den mörkare åt ena kanten, föres han i en lindrigt lutande ställning, Fig. 5, ty derigenom samlar sig mera färg der borstpenseln formerar en spetsig vinkel på papperet vid **a** än vid **b**, der borstpenseln endast lindrigt vidrör papperet. — Borstpenseln föres vid färgens påläggning i jemna cirkelgångar från venster til höger, Fig. 6, och tilbaka från höger til venster, Fig. 7; dervid håller man sig mycket på chablonen, ifrån hvilken man öfvergår på det underliggande hvita papperet och återkommer på chablonen, hvarigenom conturen blir ren och skarp. Man uppehåller sig icke länge på ett och samma ställe, emedan papperet, genom borstpenselns gnidning, der skulle bli ludet, utan fortgår jemt i cirkelgångar tils nuansen är sådan den skall vara med sin fördrifning der den behöfves.

I allmänhet tar man i början gerna färgen för våt eller flytande, det är derföre bäst, at på et särskilt papper förut försöka henne om hon är lagom, man skulle nästan kunna säga: torr, ty endast borstpenselns spetsar böra hafva ganska litet deraf. Det fordras visserligen någon öfning at föra sin borstpensel väl och ändamålsenligt, och man bör icke låta afskräcka sig om de första för-

sök icke alltid lyckas; det är isynnerhet vid fördrifningen, vid ådror i blad och randiga skuggor, som skola smälta ihop med det öfriga, som en viss händighet erfordras; men man har äfven några hjelpredor, hvaraf man betjenar sig vid dessa tillfällen. Dessa bestå uti lösa *utskärningar* på särskilta chablonpappers-bitar, hvilka efter behofvet användas til mer eller mindre krokiga linier, och kunna varieras i oändlighet. Sådane äro Fig. 8, numrorne 1, 2, 3, 4, 5 och 6. Dessa chablon-lappar läggas ofvanpå den förre chablonen och det hvita papperet, på hvilket man redan anlagt den första färg-tonen, och passas så uppå och intil de ställen der man behöfver mörkare skuggor eller ådror, hvartil man naturligtvis äfven tar mörkare färg än grundfärgen. Denna operation förnyas ännu en gång, om än ytterligare mörkare skuggor behöfvas. Dessa chablon-bitars användande fattar man lätt genom nödvändigheten at använda dem. (Forts. i nästa N:r).

Några exempel af Stenstyl,

af Tessin.

Smickrarn.
Är.
Äfven. Så. Sällsynt. I. Bondekojor.
Som.
Sanning. I. Konungens. Hus.

En. Smickrare.
Och.
En. Falsk. Myntare.
Förtjena. Lika. Straff.
Ty.
Begge. Utmångla. En. Falsk. Vara.
Under.
Origtig. Stämpel.

En. Lat. Klok.
Och.
Flitig. Tok.
Äro.
Det. Allmänna. Lika. Nyttiga.

Var. Öm.
Om.
Andras. Goda. Tanka.
Och. Mån.
Om.
Den. Nöjsamma. Rättigheten.
At. Få.
Tänka. Väl. Om. Dig. Sjelf.

Den. Som. Vid. 20. År. Intet. Lärt.
Vid. 30. År. Intet. Vet.
Vid. 40. År. Intet. Förvärfvat.
Aldrig. Lär. Han. Aldrig. Blir. Han.
Aldrig. Får. Han.

Hedra. Din. Vän. Närvarande.
Beröm. Honom. Frånvarande.
Hjelp. Honom. I. Nöden.

Logogrif.

Hertha, denna ömma moder,
låter från sitt fulla bröst
af mitt hela nya floder
springa fram hvarenda höst,
ej blott der som solen skiner
på Hesperiens paradis,
utan ock der Bore hviner
öfver Thules snö och is.
Nog belysning har nu detta
ordet af bokstäfver fem,
skyndom derför at berätta
hvad som bildas utaf dem:
en despot i slott och koja,
som med toffelspiran käckt
lägger Simson uti boja,
håller Didrik i respekt;
medel, som, i Doctorns tanka,

fria skall från dödens glaf,
fast på denna räddnings-planka,
mången seglat uti qvaf;
Nordens ceder, som förvånar,
Med en växt lik Libanons;
chevelure, som den ej lånar,
som fått hår, lik Absalons;
Monitör, som för den tröga
alltför bittid' slår revelj;
fågel, hvilken suckar föga
ljufvare än smedens belg;
kräfta, som på muren fräter,
tils den vittrar bort i grus;
drufvorataren, som äter
dock af opium sitt rus;
chemisk blandning, hvaraf mången
i ett enda ögonblick,
raskare än luftbalongen,
öfver molnen resa fick.

— — *st* — — —

Charad.

Ser du en fattig, som hem månde sakna,
öppna *mitt första* för brodren i nöd;
har han ej kläder, kläd du denne nakna;
hungrar han, bryt då med hungren ditt bröd.
Rörd skall den hulpne ditt ädelmod prisa,
göra *mitt andra* för dig til den Gud,
som ej förgäter hvad godt vi bevisa
uslingen, lydande kärlekens bud.
Nöjd med din gerning skall du i din hydda
tryggare hvila, med änglar til vakt,
än i *mitt tredje* en kung, som kan skydda
sömnen, med väpnade lifgarders magt;
och när du manas af hjertat at dela
med dina likar ditt lilla förråd,
skall det, fast deladt, för dig til *mitt hela*
räcka, välsignadt af Allfadrens nåd.

— — *st* — — —

Ordet til Charaden i föregående N:r är *Rojalist.*

Ordet til Logogrifen: *Tröst,* hvaraf fås: *röst, tö, söt, törst, tröt, rö, stöt, röt, strö, ör, tös, ö.*

Pl. 12.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Grisdelin sammets-coifure, garnerad med guldsnören samt med hvita plymer; ljusblå sidensars-klädning, framtil garnerad med tvenne spetsar, sammanfästade med orange-bandroser; Mantille (kallas äfven *Camail*) af spetsar, fodrad med orange-siden; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Bart hår med yfvigt hängande lockar och hårflätor, prydt med en hvit törnroskrans och gröna blad; röd sidenklädning, prydd med törnros-buketter; stor spetskrage (kallad *Berthe*); hvita handskar och skor.

Fig 3. Gul hatt, garnerad med blommor, blad och en långt hängande plym.

Fig. 4. Svart sammetshatt med svarta plymer; *Camail* och muff af mård eller zobel; svart sammetsklädning, hvita handskar, svarta skor.

Fig. 5. Bonnet af blonder, garnerad med vinranke-blad och drufvor; ljusgrå halfsammets-klädning, garnerad med gröna band i en mörkare nuance; lifvet mycket utringadt och draperadt; hvita handskar och skor.

Fig. 6. Hvit crèpe-hatt rikt garnerad med blommor och blad; mörk grisdelin klädning af moire, garnerad kring halsen med en rad, men på ärmarna och på kjorteln med tvenne rader svart sammet (de sednare äro mycket breda); hvita handskar och svarta skor.

Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

4
5
6
3
1
2

N:o IV.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

April Månad 1843.

Pl. 13.

Tilställning och vedergällning.

Ifrån Fransyskan.

Raoul var en ung man om 25 år af et fördelagtigt utseende. Ifrån sin födelsestad Bordeaux, hvarest han med framgång uppträdt på den militäriska banan, kom han til Paris, at försöka sin lycka hos det täcka könet, genom dessa mångfaldiga prosaiska medel såsom: valsen, galoppaden, thé-soiréer och Operans maskrad-baler, m. m. Det hörer til provins-boernas misstag, at de vända sig til Pariser-fruntimmerna genom de allmänna och beqvämligaste vägar. Raoul kände icke at förut beräknade utvägar sällan hafva et lyckligt resultat; men han hänfördes af dessa stortokars exempel, som gått segrande ur spelet. — Hans mentor var en försigkommen sex och trettiårig ungkarl, Agénor Pibrak, en *formerad* ung man, efter Damernas språkbruk, som gaf Raoul ifrån morgonen til qvällen de bästa, stundom obegripligaste råd.

— Det der fruntimret får du icke tiltala utan med en viss darrning, sade han, i det han visade honom en enka. — Den der som endast är tjuge år, kan du vinna derigenom at du öfversänder henne ett exemplar af dina skaldestycken. — Den der Grefvinnan, något framskriden i årtal, råder jag dig at föra til något lindansare-spektakel, o. s. v.

Sådana voro de helsosamma råd han fick utaf Herr Agénor Pibrak, et slags praktiserande Lovelace, ehuru han bordt vara besinnad på at afträda ifrån scenen. Pibrak förde Raoul i förderfvet, han gaf honom, såsom nyss är nämndt, de mest ofelbara råd

at icke lyckas och hafva framgång; han roade sig med at föra den unge mannen ifrån den rätta banan. Han tillät honom icke någon stormlöpning, innan han förut pröfvat hans vapen. När Raoul gick på någon Operans maskrad-bal, bevakade Pibrak honom med en synnerlig upmärksamhet. Raoul var ung och ståtlig, väl växt och hans hår var konstmässigt ordnadt. När han städadt klädd gick på dessa baler, sade Pibrak åt sig sjelf: »Får se, om icke Raoul tubbar ifrån mig mina fruntimmer!»

Pibraks säkraste taktik i en sådan händelse var att engagera Raoul med något fruntimmer, som han sjelf ifrigt förföljt och ännu förföljde, fast med föga framgång. Pibrak påbördade honom detta fruntimmer, och antingen Raoul ville eller icke, blef han den Damens Riddare för hela aftonen. Raoul promenerade med henne, bestod soupéen åt henne och Pibrak, och denne hade förstått at så i förväg låta Damen fatta fördom emot Raoul, at han med allt sitt snille icke rönte någon framgång. Pibrak, illistig och bakslug, hade upgjort en plan, i hans tanke ganska nöjsam, som tilläventyrs skulle kunna kallas högst ledsam, den at maskera sig sjelf mycket oigenkännelig, at intrigera, sätta Raoul i förlägenhet och bryderi, medan han förde denna Pibraks dulcinea vid armen.

(Den första tekningen återger detta Pibraks intrigerande, under det Raoul synes ganska ledsen vid sin lott).

Men efter soupéen emellan dessa trenne tildrog sig en af dessa händelser, hvarigenom Raoul blef hämnad: Damen demaskerade sig. I sanning, när et fruntimmer efter soupéen klockan 6 om morgonen demaskerar sig, måste det otvifvelagtigt vara et vackert fruntimmer. Denna Dam var förtjusande. Hon var en vurm af maskrad-baler, hon hade en rigtig passion för dem, detta förtjusande fruntimmer! Hennes blå ögon voro smägtande och hon hette Emma. Icke något annat namn; men Emma är et ganska vackert namn, är det icke sannt? — Hon roade sig på alla maskrad-baler: hos Hertiginnor, på barn-baler, på Operans maskrad-baler, hvilka sednare isynnerhet denna vintern starkt besöktes.

Som sagdt är, Emma demaskerade sig och Raoul blef kär; han var eldfängd som krut och förde Emma i vagn til sitt hemvist i sällskap med Pibrak. Emma å sin sida hade blifvit lifligare och tryckte vid afskedstagandet Raouls hand. — Andra dagen om

aftonen gick Raoul at efterhöra hur Emma mådde, klockan vid pass nie, hennes vanliga timme då hon stigit up. Emma är aimabel, välvillig och berättar utan omsvep allt om Pibraks tilställning.

— Hvad säger ni? — Han ville roa sig på vår bekostnad! — Han har talt illa om mig för er, och endast i afsigt att jag skulle gå och valla er! — Jag hoppas, at snart få spela en annan roll.

Samma afton var maskrad-bal hos Musard. Raoul förmådde genom sina lyckliga gåfvor öfvertala Emma at låta föra sig dit af honom. Hon hade den dagen icke emottagit Pibrak. Denne mycket stött öfver detta bemötande, maskerade sig som Pierrot, en olycklig Pierrot både til figur och utseende. Denna gången var det Raoul som triumferade; han hörde Pibrak, under det han talade med Emma, förvända sitt vanliga uttal för at icke vara igenkänd, och under hela samtalet utmed en af logerna, tycktes Emma vara likgilltig, icke ens be Pibrak stiga ned til henne; men hon tryckte med ömhet Raouls hand.

När Pibrak, mumlande under masken, förtrytsamt aflägsnat sig, säger Emma til Raoul: jag kommer nu ihåg, at jag glömt säga er något, min vän.

— Hvad kan det vara?

— At Pibrak är min man; han har gift sig hemligen med mig; vi vigdes i kyrkan *Bonne nouvelle*. *R.*

(Denna scen är föremål för den andra tekningen. Redactionen har tagit denna Pariser-sedemålning ur Tidskriften *L'Artiste*, der den förmodligen fått en plats i anseende til *Gavernys* behagliga tekningar til desamma, hvilka äfven förledt Red. til deras meddelande, ehuru vi måste anmärka, at et väsendtligt fel dervid är begånget, det, at Emma är föreställd på första tekningen såsom redan demaskerad, hvilket icke var fallet, och äfven scenen på andra teckningen icke är alldeles sannt återgifven).

Egoisten.

När jag i siden-paulun
Med rikt draperade gardiner,
Sjelf sofver mjukt på eiderdun
Tils solen högt på fästet skiner;

Om då en usling jemrar sig
At han ej säng, ej täcke äger,
Ej ens en kärfve halm til läger,
Hvad rör det mig?

När jag vid prägtig marmor-spis
I länstol framför brasan dragen,
Varmt och beqvämt på alla vis
Kan trotsa Januari-dagen;
Om kölden då infinner sig
Och, rof för den, min granne faller,
Jag lyssnar ej til dylikt sqvaller;
Hvad rör det mig?

När jag helt sorglös alla dar
Med lifvets öfverflöd kan skryta,
Och utan minsta möda har
Full sedelbok och rågad gryta:
Det skulle kunna hända sig
Ibland, at någon fattig satan
Af hunger ligger död på gatan,
Hvad rör det mig?

När jag ifrån mitt fönster ser
På mina Torpare som grafva
Den jord som mig blott vinsten ger,
När de med böjda ryggar slafva:
Om då de nöten jemra sig
At jag för liten lön dem gifvet,
At de få träla hela lifvet;
Hvad rör det mig?

När mången, sina eder huld,
Gör allt för lugnet hos en maka,
Och gerna kan för hennes skuld
Et flygtigt tyckes ro försaka;
Jag från intrig och til intrig
Gladt skyndar mig at nöjen byta,
Om då min hustrus tårar flyta,
Hvad rör det mig?

Fast jag om guldet girig är,
Jag ej vid nöjens kostnad tvekar,
Men då min son en hjelp begär,
Med slutet hjerta den förnekar.
Han får väl sörja sjelf för sig,
Så har jag gjort; så får han göra,
Hans nöd bör ej min trefnad störa;
Hvad rör det mig?

När jag de mina äger qvar,
Men ser en mor, hvars arma hjerta
Sitt enda barn förlorat har
Och lider tyst en namnlös smärta;
Med hennes sorg besvära sig,
Hvad skulle sådan dumhet båta?
Nej! hvem som vill må fritt få gråta,
Hvad rör det mig?

När kall och stel i lyckans dag
Af inga frestelser jag rubbas,
Då mången annan, god men svag,
Utaf et lättrördt sinne tubbas
Från pligtens bud at glömma sig;
Med stolt förakt hans fel jag röjer,
Fast ångrens qval hans hjessa böjer;
Hvad rör det mig?

Om sjelf på mina gods jag kan
Af mina nycker stifta lagar,
Och hur jag vill, i smått tyrann,
Får göra allt hvad jag behagar;
Må då med våld, med svek och krig
Regenten plåga landets söner,
Döf för sin pligt och deras böner;
Hvad rör det mig?

För *sig* man måste verka blott
Och ej tro svärmarns dumma digter
Om menskovännens höga lott,
Om känsla, fosterland och pligter.

Nej! hans system ej lönar sig
För honom sjelf, och knappt för andra;
Mitt deremot han fritt får klandra;
Hvad rör det mig?

Ch...

Pl. 14.

Redskap i Landthushållningen.

Redactionens upmärksamhet har blifvit fästad derpå, at, ehuru omvexlande ämnen den lemnar sina läsare, har landtbruket blifvit behandladt som styfbarn och sällan eller aldrig någon artikel meddelats om denna nyttiga näringsgren och de *reformer* den undergått, med synnerligt afseende å de nyare redskap som til en del redan äro kända eller förtjena at blifva det. — Vi afbörda oss nu denna skuld genom meddelandet af åtskilliga Redskap i Landthushållningen, hvilka äro tagna utur David Lows *Handbok i praktiska Landthushållningen* (Stockholm, på W. Isbergs förlag 1841), et arbete som genom flera recensioner är ganska fördelagtigt vitsordadt, och tiläfventyrs icke så allmänt spridt samt i anseende til dess större omfång och deraf följande betydligen dryga utgift, icke är i hvar mans hand.

Fig. 1, 2 och 3. *Exstirpator* och *Kultivator.*

För at afhjelpa flera olägenheter, som vidlåda harfven, har man begagnat redskap, hvilka genom sin tyngd och byggnad äro bättre egnade at tränga ned i marken, samt bibehålla sitt läge til erforderligt djup. De kallas *exstirpatorer*, *kultivatorer* o. s. v. och äro af långt nyare dato i landtbruket än plogen och harfven.

Ett af dessa klassers redskaper, kalladt *Finlaisons* harf, efter sin upfinnare *J. Finlaison*, har befunnits vara utmärkt verksamt. Den är gjord hel och hållen af jern, och består af tvenne parallela sidor *AA*, med två par tvärslåar. I de bakersta af dessa tvärslåar äro fästade 5 krökta tenar, jernpinnar eller harfländer och i de främsta fyra sådana. Litet framför de sistnämnda, börja sidorna at närma sig hvarandra och mötas vid *B*, hvarest de med en nagel äro förenade med det långa handtaget *C*, vid hvilket

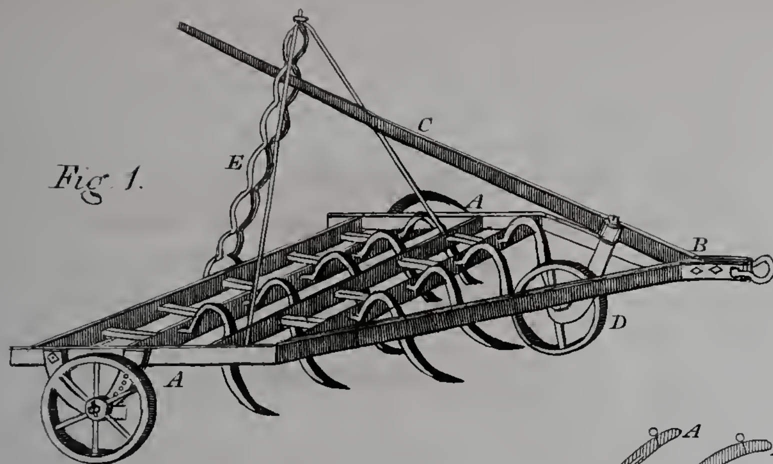

Fig. 1.

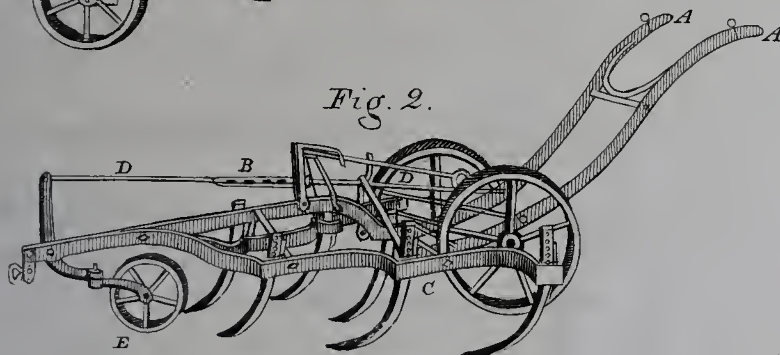

Fig. 2.

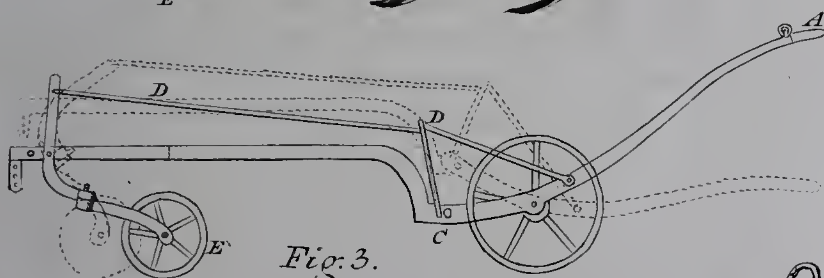

Fig: 3.

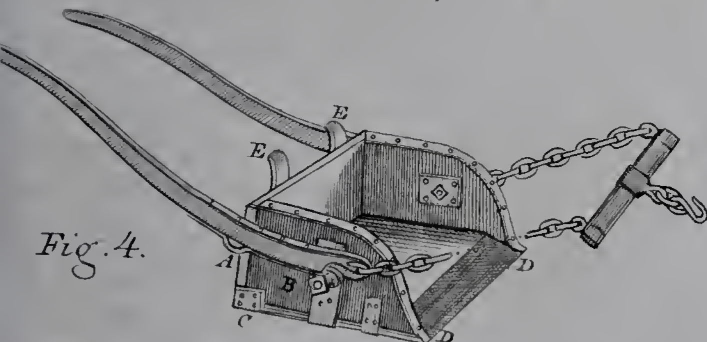

Fig. 4.

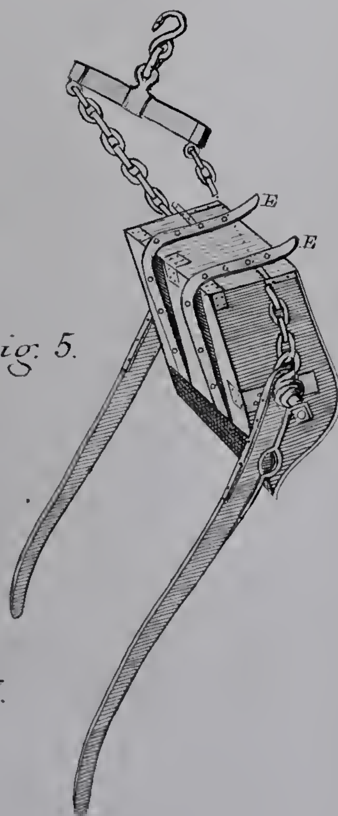

Fig: 5.

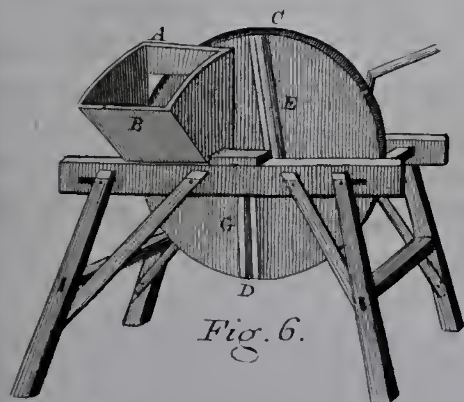

Fig. 6.

Fig. 7.

åter hjulet *D* är fästadt medelst en föreningsarm. Bakom är et slags fjäder *E*, bestående af tvenne elastiska jernlenar med öppningar, och upburna på sätt Fig. 1 utvisar. Handtaget som qvarhålles i sin ställning genom öppningarne på fjädern, kan tvingas up och ned medelst tryckning; och som handtaget och framhjulet äro förenade, kan det sednare lyftas på samma gång som handtaget höjes, och de krökta harftänderna ställas djupare ned i jorden. Då handtaget sättes i fjäderns lägsta öppning, blifva de främsta harftänderna lyftade ur jorden; och i mån som handtaget tryckes up i hvarje efterföljande öppning, sänkas harftänderna, til dess handtaget är i den högsta öppningen, då de sänkt sig 8 til 9 tum i jorden, hvilket är det största djup, til hvilket de behöfva inträngа. De två bakhjulens axlar kunna höjas och sänkas medelst en inrättning som är fästad vid sidoslån, och sålunda kunna de bakre harftänderna ställas på et djup, som motsvarar de framres.

Hela vidden som betäckes af de krökta harftänderna på detta redskap utgör 5 fot 4 tum, längden af hvarje tand är 29 tum; och hela vigten är omkring 486 eng. skålpund. *) På styf lerjord, samt på jord som ej blifvit upmjukad genom föregången plöjning, behöfvas 4 hästar at draga ifrågavarande redskap; och i vanliga fall med någorlunda lätt jord, 3 dragare. Man har äfven en mindre och lättare form af detta redskap, med 7 blad, hvilket uptager et rum af 4 fot. Denna fordrar 3 hästar på tung jord, och på lätt, två för at dragas.

En förbättring af dessa redskap kan göras, hvarigenom alla tänderna på en gång kunna lyftas ur jorden, ungefär på det sätt som visas i nästföljande Fig. 2.

Fig. 2 & 3. Et annat redskap af dessa klasser, är *Kirkwoods* Kultivator. Den består helt och hållet af jern och utgöres af en ram i hvilken 7 klor eller knifvar äro fästade, och så ställde, at de verka på lika afstånd från hvarandra. — — Man ser at ramen hvilar på 3 hjul. Handtagen *AA* röra de två bakhjulens axlar, och sträcka sig framåt til tvärslåen vid C, hvilken utgör den del af ramen, i hvilken klorna äro fästade.

Då handtagen röras, verka de såsom häfstänger, hvilkas stöd

*) Ett engelskt skålpund svarar til ungefär 1 ℔ $2\frac{3}{20}$ lod vikt. vigt.

är de 3:ne bakhjulens axlar. Genom handtagens nedtryckning lyftas tvärslåen vid *C*, med hvilken de stå i förening, och i följd häraf ramens bakre del, i hvilken klorna eller knifvarne sitta. Vidare äro handtagen äfven förenade med framhjulet *E*, genom armarna *D D*. Samma nedtryckning af handtagen, som höjer ramens bakre del, drager derföre föreningsarmarna tilbaka och verkande på framhjulet *E*, nedtrycker detta, hvilket är detsamma som at lyfta ramens framdel. En nedtryckning af handtagen höjer således på samma gång ramens bakre del derigenom, at den förra verkar på tvärslåen vid *C*, och ramens framdel, genom at verka på framhjulet *E*. Sålunda kan man genom handtagens nedtryckning eller höjning sänka eller höja hela ramen, samt i följd deraf äfven få klorna at gå mer eller mindre djupt. Medelst en enkel inrättning vid *B*, fasthålles föreningsarmen *D* i sitt läge, hvarigenom äfven hela ramen hålles vid den höjd som behöfves. Handtagens och föreningsarmarnas verkan ses ytterligare af Fig. 3, der de punkterade linierna visa den förändring af läget, som åstadkommes genom de förstnämndas nedtryckande.

Om man nedtrycker handtagen tilräckligt, kunna klorna helt och hållet lyftas ur marken då redskapet skall vändas vid slutet af tegarne, då den skall flyttas från et fält til et annat, eller då den möter stora hinder i jorden, såsom stenar. Emedan hvarje klo är fästad på sitt ställe medelst kilar, kunna klorna borttagas, eller sättas mer eller mindre djupt, allt efter det djup, til hvilket marken skall brukas. — — Den vidd som betäckes af klorna utgör 4 fot 4 tum; klorna äro 14½ tum långa under tvärslåarne, 2 tum breda, samt omkring ¾ tum tjocka. Bakhjulens diameter är 22 tum; och hela redskapets vigt är omkring 4 eng. centner.

Exstirpatorn kan fås at gå på hvad djup som behöfves, och på detta sätt kan jorden antingen uptagas til det djup til hvilket den ursprungligen blifvit plöjd, eller til et mindre, om man så finner tjenligt. Exstirpatorn är i detta hänseende harfven mycket öfverlägsen, hvilken vi ej kunna använda på detta sätt. Exstirpatorns användande gör likväl ej harfvens umbärlig, då fråga är om jordens finare fördelning, samt dess befriande från rötter och ogräs. Harfven bör begagnas tillika med exstirpatorn, synnerligen för at i högar samla de växtrötter som uptagas ur jorden.

Då man har til afsigt at luckra jorden, utan at vända den, så kan exstirpatorn göra plogen umbärlig. Den begagnas likväl oftare, i stället för harfven, til bortrensning af ogräs; och den öfverträffar harfven deri, at den i anseende til sin större tyngd och emedan den går på hjul, ej har den förras ryckande och ojemna rörelse, och ej är utsatt för at kastas utur marken då den möter hinder.

Då exstirpatorn användes, går arbetaren bakom, och då exstirpatorn är försedd med handtag, nyttjar han dessa til at lyfta tänderna eller ristarne ur marken när han vänder vid ändan af tegarne, eller då det eljest behöfves. — Gemenligen köres exstirpatorn en gång öfver den mark som skall dermed behandlas, men et dubbelt hvarf befinnes ofta vara tjenligt. I sådant fall böra ristarne ställas på hälften af det erforderliga djupet, vid den första körningen, och til deras fulla djup vid den andra; hvarjemte man vid den sednare gifver redskapets gång en ritgning som gör räta vinklar mot det första hvarfvet. — En exstirpator med två hästar rensar 6 *acres* på dagen, så at kostnaden för detta slags arbete är lika mot en sjettedel af plogens, eller med et dubbelhvarf af harfven.

Fig. 4 och 5.

Då markens yta är ojemn, är plogen i vanliga fall tilräcklig at afhjelpa denna olägenhet. Plöjningen verkställes genom förnyad isärfällning af det fält som skall jemnas. Ofta bortgräfver man uphöjningar förut med spaden, så at mullen må kunna återläggas på den nya ytan, sedan den blifvit jemnad. — Stundom begagnas machiner til at jemna marken; Fig. 4 & 5 föreställer en sådan.

Den består af en låda, i form af en stor skofvel, som drages af et par hästar. På hvarje sida är en kort jernnagel fästad, som går genom et hål på handtaget vid *A*. Då handtagen och nageln äro i detta läge, är lådan fast i sin ställning. Men då de förra aftagas från nageln, hvilket verkställes endast genom deras utskjutning litet åt hvarje sida, kan lådan vända sig på *B*, såsom på en axel.

Detta redskap användes på följande sätt: arbetaren, som håller i handtagen, fäster dem vid lådan, samt kör hästarne framåt

på den mark som skall jemnas, eller ock användes en medhjelpare til at köra hästarne. Genom tryckningen på handtagen nedåt, låter arbetaren lådan flytta sig på bakre delen eller hälen. Men när den hinner til den mark som bör jemnas, lyfter han åter handtagen, hvarigenom lådans skarpa ägg *D D* intränger i marken; hästarne draga derunder lådan, hvilken dymedelst fylles med jord. Om man åter låter lådan gå på sin bakre del *C*, kan denna jord framköras såsom på en släde, til det ställe, der den skall läggas. När lådan kommit dit utskjuter arbetaren handtagen åt sidan och lossar densamma från nageln, då lådan vänder sig såsom Fig. 5 visar, och aflossar jorden. — Hästarne gå medlertid framåt, och lådan stöter mot marken med de framskjutande uddar *E E*, hvarmedelst den åter vändes omkring, och kommer i sitt förra läge. Sålunda förer lådan jorden från en uphöjning som skall afjemnas, til en fördjupning som bör fyllas, aflassar den, och återtager sin förra ställning, utan at man dervid behöfver stadna hästarne. Machinen är verksam och ändamålsenlig. Den begagnas med fördel til jemnande af sådana krokiga och uphöjda tegar, som finnas på många ställen. Men det är at märka, vid sådana tegars jemnande, at matjorden i alla händelser först bör borttagas, så at den kan åter läggas på ytan, emedan den ej bör nedgräfvas på djupet.

Fig. 6 & 7. *Turnipsskärare.* *)

Olika slags machiner hafva blifvit inrättade til detta behof. Den vanligaste och enklaste, är den som utgöres af knifvar sittande på et svänghjul, hvilka vid hvarje kringrullning af hjulet, skära skifvor af turnips eller andra rötter. De rötter som skola skäras, läggas i en låda, öppen upåt samt på en af sidorna. Et stort hjul, beklädt med bräder, hvilar på en ställning på det sätt, at det tilslutar lådans öppna sida, så at, då rötterna läggas i densamma, trycka dessa mot hjulets sida. På hjulet sitta två eller flera knifvar, på lika afstånd från hvarandra, och sträcka sig nära från hjulets medelpunkt til dess omkrets. Vid hvarje kringrullning af hjulet, gör hvar och en af dessa knifvar et hugg på rötterna, som hvila mot hjulet vid lådans öppna sida, och afskära

*) *Turnips* är en i England gemensam benämning för kålrötter och rofvor.

så en skifva. En öppning är anbragt genom hela hjulet, motsvarande hvarje knif och af samma längd som denne, så at då skifvan är skuren, går den genom öppningen, och nedfaller på andra sidan om hjulet. Det sednare vrides med en vef, och lådan fylles beständigt med rötter, hvarefter skärningen går för sig.

På Fig. 6 föreställer *AB* den låda, hvari rötterna läggas, *CD* det stora hjulet, gjordt af bräder, hvilket betäcker lådans öppna sida. *E* och *G* äro de skärande knifvarne, som gå nära från hjulets medelpunkt til dess omkrets. De öppningar som motsvara dessa knifvar, gå helt och hållet genom hjulet. Vid hvarje hugg af knifven går den afskurna skifvan genom öppningen och nedfaller på andra sidan. En person drifver hjulet med en vef, och en annan fyller lådan med rötter. En korg eller annat kärl sättes at emottaga skifvorna när de falla. — — Denna machin är utomordentligt väl passande at skära turnips och hvitbetor &c. för nötkreatur. Men då får, och isynnerhet lamungar, skola stillas om våren, och då deras tänder äro lösa, är det ofta bättre at skära rötterna ej allenast i skifvor, utan at äfven dela dem i ännu mindre bitar, på det at de lättare må kunna förtäras. Den nu beskrifna machinen kan lätt förändras så, at den skär rötterna på detta sätt. Et antal skarpa utskott anbringas på hjulet, just framför öppningarne, så at roten först måtte komma at skäras af de förra, innan knifvarne åtkomma den. Härmedelst skäras rötterna ej allenast i skifvor, utan äfven i bitar, hvilkas storlek motsvarar det afstånd, på hvilka dessa skarpa utskott äro anbragta från hvarandra.

Et mycket lätt sätt at skära rötter i bitar åt kreatur, är genom et verktyg (Fig. 7) med 4 blad, som bilda räta vinklar med hvarandra. Turnips eller andra rötter klyfvas i 4 delar genom et slag med detta verktyg.

Pl. 15.

Om Orientaliska Målningssättet.

(Slut från föreg. N:r).

Efter de förutsända iakttagelser, komma vi nu til sjelfva handläggningen af målningen genom Chablonernas användande.

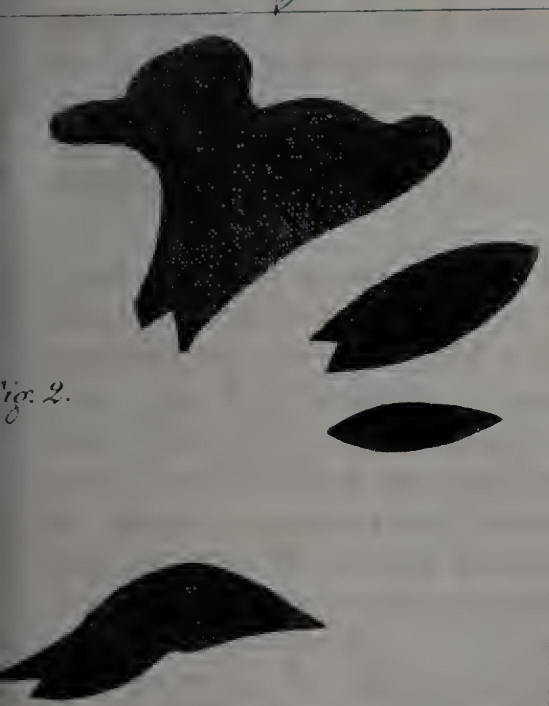
Första förfarandet. Fig. 1 föreställer det original (en Convolvulus) som man vill måla eller rättare sagdt, vill copiera. Som en allmän regel gäller at man alltid begynner med de ljusaste partierna och på sin *första Chablon* icke utskär andra delar af sitt original än sådane som icke komma för nära eller stöta med sina conturer intil hvarandra. (Dessa komma sedan at utskäras på den andra eller tredje Chablonen.)

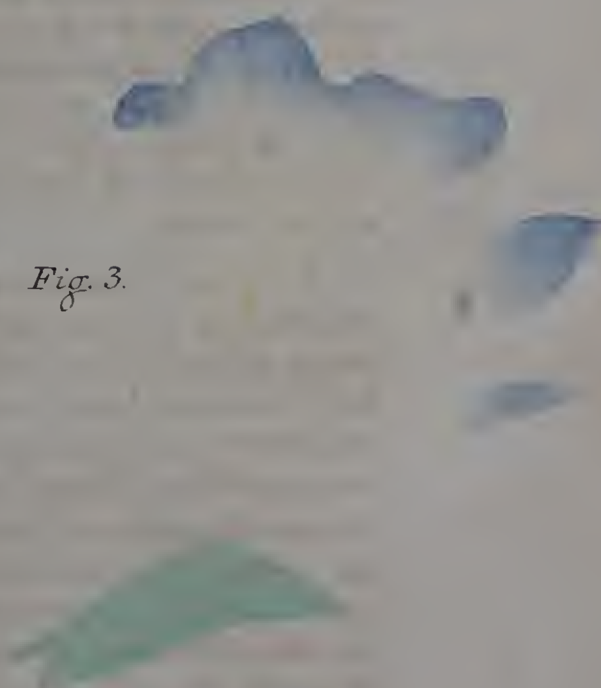
Med närlagda original förfar man sålunda: Et stycke Chablon-papper *) lägges på originalet och fasthålles medelst den lilla tyngden (se 4 om de behöfliga verktyg); med stiftet (se 1) efterteknar man originalets conturer; nemligen de delar af de ljusa partierna som först skola målas; tar derpå Chablon-papperet ifrån originalet, lägger det på det svarta brädet (se 3) och utskär med knifven (se 2) de med stiftet upritade stycken. Denna första Chablon får således efter utskärningen följande utseende: Fig. 2. Nu tar man denna Chablon, lägger den på et hvitt papper der den fasthålles genom den lilla tyngden, och begynner målningen med borstpenseln.

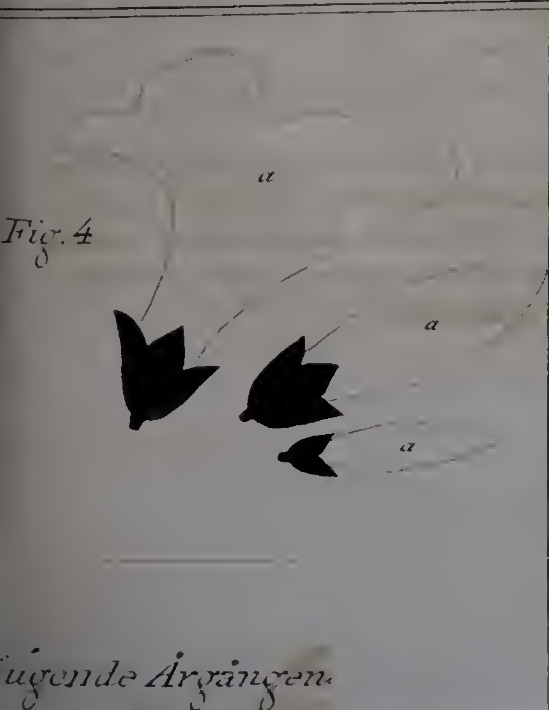
Til det gula i blomkalken och blom-klockan tager man *chromgult och hvitt.* För at få det innersta af blomkalken och skuggsidorna af blomklockan mörkare, öfverfar man den ljusgula färgen andra gången med endast *chromgult;* iakttagandes, at denna mörkare nuance förlorar sig in i den ljusare, som til en del måste lemnas orörd. — Derefter anlägger man med *Ultra-marin* eller *Pariser-blått* och *hvitt* klockbladen och knopparna, sålunda, at den ljusblå färgen helt svagt förlorar sig intil och inuti den gula af blomkalkens. Til den mörkare nuancen öfverfar man med oblandadt blått andra gången, så at den blir mörkast utmed yttersta conturen. Man går nu til de gröna bladen. De anläggas jemt, utan fördrifning, med ljusgrönt, *mineral-grönt och hvitt,* eller någon annan grön färg allt efter som bladens naturliga färg fordrar, stötande antingen i gräsgrönt eller blågrönt. — (Vi be

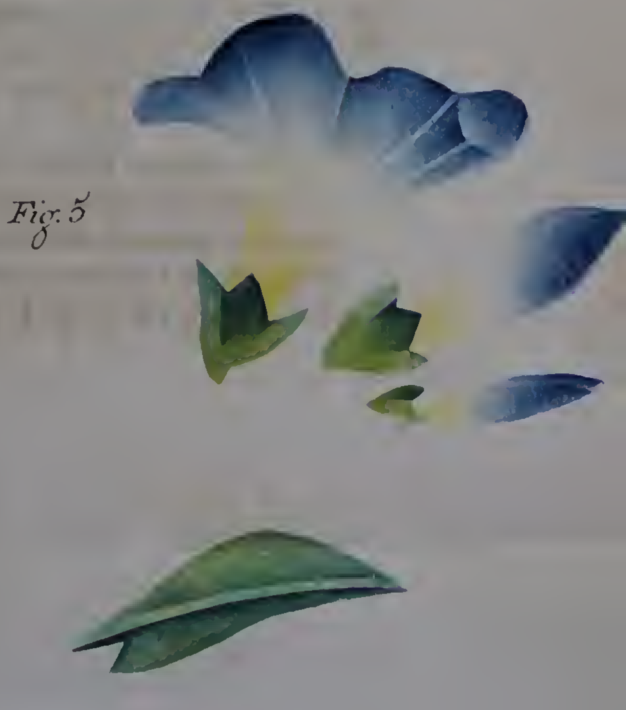
*) Chablon papper-stycket bör vara någorlunda stort, hvilket lättar målningen och ger utrymme at röra sig friare med borst penseln, ehuru, i anseende til plåtens inskränkthet, dessa Chabloner blifvit något för små anvisade; detta gäller äfven om de *lösa utskärningar* 1, 2, 3, 4, 5 och 6 Pl. II i förra häftet.

ügende Årgången.

våra läsarinnor härvid ihågkomma hvad i förra häftet är nämndt om borstpenselns förande.) När man nu tager Chamblonen ifrån papperet, har man fått derpå följande utseende: Fig. 3.

Andra förfarandet. Man går nu til den andra Chablonens utskärande, som uptager de delar hvilka på den första måste utelemnas. För at nu få denna andra Chablon at väl passa tilsammans med det redan färdiga af blomman (ty vid upritandet och utskärningen af conturerna stjäl man alltid något, ehuru obetydligt); lägger man en ny Chablon papperslapp *först* på det man redan målat och upritar med stiften dess conturer *a a* Fig. 4, lägger derefter Chablon-papperet på originalet, passar conturerne väl tilsammans och upritar med stiften hvad som ännu fattas och första gången icke kunde medtagas; dessa ställen utskäras med knifven och den andra chablonen får detta utseende: Fig. 4.

Nu målar man på ofvannämnda sätt dessa blå blad med deras fördrifningar jemte de gröna blomknopparne, väl efterseende at chablonen öfver allt noga passar intil det redan målade.

Ännu återstår et *Tredje Förfarande:* de mörkare blå ränder i blombladen och ådrorna i de gröna blad äfven som skuggsidorna i de gröna knopparna; dertil begagnas de förut omnämnda *lösa utskäringar* sålunda, at någon af dem tages och lägges tvärs öfver chablonen och det redan målade på de ställen der ränder erfordras, och med borstpenseln öfverfar dem, alltid hållande sig med färgen mörkare åt chablonkanten, det vill säga: borstpenseln i en lutande ställning. Denna operation kan förnyas än en gång til en mörkare nuance om effecten det fördrar. — Med ådrorna på längden och tvären af de gröna bladen förhålles på samma sätt medelst lösa utskäringar, allt efter som originalet utvisar.

Sedan detta är fullgjordt har man fått följande utseende Fig. 5 då blomman och bladen äro färdiga. Nu återstå ännu stjelkarne. De kunna visserligen äfven genom chabloner åstadkommas; men dertil fordrades en chablon til hvarje stjelk, emedan de icke kunna utskäras på en enda chablon, ty den skulle icke hålla tilsammans på de ställen der stjelkarne korsa hvarandra, helst på blommor med fina stjelkar, såsom här är händelsen; det går derföre lättare och fortare at uprita dem på fri hand med en blyertspenna och med en vattenfärgspensel, doppad i grön eller brun färg, måla

dem på blyertsteckningen. Samma förhållande är äfven med de röda punkterne af fröhuset. På vissa frukter, såsom Persikor, finner man många fina röda punkter, eller hvad man kallar purpurstänkta; dessa åstadkommas lättast derigenom at man tar en borstpensel med något mer färg uti än vanligt behöfves och med pekfingret sprättar emot borstspetsarna hvarigenom den stänker ifrån sig mer eller mindre punkter och prickar som naturen af frukten det anvisar. För öfrigt torde vi icke behöfva nämna, at som färgerna icke äro transparenta utan så kallade täck-färger, så kan man lägga en ljusare slagskugga eller demie-tinte ofvanpå en mörkare färg, såsom t. ex. i kanten af frukter hvarigenom de runda sig bättre.

Slutligen torde vi äfven få nämna något om guld och silfvers användande vid orientaliska målningssättet, antingen man vill begagna dessa metaller til botten på det hela eller blott på enskilta ställen. Förhållandet är enahanda som med färger. Man har på sin chablon utskurit det stycke som skall beläggas med guld eller silfver; öfverstryker dessa ställen på det hvita papperet med *copal-fernissa*, någorlunda tjock i sig sjelf, men ganska tunt och obetydligt, blott så mycket at man säkert varit öfver allt; sedan doppar man en mjuk, torr pensel i bronze-pulvret, strör det någorlunda jemntjockt öfver allt på copal-fernissan och med samma torra pensel öfverfar i runddelar bronze-pulvret, som genast fäster sig; slår sedan bort det öfriga af pulvret som icke fastnat och med en fin torr pensel afdammar det. Allt är torrt under arbetet och man kan sedan måla med färger derpå uppå vanliga sättet. — At få godt bronze-pulver hos Guldslagaren är angeläget och derpå beror det mer eller mindre vackra utseendet. Man har bronze-pulver i flera nuancer, i guld, i silfver, i rödt och grönt som til olika föremål användas och hvarigenom en vacker effect på somliga arbeten kan åstadkommas.

Må ingen misströsta af de första försökens ofullkomlighet, med liten ihärdighet är arbetet lätt och tacksamt.

Logogrif.

Vill som Drottning du på balen
fånga eleganters pris,

efter sista Modjurnalen,
tag mitt hela från Paris.
Uti ordet bör du veta
finnes blott bokstäfver fem,
går dock an at sammanleta
hvarjehanda kram af dem:
Tideräknaren, som mäter
hvarje ögonblick, som flyr;
hvad, när groggen han förgäter,
Palinurus säkert styr;
simulacre, hvari Läkarn
leker krig med hemlig vän;
en benämning, hvarmed Qväkarn
helsar sjelfva Konungen;
hvad gåshataren kallar drufvan
glödande i rönnens topp;
Kurtisören, som kring dufvan
ställer kuttrande sitt lopp;
hvad Cornelius Tratt från klubben
regelmässigt tog hvar qväll;
hvad Socrat, den arma gubben
fick af frun, på åskans skräll;
Gest, som ofta nog förvållat
en Xantippas envåldsmagt;
tyg, der Rafael framtrollat
taflor, af en himmelsk pragt;
ton, hvari Kantaten ljuder
från nattväktar-strupen gällt;
väderlek, som ej inbjuder
oss til dans på Floras fält.

— — *st* — — —

Charad.

Measka! gräf dig ej i gruset,
utan sträfva oförryckt
at dig lyfta emot ljuset,
med *mitt förstas* djerfva flygt.
Glöm derunder ej at stifta
af *mitt andra* hvad du kan,
Då skall du ej färgen skifta,
rycker döden plötsligt an;
utan lugn ditt hufvud luta
mot *mitt hela* och i frid
fara hädan och utgjuta
sista sucken utan strid.

— — *st* — — —

Ordet til Logogrifen i föregående Häfte är: *Frukt*, hvaraf fås: *fru*, *kur*, *fur*, *tur*, *ur*, *uf*, *jukt*, *Turk*, *krut*.

Ordet til Charaden är: *Husbehof*.

Pl. 16.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Coiffure af grönt sammet prydd med blonder och blommor; klädning af ljusgrått sidensars, mycket utringad omkring halsen och lifvet med snibb; öppen vid begge sidor hvarest öppningarne äro sammanhållna och garnerade med perlerader och ägta stenar, hvit siden-underklädning; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Bal-Costym för Herrar. Hvit halsduk och skjortan med krås; svart frack med låg ståndkrage, utan slag och inga inskärningar för lifvet, trånga ärmar utan upslag samt gula metall-knappar; svart sammetsvest; svarta åtsittande pantalonger til svarta strumpor och skor; trekantig hatt och hvita handskar.

Fig. 3. Coiffure, som något liknar en mössa, af spetsar med blommor vid ena och och en plym vid andra sidan; röd sidensars klädning, mycket utringad, med en liten krage som är garnerad med spetsar; långa vida ärmar prydda med rosetter af sidensars-band; dylika äro äfven i tvenne rader fästade fram på klädningen medelst små guldspännen; hvita handskar och skor.

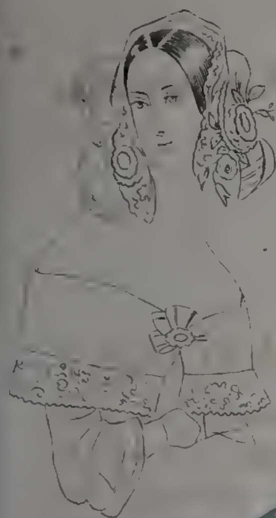
Fig. 4. Blå Sammets-Toque med plymer vid ena sidan; sidensarsklädning med snibbigt lif och veckad puff; mycket vida öppna ärmar; kjorteln är nederst garnerad med fyra volanger; hvita handskar och skor.

Fig. 5. Coiffure af grisdelint sammet med plymer; ljusblå sidenklädning, mycket utringad och kring bröstet garnerad med blonder; korta ärmar garnerade med blonder äfven som klädningen, frammanföre ifrån lifvet nedåt, är garnerad med blonder i tvenne rader.

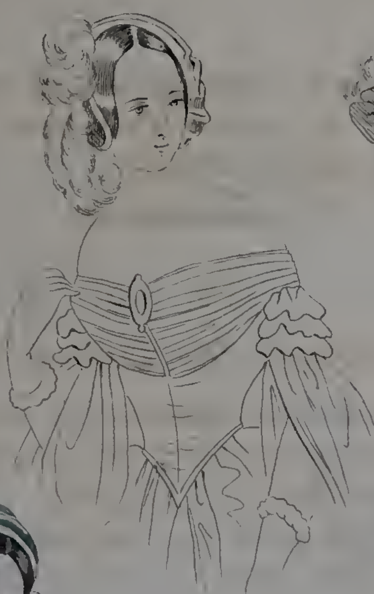

Stockholm, 1843.
Tryckt hos Carl Deleen, R. W. O.

3

4

5

1

2

N:o V.

MAGASIN
för
Konst, Nyheter och Moder.

Maj Månad 1843.

Pl. 17.
Våren och Sommarn.

Herr *Louis Maurin*, en ganska skicklig fransysk artist, har tänkt sig årstiderna och idealiserat dem under bilden af fruntimmer, hvilkas olika ålder och klädsel är analoga med hvarje årstids skiften. Dessa teckningar utkommo redan för några år sedan i folio-format och äro förträffligen lithografierade och i hög grad behagliga. — Red. har vågat i en mindre scala återgifva deraf, til en början, *Våren och Sommarn*; ehuru de visserligen, hvad utföringen angår i ets-manér, stå långt efter originalerna; men dels torde ingen med billiga anspråk begära mästerliga gravyrer i et periodiskt arbete som lemnas prenumeranterne til et så lindrigt pris at verkliga konst-alster omöjligen kunna presteras, dels är ändamålet i hufvudsaken vunnet, at åtminstone visa huru mästaren upfattat sitt ämne och framför allt den vackra tanken; ty hvad påminner väl lifligare om våren, än anblicken af en 16 års flicka som, lik blomsterknopparna under utspruckningen, hvarmed hon prydt sitt vackra hår, är i sin fägrings skönaste utveckling. — Men Sommaren är kommen, och flickan vid 20 år visar sig blomstrande; hennes ungdomligt vackra hy behöfver skydd för den brännande Solen af en halmhatt som prydes med fullt utspruckna blommor och mognande ax; hon har nått culminations-punkten af sin bestämmelse: at bli maka och mor.

Våra läsare torde icke obenäget uptaga at vi här i sammanhang med ämnet införa et skaldestycke om Våren, som genom

sin glädtiga, skämtsamma ton påminner något om fru Lenngrens lätta manér, ehuru det förut finnes tryckt i författarinnans Vitterhetsförsök, Fru *C. C. U.*, hvars namn vi likväl icke trott oss böra utsätta, då hon sjelf icke funnit för godt at göra det på sina tryckta arbeten.

Våren! Våren!

Ändtlig efter tapper fejd
Mellan vinterns Gud och våren,
Hastar Bore från vår nejd,
Och vi skönja redan spåren
Af det tjusande behag,
Som så sparsamt norden delas,
At man sakna bör hvar dag,
Som af vårens tid förfelas.

Vinterns tid til flykt är knapp —
Om han vill sitt namn bevara:
Se hans mantel! lapp vid lapp,
Vittna om fragmenter bara.
Sårad, plundrad mer och mer,
Han terrainen ej kan vinna;
Utför klippans brant man ser
Hur hans afskedstårar rinna.

Flora skyndar sig åstad,
(Fast ännu i understebben)
Och så jollrande och glad,
Gör smått narr af trumpna gubben:
Spelar honom spratt på spratt,
Blommor uti skägget smyger;
Och Sefirens hån och skratt
Yrt emot hans öron flyger.

Som en trasig Emigrant,
Hvilkens storhet blifvit härjad,
Flyr han höget til Nordens kant,
Der han tror sin ära bergad,
Och den milda Vårens Gud,
Ensam ägare af platsen,
I sin sköna segerskrud
Helsar kojor och palatsen.

1

2

3

4

5

6

Fåglarna i lek och dans
Tusen segersånger sjunga,
Och från Solens höjda glans
Glädje-eldar kring oss ljunga.
Regnets ljumma skurar gå,
At ännu troféer söka
Uti klyftans dolda vrå,
För at Segrarns äre öka.

Fältet, som förhärjningen
Och den grymmes framfart tyda,
Skyndar Flora, Vårens vän,
At med gräs och sippor pryda;
Snart Naturen som en brud
I sin hela skönhet lyser,
Och åt Vårens ljufva Gud
Hyllande sin ömhet myser.

Pl. 18.

Schweiziska National-drägter.

Likasom hos oss vissa provinser och härader, såsom Skåne, Blekinge, Dalarna och Vingåker, bibehållit sina national-drägter, hvarigenom deras invånare äro utmärkte framför andra Landsorters, såsom Småländningen, Vestgöthen med flera, har äfven landtfolket i de olika Cantonerna i Schweiz noga iakttagit sina national-drägters bibehållande. Dessa drägter hafva hvar för sig något eget, som ofta undfaller den resandes upmärksamhet, men som ickedessmindre skiljer den betydligt ifrån hvarandra, och är dem emellan igenkännelig och anses för väsendtligt; man skulle nästan kunna säga, at den fäster dem vid deras hemort. Det är dessutom allmänt kändt, hvad Schweiziska landtfolket har för en utomordentlig förkärlek til sin fosterbygd: dessa pittoreska berg och dalar dem de aldrig glömma och dit de alltid längta tilbaka när de befinna sig i främmande länder, der de sällan hafva någon trefnad. Den så kallade hemsjukan är hos dem allmän; de finna

sig endast lycklige i åtnjutande af deras hemseder och national-drägternas bibehållande torde til äfventyrs icke litet bidraga dertil at göra fosterbygden för dem kär och dyrbar.

Red. meddelar på Planchen de olika klädedrägter i följande sex Cantoner:

1. Unterwalden.
2. Zürich.
3. Appenzell.
4. Lucern.
5. Schafhausen.
6. St. Gallen.

Olika åsigt.

Louise.

Tante har väl uti unga dar,
När Tante i stora verlden var,
Haft mången Curtisör, kan tänka?
Kanske tre, fyra eller fem?
Ack! lilla Tante, berätta dem!
Det skall mig mycket nöje skänka.

Tanten.

Åh jo! jag nekar ej dertil,
Och gerna det förtälja vill
Om du vill höra på, och lära
Hur man i slika saker bör
Bete sig vid det val man gör
Sig sjelf och sin familj til ära.

Min första Curtisör var Prest,
Med silfverkrage, sammetsvest
Och kallades Hofpredikanten.
Han dansade på hvarje bal
Var ödmjuk, slipad och fatal — —
En sådan man tog icke Tanten.

Den andra var en fin Sekter,
Med fracken fin och fint maner,
Och kassan finast alla tider;
Han var så envis, stacknrs sprätt!
Än gret, än gjorde piruett,
Men tog sin gifna korg omsider.

Den tredje var possessionat,
Men utan spann och utan stat
Och trifdes blott i ro på landet;
Hans grannar voro småfolk blott,
Der jag odrägligt ledsamt fått,
Och derför knöt jag ej det bandet.

En militär den fjerde var
Som sporrar och mustacher bar
Och såg så furstlig ut i sadel.
Fast björnnr smögo i hvar vrå,
Han hade väl gått nn ändå,
Men, kärn du, han var ej adel.

Den siste var en lärd Poet;
En sådan är, som hvar man ve't,
Ej treflig man, går tankspridd ständigt,
Är full med nycker, dam och dun
Och söker rim, men glömmer frun. —
Den gaf jag korgen helt behändigt.

Nu ser du jag har sett mig för,
Ej rusat blindt, som mången gör,
Och tanklöst til de giftas skara;
Och får jag ej et Grefligt val,
En President, en General,
Så vill jag hellre ogift vara.

Louise.

Då får väl Tante ta sitt parti
Och hädanefter ogift bli;
Men deraf den moral'n jag finner:
At ta den första som jag får,
Ej dröja til de mogna år
Då friare och hopp försvinner.

Tanten.

Nå! hvar och en sitt tycke har!
Jag väntade mig detta svar;
Spring du och gift dig hufvudstupa.
Din tok'! Du får nog ångra dig
Och innan kort afundas mig:
Men som man kokat får man supa!

Louise.

Åh ja! min lilla Tante har rätt
At yttra sig på detta sätt;
Hvem vet likväl hur Tante lär tänka?
Jag gifter mig ändå en dag,
Och blir jag missnöjd, hoppas jag,
At i behaglig tid bli Enka.

Ch...

Öfverraskningen.

Svenskt Original.

Trettio år hade det alldagliga umgänget med Hofkamrer G—s deltagerska i lifvets öden, gifvit honom erfarenhet af det gamla valspråket: *Det är icke guld, allt som glimmar.* Han hade jemt under denna tidrymd måst öfva sig i lydnad och försakelse, af den hvarje man medfödda viljan at herrska, han måste alltså räknas til det ringa antal af sitt kön, hvilka endast tyckas vara danade til et svagt återljud af sin kära hälfts hörsammade stämma; hvarje ord han vågade uttala, åtföljdes alltid af en frågande blick på hans orakel, och med denna blick var alltid en djup bugning förenad. — Det härledde sig alltså häraf, at man aldrig såg honom visa sig i en uprätt ställning, utan alltid smilande och bugande. Vid anblicken af den lilla magra figuren, skulle man slutat, at han förlorat hvad som alltid utgjorde hans tröst uti alla motgångar, nemligen matlusten, ty brist på lifsmedel kunde på *Rolanda* icke komma i fråga, fastän han så i detta, som i alla öfriga förhållanden måste åtnöjas med husmoderns beslut.

Vid första anblicken af fru G. röjdes tydligt, at hennes star-

ka själ gått miste om sin rätt passande boning; en kask hade långt mera prydt hennes höga, skålformiga panna, än fruntimmershatten, hvarunder de mörkbruna ögonen nu skarpt framblickade, och den plats hennes stora, blanka nyckelknippa nu innehade, tycktes af naturen varit bestämd at betäckas endast af et blankt svärd, hvilket den, med starka muskler försedda handen med all lätthet och utan svigtande skulle hafva dragit.

Det var en lördagsmorgon i November, och Morfeus, denna fridens budbärare, som så ofta här i lifvet lugnat de svallande känslorna, och med sin vallmo afkylt det sjudande blodet, hade äfven den förflutna natten omsider lyckats, at befria Hofkamrer G. efter en med prisvärdt tålamod uthärdad timme, från vidare fortsättning af den straffpredikan hvarföre han, mot sin vilja, råkat blottställa sig. — Solen hade redan genom fönstergardinen bådat sin ankomst, då G. tyst, uti tofflor, omsluten af sin morgonrock inträdde til sin nyss upvaknade maka i anledning af et ankommit bref; "det är til dig, mitt hjerta lilla," yttrade han vänligt bugande, och öfverlemnade brefvet til dess ägarinna; det var dateradt ifrån Ringby prestgård, och innehöll: at Kyrkoherden Judén, fru G—s far, efter flera dagars illamående, på morgonen hade funnits liflös sittande uti sin stora karmstol, och den aflidnes syster, mamsell Sabina, yrkade ifrigt på fru G—s ankomst; at Hofkamrern skulle vara sin kära hälft följagtig vid et så sublimt tilfälle kunde icke undvikas. Den sörjande dottren höll nu sin stora, hvita näsduk för ögonen, medan hon omslutades af en för tilfället passande sorgdrägt; men huruvida tårarne verkligen fuktade duken, är okändt, nog af, at Hofkamrern gret bittert det är ganska säkert, medan han trodde sig sakna denna lugna tilflyktsort, när han hjertligen önskade et stillestånd efter det alldagliga kommenderandet af den befälhafvande husmodren. Frun fortsatte emedlertid sina, vid brefvets ankomst började nödrop, tils hon vid sidan af sin man bortrullades i den gamla familje-vagnen.

Nödige anstalter til närmaste anhöriges sammanträffande företogos, och likbegängelsen bestämdes til nästkommande fredag.

Under måltiden thorsdags-afton kommo fru G. och hennes svåger Comminister W. i ordvexling, angående fastigheternas fördelning; bådas önskan var oskiljagtigt fästad vid det lilla vackra

och bördiga *Blomsterhult*, som var belägen vid stranden af en liten fiskrik insjö, och omslutet af löfrika ängar, hvilkas darrande aspar, susande lindar och hängande björkar bjödo en så angenäm skugga åt vandraren. Denna lilla romaneska trakt, der naturen varit så frikostig, hade ännu mer af arrendatorns omsorgsfulla vård, genom konstens bistånd blifvit en tjusande Villa.

Fru G. menade, at hennes svåger borde egna sin aflidne svärfaders minne den gärd af aktning, at respektera hans förstfödda dotters vilja, och för Blomsterhult åtnöja sig med *Råcklösa*, alldenstund båda dessa egendomar upgingo uti lika mantals beräkning. Vid denna framställning blef den lilla frodige prestmannen högljudd, och föäsvarade strängt sitt påstående, at det välbyggda Blomsterhult aldrig kunde benämnas lika med et vanligt bondhemman. — Hofkamrern hade efter några tömda vinglas åsidosatt den gamla hvardagsseden, at vara en tyst åhörare, och han blandade nu äfven sin röst med de öfriges, och vädjade målet til den aflidnes halfbror, Välaktade Riksdagsmannen Pehrssons pröfning; häraf förbittrades fru G—s redan til högsta grad upeldade lynne; men just då hon började med ännu mera förhöjd stämma erinra sin man om tystnad, hördes någon rörelse i likrummet, som var beläget innanför salen, åt hvars dörr de båda så högljudde bordsgästerne vände ryggen. Den förutnämnda mamsell Sabina gaf til et anskrik vid dörrens öppnande, och fatet med tårtan, hvilken hon just nu hemtat från spishällen, der det under de föregångne rätterne varit plaseradt, halkade ur hennes hand, då den döde, hvilken nyligen hela slägten mangrant besökt, för at säga det sista farväl, stod lefvande midt ibland dem, under utrop: "Ni larmar, barn, så at ni kan upväcka de döde."

Fasa och förskräckelse slutade familje-tvisten; tårta, stolar, glas och buteljer samt tallrikar störtades om hvartannat, — den nyligen så upbragte, lilla, runda predikanten hade öfvertumlat sin motståndarska vid det oväntade upträdet; båda gåfvo hemska klagoljud, dels i följd af skrämseln, dels vid påföljderna af det hastiga fallet; det öfriga sällskapet tog stormskrikande sin tilflykt åt nästgränsande rum och slog dörren i lås; den stackars Hofkamrern stod liksom förstelnad i fonden, med gapande mun och händerne höjde mot taket; "Rosina! mitt hjerta lilla," var det enda ljud han förmådde utföra.

Riksdagsmannan var den ende af dem alla som bibehöll sansningen; han gick dristigt emot sin, af et lakan beslöjade, broder, fattade hans kalla hand och hängde en kappa öfver den nyss skendöde mannen, och anmodade Hofkamrern, hvilken nu kände sig befriad från den rysliga farhågan för spöke, at sammankalla det flydda sällskapet, under det han uti vanliga sofrummet införde kyrkoherden, hvarest denne nedbäddad i en varm säng, efter någon förfriskning, på vanligt sätt insomnade.

Vår Hofkamrer hade bugande aflägsnat sig för at fullgöra det updrag man gifvit honom; men vid inträdet i salen fann han genast obefoget, at så hals öfver hufvud efter denna förskräckliga batalj, lemna det ännu af goda rätter svigtande bordet obesökt; denna frestelse ansåg han sig på intet sätt förpligtad at besegra, han qvarstannade alltså, tyst och smygande, at åter fortsätta den så hastigt afbrutna måltiden, och sedan nalkades han den plats der hans, Rosinas och svågrens våldsamma kullstörtande hade sönderkrossat den förträffliga tårtan med det bräckliga ting hvarpå den hvilat. — Försedd med de uti armstaken brinnande ljus och sina glasögon, knäböjde han för at taga qvarlefvorna i besittning och åtskilja de sammanblandade beståndsdelarne, hvartill det ymniga och sorgfälligt hackade granriset, som betäckte salsgolfvet, hade sammanfogat sig. — Men trots den trefaldiga uplysningen och hans bestående vilja i förening med hans ofta bepröfvade tålamod, var likväl den obehöriga tilblandningen oafvislig. Derom öfvertygade han sig vid första försöket at förnöja gommen härmed; men som ännu några buteljer innehöllo af det välsmakande vinet, nedsköljde han härmed den förnyade måltiden, och närmade sig sedan en i närheten befintlig karmstol, at ostörd njuta den välgörande hvilan.

Klockan slog nu tolf, och som Riksdagsmannen nu fullgjort sin broderliga omsorg åt kyrkoherden, inträdde han åter i salen, hvarest han med säkerhet nu trodde sig finna sin hedervärda slägt, hvilken likväl oaktadt den upmaning hvartil han anmodat Hofkamrern ännu uteblifvit. Endast en gammal piga hade blifvit honom behjelplig under hans sysselsättning, at åt samhället återgifva den för några timmar sedan förlorade mannen; men förvånad

stod han der, at finna salen ännu tom, den ena ljusstaken på bordet, och den andra af Hofkamrern qvarglömd på golfvet; ljusen, hvilka nu öfver en timme hade brunnit utan putsning, och af fönsterdrag nästan hade nedrunnit, gåfvo endast et så svagt sken åt rummet, at han icke förr än efter et längre sökande ibland ruinerne af den förgängliga förstörelsen återfunnit en ljussax til uphjelpande af den aftynande uplysningen och kunde blifva Hofkamrern varse. Oaktadt et af Riksdagsmannen ofta förnyadt skakande, befans denne oförmögen at gifva et redigt svar på hans frågor efter sällskapet. Med et ljus i handen smög han sig tyst igenom rummen, och då endast adjunktens vindskammare återstod, begaf han sig dit up, hvarifrån blandade klagoljud förvissade honom om de eftersöktes återfående, särskilta grupper mötte hans anblick vid dörrens öpnande, längst bort hvarifrån det starkaste ljudet härledde sig fann han fru G., hvars tinningar befuktades med eau de Cologne, af den deltagande adjunkten; kyrkoherdens yngre dotter delade omsorgen mellan sin mans mot stolkarmen skadade panna och mamsell Sabinas ihållande dåningar; de öfrige tycktes stillatigande afvakta utgången af den sällsamma händelsen. "Fatta mod, mina vänner," började den gamle Riksdagsmannen, "vår redlige frände är verkligen vid lif, och som jag hoppas kommer han ännu at fortsätta sitt vistande här ibland oss, ehuru han är matt och svag efter svältkurn sedan sistlidne lördags-morgon. Nu måste vi likväl icke lemna honom, ty efter några minuters hvila upvaknar han säkert och ar i behof af lifsmedel, til styrka för den fortsatta vandringen kanske ännu för några år. Sällskapet följde hans upmaning och gemensamt egnade honom en välkomstskål vid hans återvändande från Karons färja.

Tidigt påföljande morgon lemnade Hofkamrern den fredliga plats han innehaft sistlidna natten, och skyndade glad til den alltid fridsamma svärfadrens sida. Kyrkoherden upmanade sina anförvandter, at med en glädjefest fira hans återfående, och i stället för den tiltänkta tacksägelsen för hans frånfälle, låta kungöra från predikstolen hans sistlidne gårdags upvaknande ifrån de döda.

"Denna dagen," sade den gamle riksdagsmannen, "måste frid-

1

2

3

lysas från allt gnabb. Blomsterhult och Rocklösa," tillade han, och vände sig til Komministern och fru G., "utesluta vi från ämnet, medan vi nu erhållit et stillestånd med arfskiftet; låtom oss nu gemensamt fira dagens högtidlighet. Jag för min del finner mig bäst belåten med sakens nuvarande skick." Alla förklarade sig vara af samma tanka, och hvar och en tog sitt glas och klingade för enighetens skål. På afton besökte församlingens ståndspersoner prestgården; kyrkoherden blef af sina vänner i sin karmstol inburen i salen; han lyftes högt under hurrarop, hvarefter sällskapet förenade sig i en allmän dans.

Af Författarinnan til Porträttet.

Pl. 19.

Engelska Karrikaturer.

De Engelska Karrikaturerne skilja sig betydligen ifrån andra länders derigenom, at de i allmänhet äro mest beräknade på at roa den lägre folkklassen; de innehålla derföre sällan et finare skämt eller hafva det piquant-qvicka som Fransmännens, hvilka hellre gissa det löjliga i allmänhet; hos Engelsmännen deremot är det mer personligheten som förlöjligas, och politiken utgör et väsendtligt föremål för deras Karrikaturer, derföre äro de också mera locala och grofkorniga för at upfattas af den publik för hvilken de äro beräknade. Bland den mängd af dylika foster som öfversvämmar London, meddela vi några som utkommo förlidet år under namn af: *The Gallery of Comicalities* (Det komiska Galeriet). Dessa utgåfvos tid efter annan i lösa blad, bestående i et stort ark (en aln och tolf tum bredt samt 1 aln och 3 tum högt), försedt med några 60 träsnitt med öfver- och underskrifter på prosa och vers; ty det är en väsendtlighet som Engelska folket fordrar af sina karrikatur-teckningar, at personen upträder talande i desamma. — För at göra dessa än nu begärligare, utsättes öfverst

med stora bokstäfver priset, som alltid är ganska ringa. Ofvannämnde ark med sina 60 träsnitt och tryckta underskrifter, fullt på alla sidor, kostar 3 pence (vid pass 6 sk. Banco), och köparen underrättas derjemte derom, at tekningarne äro tagna utur *Bell's life in London*, och at 2 millioner aftryck äro sålda af det närvarande arbete.

Hvad stilen i dessa underskrifter och verser angår, är den af egen art, et slags gemene-mans talesätt, späckadt med ordspel och dubbel-meningar, svåra at återge på et annat språk, utan at förlora af sin naivitet och det sanna folklynnets upfattande; men vi skola dock försöka at genom en någorlunda ordagrann öfversättning, under iakttagande af originalets egenheter, sätta våra läsare i tilfälle at bedöma tendensen.

N:o 1. *Den engelske Rådmannen.* *)

Öfverskriften: "Kan man se! — Men alla edra bemödanden för *municipal Reform* förmå alldeles icke störa min apetit, eller hindra oss goda medborgare i njutningen af dessa läckerheter som utgöra det sanna väsendet af corporations-värdigheten. — Rådman på min ära! Hvem skulle väl åtaga sig allt det bekymmer och bråk som åtfölja embetet, om icke för den läckra sköldpadd-soppan och punchen, — för villebråd och vinbärs-gelé, — feta kalkoner och refbenspjell, — en delicat beefstek och russinpudding samt alla dessa små agrémanger som göra lifvet drägligt? — Prat! — ni hungriga canaljer må gräla, morra, skräfla och skrika öfver glupskhet och fråsseri, men det är lutter afund, och ni ville så gerna ha allt detta sjelfva. Hvar och en har sin smak, och så länge jag är en aktad Rådman i den goda staden London, vill jag följa den odödlige *Curtis'* **) exempel och lefva

*) På Engelska: *The Alderman*, hvilket icke svarar til hvad vi hos oss förstå med Ålderman. *Alderman* är et slags municipal domare, som väljes ur borgare- eller handtverks-klassen, och har en vidsträcktare befattning än Åldermannen hos oss, som endast inom sitt skrå är föreståndare och har, som sådan, någon myndighet.

**) Sir William Curtis, en nuvarande Parlaments-ledamot; förmodligen stor fråssare och talare.

godt när, hvar och hur som helst, utan at bry mig om gikt och dålig matsmältning och ännu mindre om Whigs och Radicaler.

Underskriften, i hvilken äfven en annan person införes talande:

Rätt bra, min muntra Rådman! — Men
Allena? utan alla gäster? —
Så glad jag Er ej skådat än,
Ej ens på borgerskapets fester.

"Min Herre! Jag upmanar Er
At lemna mig. Det är rätt illa,
At med den husmanskost, Ni ser,
Jag ej i fred får hungern stilla.

"Nu är min frukoststund; än mer
Besök, så dags, är icke goda tonen.
John! visa Herrn för trappan ner,
Och bär så up den späckade kalkonen."

N:o 2. *Baron Mesmer,* *) *von Lurifax* (*Hombog*)
och
John Bull, Tokson (*Fitznoodle*), *patienten.*

Baron Mesmer.

Myn Her! — Hjelp Magnetismen säkert ger,
För hög och låg, för arma och för rika;
Och på Er hjertsäck jag nog ser,
At mycket bör dras ut, om smärtan snart skall vika.

John Bull.

Ack, min Baron! Mitt hufvud gick helt rundt;
Men Ert system har hjelpt til min förvåning;

*) Den animala magnetismens första apostel.

Ty fastän här vid bröstfickan är tunnt,
Är allt så tjockt uti min öfra våning.

N:o 3. *Jack* *) *och Mehemed Ali.*

At knota så, du gamla Mån-monark!
Det går ej an; kom i vårt backlag åter;
Ty skjuter Napier fågel på din mark,
Är du olycklig, hur du svär och gråter.

Logogrif.

Vid mitt hela strömmar runnit,
rinna än af offrens blod,
och tils stjernors ljus utbrunnit
rinna lär den röda flod.
Fem bokstäfver uti famnen
logogrifens grundord bär
och af dessa danas namnen
på de ting, som följa här:
djuret, som i hedna dagar
guden Frejer helgad var;
skänk af Solon, som behagar;
sträng — men rättvis, djup — men klar;
charakter, på roddartrappan,
föga smickrande och fin;

---

*) *Jack* kommer från namnet John; men ibland folket och synnerligen om skeppsbord, menas dermed en munter sälle, en tok-stålle eller hvad Tyskarne förstå med Lustigmacher. Man skulle tilläventyrs kunna öfversätta det med: *unge John Bull.* — Det hela alluderar på sista kriget mot Mehemed Ali.

hvad han skakade ur kappan
vår odödlige Wallin;
rum, notabelt genom minnet
utaf Kalmar-union;
tyg, för glest för späda skinnet
här i Nordens kalla zon;
träd, som älskar at få bada
foten i den klara elf;
hvad du blefve med en spada,
hvilken ginge af sig sjelf;
diligencen, hvarmed mången
reste ner til Plutos land;
hvad han gjorde fästningsfången
innan kedjad blef hans hand;
säden, som Ulysses sådde,
under låtsadt vanvett, ut;
lysningsmedel, som förmådde
at fördröja dagens slut;
hvad han gör i hagtorns-häcken,
fågeln, som oss dåra vill;
harposträng, på hvilken Necken
melankoliskt slår sin drill;
skröplig vara, lätt at krossa,
som sangvinisk menskas dygd;
sist på Lapplands fjell en mossa
skattad högt i snöklädd bygd.

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Skrud*, hvaraf fås: *ur*, *kurs*, *kur*, *du*, *sur*, *durk*, *rus*, *skur*, *krus*, *duk*, *dur*, *rusk*.

Ordet til Charaden är: *Örngott*.

Pl. 20. *)

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Bonnet af spetsar garnerad med röda band; klädning af ljust grisdelint Poux de Soie med slätt lif och trånga ärmar; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Bonnet af spetsar garnerad med mörk-grisdelina band-öglor, grön morgon-rock med brandgult foder och upslag jemte en grön cordon; hvit underklädning af muslin; hvita handskar och skor.

Fig. 3. Grön siden-hatt prydd med en plym; grisdelin klädning hög i halsen med en fraise, trånga ärmar garnerade med tre klaffar.

Fig. 4. Mörk-grisdelin sammets-hatt garnerad med rosetter och klädsel af samma tyg och en hvit plym.

Fig. 5. Bart hår (så kalladt *à la grecque*) lindadt med perlor; röd tyll-klädning garnerad med tvenne veckade band-rader, som i rundel frammanföre gå up något öfver knäet der de äro fästade med törnros-buketter; hvita handskar och skor.

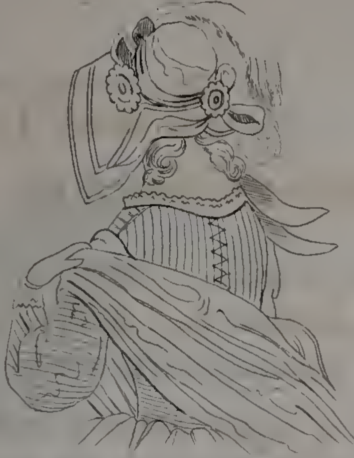
*) Genom misskrifning står på Pl. Nittonde Årgången, men bör vara Tjugonde Årgången.

Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

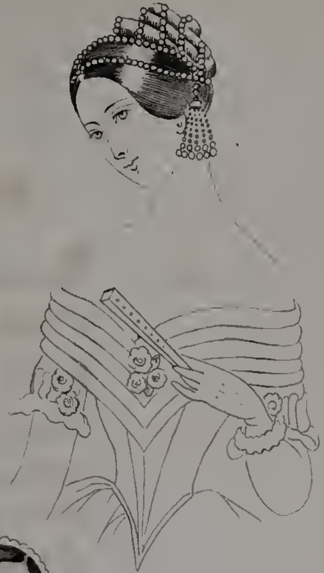
3

4

5

2

1

Clara Novello.

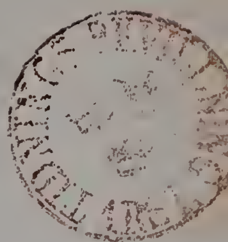
N:o VI.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Juni Månad 1843.

Pl. 21.

Clara Novello.

För vid pass åttatio år sedan, omkring 1760- och 70:talet, fanns blott en enda stor sångerska med et allmänt, obestridt rygte och en uteslutande beundran: denna var *Madame Mara,* som förtjuste hela Europa; efter henne kom på 1790-talet *Madame Catalani* med en så öfvervägande talang och en sådan erkänd öfverlägsenhet i röst och föredragningssätt, at man föga eller intet hörde talas om någon annan; hon var och blef den första och bibehöll i några tjuge år denna företrädesrätt; men småningom begynte man tilegna sig hennes method, talangen at sjunga utvecklade sig, man försökte at uphinna henne och det lyckades öfver all förmodan för flera, så at den ena celebriteten efter den andra framtradde, och nu för tiden kunna de knappast räknas, alla dessa förtjuserskor i sångens rike som dagligen låta höra sig i alla Europas hufvudstäder, stundom äfven i Amerika, hvaraf våra Tidningsspalter äro fulla af beundran och beröm.

Bland dessa gör för närvarande Miss Clara Novello stort upseende. Hon är dotter af en Italienare som har en musikhandel i London och hon blef först känd och erhöll rygtbarhet 1838 i Leipzig, der hon blifvit engagerad vid Operan på Kapellmästaren Mendelsohn Bartholdis recommendation. Genom sin behagliga til hjertat gående röst erhöll hon et allmänt bifall. Hon har sedan varit i Italien och mycket utvecklat sin talang, isynnerhet sitt föredragningssätt, vid hvilket man hade åtskilligt at anmärka. På

återresan från Italien uplrädde hon med framgång i Berlin och lärer jemväl varit i Pettersburg. Senast har hon förtjust Londons publik och är nu i Brüssel at skörda nya triumfer.

Det misslyckade fisket.

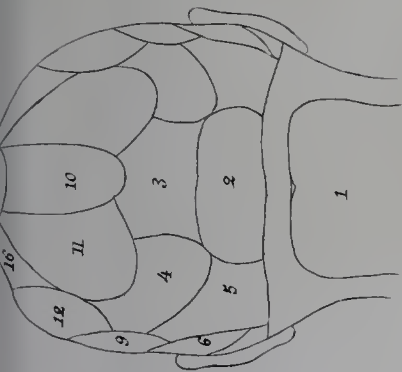
Af Emile Deschamps.

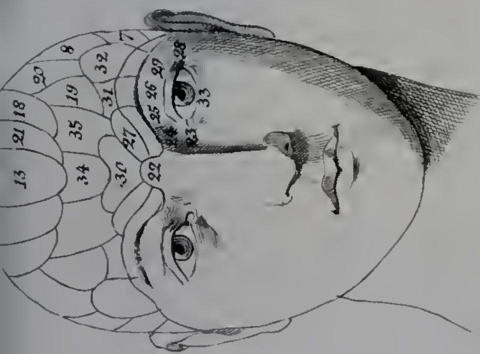
Öfversättning.

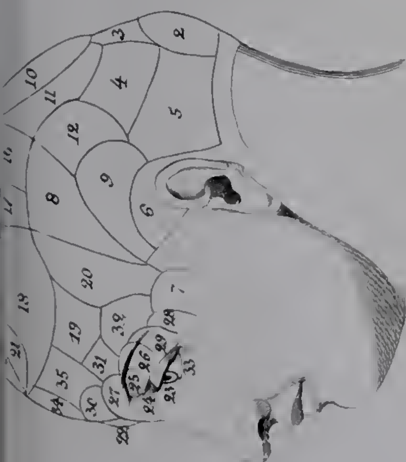
Undvik ej af något skäl
Göra godt och handla väl;
Egen möda aldrig spara
Hur ditt öde än må vara:
Gud har lagt belöningen
Der du minst förmodar den.

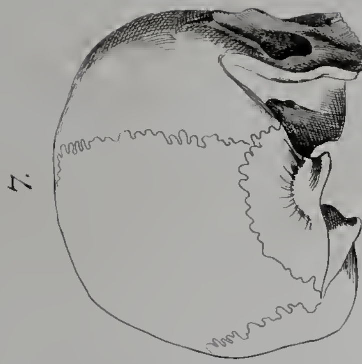
En gång uti *Erins* land
Satt en fiskare på strand;
Barkbröd blott var hans förtäring,
Ack! en hård, en usel näring
At åt barn och maka ge,
Dessa arma hungrande!
Sorgsen nätet upp han drager
Ur det våta Element:
"Det är tungt; ack, sappermont!
"Här en härlig fångst jag tager.
"Gud ske lof! nu ingen nöd —
"Mina barn få äta bröd! — "
Han drar fångsten upp på stranden
Redan uti hoppet rik,
Se! den ligger der i sanden,
Men — o ve! — är blott — et lik.

Skall han lemna der den döda
Och, fast med förnyad möda
Börja fiska om igen? —
Nej. Den goda fiskaren

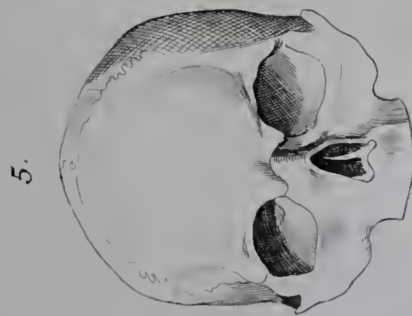

7.

6.

5.

4.

I sitt ädla sinne tänker:
"Jag min dag förlorad ser
"Och mitt arbete; — hvad mer ?
"Jag en graf den döda skänker,
"Själen då får bättre ro. —"
Och i denna fromma tro
Öfver liket sig förbarmar,
Bär det uti sina armar
Til en kulle längre bort,
Der det ligger lugnt och tort,
Dit ej böljans svall kan ila;
Lägger der sin börda ner,
Gräfver tyst och sagta her
För den arma dödas hvila.

Under det han gräfver så,
Han en nedgräfd skatt fann på.

Ch...

Pl. 22.

Phrenologiens grundprinciper och dess användbarhet.

Vi be våra Läsarinnor icke förskräckas för denna artikel och genast öfverhoppa den såsom et ämne som icke rör dem eller fortjenar deras upmärksamhet. Vid nogare begrundande skola de finna, at det icke är utan all nytta för dem, at bli litet närmare bekanta med de knölar på deras vänners och tilbedjares hufvuden, som utmärka de olika själs-förmögenheter och böjelser, hvilka innebo i dessa personer, och det skulle tiläventyrs ofta hindra dem ifrån förhastade val af en följeslagare genom lifvet, om de förut haft kunskap om den tilämnade ägta mannens 35 olika organer: för kärlek, vänskap, småagtighet, sjelfkärlek, gnatighet, mord, med flera. Hur många olyckliga giftermål hade icke kunnat förekommas, om de ömsesidiga contrahenterne varit litet mer

bekanta med dessa hufvudskålens knölar, som i förväg gifva dem kännedom (enligt Phrenologiens säkra beräkningar) om hvad de hafva at vänta. — Författaren af denna upsats har sjelf varit närvarande vid Doctor Galls föreläsningar, i sällskap med många fruntimmer, och han kan försäkra våra Läsarinnor, at de blanka hufvudskallarne icke hafva något afskräckande, at de gingo utur den ena vackra fruntimmers-handen i den andra, utan at Damerna tycktes känna någon rysning eller visade det ringaste obehag öfver handteringen af dessa förgängelsens påminnelser. Skulle våra Nordiska skönheter vara mindre oförskräckta än de Tyska Damerna! — — Men til ämnet!

Vi skola icke uppehålla våra Läsare med vidlöftiga efterforskningar och djupsinniga tvister, huruvida våra förfäder redan befattat sig med Phrenologien, nog af, at i slutet af förra århundradet en Tysk, Doctor *Gall*, först upställde denna vetenskap i system, fick flera anhängare och lärjungar som tid efter annan utvecklade dess grundsatser, hvaribland isynnerhet *Spurzheim* ytterligare gjorde tillägg och lemnat denna lära i et ordnadt skick, som mera allmänt är antaget och at resultaten af begges gemensamma forskningar gifvit följande utslag:

1:o At menniskans böjelser och egenskaper äro henne medfödda.

2:o At utöfningen af vår instinkt, våra böjelser, våra intellectuela egenskaper, til hvilken princip man än må hänföra dem, äro beroende af det inflytande deras materiela och organiska beskaffenhet utöfvar.

3:o At vår hjerna är organen til all vår instinkt, våra böjelser, vårt sinnelag, vår upfattnings-gåfva, vår intellectuela förmåga och alla våra moraliska egenskaper.

4:o Och slutligen, at hvarje instinkt, böjelse, känsla, snille-gåfva, moralisk och intellectuel egenskap har i hjernan sin egen andel, sin bestämda plats, och at dessa särskilta andelar bilda likså många små hjernor eller särskilta organer.

I följd af dessa bestämda organers mångfald, påstå phrenologerne dessutom, at utvecklingen af dessa olika delar uppenbarar sig på hufvudskålens yta genom vissa ojemnheter eller synliga och påtagliga knölar, sålunda, at man genom dessa knölars undersökande medelst synen eller känseln, kan bedöma de intellectuala

och moraliska egenskaper som äro egna hos hvarje enskilt menniska. — Efter många ovissheter och modificationer hade Gall bestämt antalet af dessa böjelser eller egenskaper til 27 i öfverensstämmelse med 27 hjernans organer, oberäknadt de fem sinnen, som endast voro til såsom materialier åt de förra. Spurzheim har gjort några tillägg och antager 35 organer, och dervid har man til större delen fästat sig, eburu andra phrenologer hafva försökt at äfven öka detta antal.

Spurzheim delar alla själens och förståndets egenskaper i tvenne sektioner: *affectiva* och *intellectuela*. Dessa delar han åter i fyra slag: 1:o *böjelser*, som äro 9 til antalet; 2:o *känslor*, som innefatta 12; 3:o *upfattande*, som bestå af 12; och 4:o *collectiva*, som innefatta 2:ne. — Genom nedanstående Tabell och med siffrornas upletande på de 3:ne hufvuden, 1, 2 och 3 (på Planchen) får man ganska lätt reda på läget af alla 35 organer.

Systematisk Tabell på menniskans organer, enligt Doctor Spurzheims phrenologi.

1:a Section: *Affectiva.*	1:a Slaget: *Böjelser.*	1. Könsdrift.
		2. Fosterkärlek.
		3. Ihärdighet.
		4. Tilgifvenhet.
		5. Mod (behjertenhet).
		6. Ondska.
		7. Frambringande (productivitet).
		8. Försörjning.
		9. Inneslutenhet (förbehållsamhet).
	2:a Slaget: *Känslor.*	10. Egenkärlek (sjelfkärlek).
		11. Bifallsbegär.
		12. Försigtighet.
		13. Välvilja.
		14. Aktning.
		15. Ståndagtighet (charakters-fasthet).
		16. Rättsinthet.
		17. Hopp (tilförsigt).
		18. Inbillning (fantasi).
		19. Öfverläggningsförmåga.
		20. Fullkomlighet (idealitet).
		21. Härmningsförmåga.

2:a Section: *Intellectuela.*	3:e Slaget: *Upfattande.*	22. Föreställnings-förmåga (vettgirighet).
		23. Formsinne.
		24. Sinne för storlek.
		25. Sinne för rörelsekraft.
		26 Färgsinne.
		27. Sinne för läge (ortsinne).
		28. Antalssinne (räkning).
		29. Sinne för ordning.
		30. Begrepps förmåga.
		31. Tidsinne.
		32. Ljudsinne (musiksinne).
		33. Språksinne.
	4:e Slaget: *Collectiva.*	34. Omdömes-förmåga.
		35. Begrundnings-förmåga.

I förbigående vilja vi likväl nämna, at denna classification nu mera icke anses för den rätta och at man ordnat hjessans organer efter följande upställning:

I. *Organer för Kunskaps-förmögenheter.*

A. Upfattnings-förmögenheter: *Läge* (ortsinne), *Tid* (tidmätning, takt, rhythm); *Ljud* (och ton); *Antal* (räkne-förmåga); *Ordning; Färg; Rörelse* (gifver händighet, jemnvigt); *Storlek* (vidd och afstånd); *Skapnad* eller *Form; Språk* (ordminne); *Smak* (från tungan); *Köndrift.*

B. Organer för Tanke-förmögenheter: *Föreställning: Begrepp; Omdöme* (förmågan at beskrifva); *Begrundning* (slutledning); *Ofverläggning* (combinations-förmåga, klokhet, qvickhet, originalitet).

II. *Organer för Sedlighet.*

A. För de lägre eller egoistiska Moraliska förmögenheterna: *Fosterkärlek; Tilgifvenhet; Affection för ting och ställen; Egen-* eller *Sjelfkärlek* (egoism); *Bifall* (äregirighet, fåfänga).

B. För de högre Moraliska förmögenheterna: *Rättsinthet* (samvetsgranhet); *Tilförsigt* (förtroende och hopp); *Aktning* (för andra, beundran och vördnad); *Välvilja* (godsinthet).

III. *Organer för Handlings-förmögenheter.*

A. För styrande handlings-förmögenheter: *Ståndagtighet* (charakters-fasthet, beständighet, ihärdighet); *Försigtighet* (betänk-

samhet); *Återhållsamhet; Verkställighet* (yttre verksamhet); *Mod* (dristighet).

B. För de skapande handlingar, eller konst-förmögenheterna: *Förvärfning* (gör egennyttig och, utan rättsinthet, tjufagtig); *Frambringande* (produktivitet); *Fullkomnande* (idealiserings-förmåga); *Inbillning* (imaginations- och visions-förmåga); *Härmning* (och förställning).

Vi komma nu til den kinkiga artikeln: phrenologiens användbarhet, och skola genom några exempel söka visa, huru de i Tabellen upräknade organer återfinnas (eller man trott sig hafva återfunnit) på Fig. 4, 5, 6 och 7 på Planchen, som äro dels hufvuden dels hufvudskålar efter utmärkte män, på hvilka man gjort grundliga observationer.

Fig. 4. *Buffons* profil: utmärkt tale-förmåga, språksinne (33); färgsinne (26); medelmåttig ben-uphöjning af de delar som främst eller öfvervägande utmärka en djupsinnt tänkare.

Fig. 5. *Cartesii* hufvudskål. Gall utmärker på den calculens organ antalssinne (28), sjelfkärlekens (10), sinne för storhet (24); denna sednare är likväl icke synlig på tekningen.

Fig. 6. *Glucks* porträtt. Melodiens organ, Ljudsinne (32); härmnings-förmåga (21).

Fig. 7. *Rafaels* hufvudskål. Gall har på denna angifvit: köndriftens organ (1); sinne för rörelsekraft (25); förbehållsamhet (9).

Öfver dessa phrenologiska omdömen har man likväl gjort stränga anmärkningar, såsom öfver Buffon. Ingen af de upgifna organer nplyser om hans noggrant kända lefnad och hans stils tjusningskraft så rik och prunkande. Det är sannt, at honom fattades tålamod och physisk organ som utmärkte förmågan at val begrunda, men hvarje hans begrundande födde stora tankar. Man känner at han affecterade i sitt privata lif, för mycken representation och et trivialt samtal; men derjemte var han outtröttlig i omsorgen at städa sina skrifter; ett af hans manuscripter blef elfva gånger omarbetadt.

Cartesius. Var det endast af sjelfkärlek som Cartesius, förföljd i sitt fädernesland, sedermera afslog anbudet at dit återvända, när

Hofvet återkallade honom under dn mest förmånliga och hedrande villkor?

Gluck. Var en stor, originel tonsättare och anses ännu såsom et ovanligt musikaliskt snille.

Rafael. Bland hans organer äro icke upräknade en enda af de egenskaper som dana stora målare.

Huruvida det nu lyckats för våra Läsare och Läsarinnor at af föregående profstycken om phrenologiens användbarhet, sjelfva kunna göra betragtelser, upläckter och slutsatser om sina omgifningars böjelser, lemna vi derhän, helst vi endast i korthet upräknat hufvudprinciperna och hela denna afhandling är nog fragmentarisk. Vi sluta derföre med at anföra den franske författarens yttrande om det hela, det: at phrenologien, inskränkt inom vissa gränser, kan uplysa åtskilliga delar af kunskapen om menniskan i allmänhet, men at utsträckt utöfver dessa gränser, förlorar den sig i detaljer och tvungna tillämpningar; — at det som egentligen hindrar denna vetenskaps framgång, är dess egen tro på sin ofelbarhet; — at det som skadat henne mest, är at icke hafva afvaktat grundliga facta, utan genast constituerat sig til lagstiftande vetenskap, när dennes facta genom dagliga erfarenheten blifvit omisskundsamt motsagda, för at icke säga beslagna med osanning." — För egen del tro vi oss skyldige nämna, at vetenskapen i nyare tider gjort stora framsteg, at dess utveckling är i jemnt tiltagande, och at Spurzheim fått efterträdare, som väsendtligen fullkomnat och utredt hvad som var tvifvelagtigt eller ofullkomligt. (Slutet i nästa N:r.)

Pl. 23.

Brefvexling mellan en Svala och en Siska,

af Madame Ménessier Nodier.

Scene ur Djurens privata och publika lefnad.)*

Svalan til Siskan.

Ändtligen är jag fri, min Vän, och lyfter mig på egna vingar.

---

*) Utrymmet tillåter icke Red. at meddela hela brefvexlingen, utan endast det väsendtligaste deraf, som är en satyr öfver den mycket omtalta *Qvinnans emancipation,* hvarvid fru Dudevant (George Sand) icke tycks hafva blifvit skonad.

Jag har lemnat långt bakom mig, med denna förskräckliga tullbom vid förstaden Mont Parnasse, en annan icke mindre svår at passera, som var den af *tilbörligheterna* och de *sociala idéerna*. I den luft jag inandas, i denna flygt utan fjättrar, åt hvilken jag för första gången öfverlemnar mig, ligger något förtjusande hvaraf jag är hel och hållen intagen. Jag kunde icke hindra mig ifrån at vid afresan kasta en föraktlig blick på Svalorna, mina förra kamrater, hvilka, i stället för den sällhet jag kommer at njuta, hellre nöja sig med en obemärkt och i sanning beklagansvärd tilvaro. Jag tror mig, utan skryt, icke vara skapt och satt här i verlden för at idka murare-handtverhet, för hvilket alla olyckliga honor af vårt olyckliga, urartade slägte tyckas ha en bestämd kallelse. Må de förnöta deras ungdom och begrepp at bygga, at med näbben och vingarna tilreda lerbruk, som skulle dessa bräckliga byggnader räcka i evighet hvaruti deras efterkommande skola upfödas, som äro dömda til samma mödor, samma okunnighet; jag afsäger mig at uplysa dem om deras ihärdiga fördomar, och jag lemnar dem samt gör nu endast räkning på den verkan som berättelsen om mina resor skall åstadkomma ibland dem, för at förmå några hoppgifvande Svalor at följa mitt exempel.

Medlertid är jag glad at icke hafva tagit mig någon reskamrat; det mest angenäma sällskap är intet emot at vara helt och hållet oberoende. Och för öfrigt, jag vet det, likasom din stränga vänskap ofta uprepat för mig, min charakter skulle svårligen låta böja sig under förmanskapet af en annans vilja, och med allt det inser jag, at jag är för ung at påtruga andra min egen. Man måste således lefva ensam, och jag finner mig dagligen nöjdare at med beslutsamhet hafva tagit detta parti, ehuru Du icke gillat det.

Du har icke kunnat underlåta at högligen klandra denna utomordentliga håg at se och lära känna verlden, som förer mig långt ifrån Dina råd, dem jag, det är sannt, icke ofta ställer mig til efterrättelse, men dem jag alltid vördar, långt ifrån din medlidsamma tilgifvenhet, som så många gånger lindrat mitt hjertas bekymmer.

Jag har fattat din förskräckelse, men jag har icke blifvit öf-

verbevisad deraf. Vårt lefnadssätt och våra charakterer, som tilfälligtvis närmat sig til hvarandra, sympatisera icke uti annat än i vänskapens likstämmighet; för öfrigt äro våra tänkesätt icke i harmoni med hvarandra, våra förhoppningar hafva icke samma syfte.

Du har skådat dagsljuset uti den bur i hvilken efter all sannolikhet du en gång skall dö, och tanken at utom burens gallerverk skall finnas en vidsträckt horisont och vidsträckt frihet, har aldrig blifvit väckt hos dig, Du skulle hafva förkastat den såsom en elak tanke.

Jag, jag är född under taklisten af en gammal, obebodd, förfallen mur i närheten af en skog: det första ljud som nådde mina öron, var vindens sus i dessa träd; jag måste åter höra detta vindens susande. Den första syn som mina ögon upfattade, var at se mina bröder, sedan de en lång stund svåfvat utmed kanten af vårt bo, under vår mors ängslan och skri, som likväl upmuntrade dem at försöka sig, ändtligen togo et djerft beslut och flögo sin väg för at aldrig mer återkomma. Jag måste som de flyga min väg.

Under det jag på detta sätt gjorde en svår bekantskap med lifvet, har du vuxit upp och sjungit. De som satte dig i buren födde dig jemväl, och du välsignade dem; jag, jag hade förbannat dem. Sedan när det var en vacker dag, satte man dig med buren i fönstret, utan at bekymra sig eller frugta at solstrålarna som plågsamt inträngde, borde förbrylla din hjerna eller orsaka dåsighet. Allt var til det bästa, ty din själ var icke mindre fängslad än kroppen. När vintern kom, såg du icke annat än din fångvakterskas joller, hon som upväxte utmed dig, slafvinna som du sjelf.

Och jag, jag lefde de nomadiska folkslagens lif, det är mitt lif; jag delade dess faror och mödor, jag undergick med mod alla möjliga försakelser, som äro oskiljagtiga ifrån våra färder, jag blef stark at kunna uthärda, och blott icke den fria luften fattades mig, glömde jag lätt at jag var i afsaknad utaf allt annat.

Sedan har du med undergifvenhet, til och med med tacksamhet, emottagit den man som gafs dig; du följer i allt hans vilja och du finner dig lycklig at lyda honom, ty du måste nödvändigt ha någon som befaller dig.

Du är omgifven af barn dem du älskar, ja nästan tilber, med ett ord, du är et mönster för ägta makar och mödrar; min ärelystnad sträcker sig icke så långt. Om jag vore nödsakad hafva omkring mig dessa små odrägliga skrikhalsar, som jemt och samt begära någonting och vanligtvis alla detsamma, så känner jag på mig, at jag skulle digna under bördan. Denne man som behagar dig, skulle jemväl göra mig utledsen. Ack! kärleken har nog våldsamt sönderslitit mitt stackars hjerta den korta tidrymd jag uplefvat, at jag icke redan fattat det beslut at aldrig mer låta inleda mig i dess snaror. Jag vet ganska väl, at du alltid vid berättelsen om mina sorger, anfört den lättsinnighet, med hvilken min förening upgjordes; du har tilskrifvit orsaken af min förförares nedriga öfvergifvande den ringa vigt som jag sjelf tycktes lägga på varaktigheten af en förbindelse, som i din tanke bör vara evig. Men du må säga hvad du vill, deri ligger icke hufvudgrunden af de olyckor för hvilka vi äro et offer. Hela det sociala lifvet hvilar på dåliga grundvalar, och så länge man icke rifvit dess byggnad ifrån taket til grunden, kan det hvarken finnas lugn eller varaktig sällhet för et öfverlägset begrepp och för älskande själfulla hjertan.

Sedan längre tid tilbaka har jag tänkt på den litterära banan. Alla mina tycken luta åt det hållet, och jag bör tiläventyrs, i stöd af den stora tanken af qvinnokönets fullkomliga omskapning, hvilken allt ifrån min spädaste barndom grodt hos mig, helt och hållet öfverlemna mig åt allvarliga och grundliga studier, åt sysselsättningar som befrämja fullbordandet af det verk jag föresatt mig at utföra. Jag ser i andanom huru du skrattar åt detta förslag som du kallar min dårskap; men, jag säger ännu en gång, du kan icke fatta den sällhet hvaråt jag syftar, såsom jag icke kan godkänna det usla lefnadssättet efter din upfattning.

Siskan til Svalan.

— — — Det är icke utan en verkligen sorglig känsla, som jag såg Dig företaga denna äventyrliga resa, och jag har icke dolt för Dig min frugtan och min oro deröfver. Men olyckligtvis sträcker våra hjertans öfverensstämmelse sig icke äfven til våra idéers, och det har icke lyckats mig at förändra ditt beslut. Jag är långt ifrån at tro mig vara ofelbar, men medgif åtminstone, at om jag

irrat mig, är mitt misstag hos mig, jag som åtnöjer mig med hvad jag får, mindre äventyrligt än ditt, som åstundar allt hvad den icke erhåller.

Du har uti böcker, fulla af en falsk exaltation, insugit en verklig exaltation och fortgår nu på god tro på förtappelsens väg, på hvilken de som fört dig icke skola följa dig, var öfvertygad derom. Och sedan, i samma mån din förblindelse varit fullkomlig, skall upvaknandet ur din förtrollning bli förskräcklig; och det är denna oundvikliga stund, som mitt hjerta befarar för dig nästan lika mycket som mitt förstånd önskar den.

Man har försäkrat mig at flera af vårt kön betjena sig af sina fjädrar til skrifpennor, och jag finner at du fått samma vurm som de äro behäftade med. Jag begär icke bättre än at få lära, bli kunnig, oaktadt hvad du säger derom, och jag ville väl veta, huru det kan förnöja eller hvad det gagnar til, at kladda på hvitt, som är så snyggt, med svart, som är så fult. Men låt oss prata!

Antingen har du stor snillegåfva eller liten snillegåfva eller alls ingen. Et fjerde förhållande finns, i min tanke, icke. Om genom et oundvikligt öde du fått stor snillegåfva, så, emedan det är hanarne som stifta lag och afgöra ditt rygte, lära de icke tillåta opinionen at lyfta dig til den grad af öfverlägsenhet som deras kön endast kan hinna; men du blir endast satt något litet öfver ditt kön i allmänhet, på et slags mellanrum utan namn, som icke erkänner hvarken de känslor, de sysselsättningar, de tidsfördrif til hvilka du af naturen blef kallad, liksom den icke skall erkänna dina tycken, bemödanden, uteslutande sysselsättningar och tilfredsställelsen af denna öfverlägsenhet dit du syftar; eller ock sammanblandar du allt och deraf upkommer et förfärligt kaos.

Och vidare; utmed detta lefnadssätt dit du blifvit upburen af ryglet, kan du tiläventyrs bli hågad at skapa åt dig et annat mera obemärkt och lugnare i hvilket du någon gång kan hvila dig ifrån dina triumfer. Men hvar skall du finna en varelse nog fåfäng eller ödmjuk at dela med dig detta lefnadssätt som du tilskapat? en varelse som med berådt mod påkläder sig detta löjliga livrée som likt et straff pålägger honom dina framgångar, ditt rygte, dina beundrare, dina förtalare? det olyckliga förhållande slutligen, at understödas af hvad man måste försvara och at gå i andra

rummet på en väg der man har rättighet at gå främst? Ingenstädes, jag hoppas det, skall du finna en sådan varelse, ty med den bästa vilja och det bästa hjerta i verlden, skulle du göra den vid hvilken din frugtansvärda ömhet fästat sig, hufvud-olycklig. Du förblir således *mägtig och ensam.* Det är stort, skönt! men hjertans tråkigt, och jag skulle hellre använda denna högre snille-gåfvan för at öka min och min omgifnings lycka, i ställe at uti enslighet lefva i saknad af lifvets nöjen. Och sedan tusen småsaker som jag icke ens nämnt: hat, afund, förtal! Allt det der behöfver man icke frugta för i et fågelbo; men stående på en colonn i hela verldens åsyn, är det mycket betänkligt. Låt oss stiga ned ifrån denna colonn och öfvergå til denna mindre men angenäma snillegåfvan som skulle bli så behaglig om den kunde stäfja sig. Men deri består just det onda. Man gör med framgång upseende i en krets af vänner med benägenhet at öfverse, man må icke vilja föra publiken bakom ljuset, som väl icke beklagar sig deröfver i anseende til så mycken grace och så många charmanta inspirationer. — Man begynner gå med rädda steg på denna bana der törnen äro vida mångfaldigare än roserna; småningom blir man djerfvare, man vänes vid bifallsyttringarna och dessa blifva vanda vid dig, och så upkommer en varelse som förlorat det verkliga behag hon ägde, för at jaga efter et rygte som hon aldrig skall upnå. — Kritiken, i början tålsam, slutar med at tröttna använda sin udd; hon ger kort och godt tilkänna åt de förvånade vännerna, at en Colibri icke är en Örn. Denna början af en opposition retar den unga, anspråksfulla celebritetens egenkärlek; man ställer sig på listan af dem som blifva ett offer, från alla håll tilströmma tröstegrunder, och det ganska snillrika hufvudet, som hade kunnat vara ganska utmärkt förståndigt, är för all tid förvridet. Och från dessa tvenne skäl, låtom oss som hastigast gå til den tredje punkten af mitt anförande, utan at ens uppehålla oss länge, ehuru rikhaltigt ämnet är, med de olika slags författarinnor, flickor, fruar och mödrar, som idka litteraturen under utöfvandet af de mest husliga dygder och skyldigheter; älsk-»värda författarinna, som med ena handen hvyssar barnet och »skrifver med den andra, hvars ungar sönderplocka manuscriptet »under det hon stickar på en strumpa och som göra små förbätt-»ringar på hennes broderier, dem hon under sin inspiration icke

»räknat på; — men jag förskonar dig från en vidlöftigare beskrif»ning öfver denna fantastiska varelse, hälften bläck och hälften »köttsoppa.»

Grandville har valt denna stroph til föremål för sin tekning, och har denna gången varit rigtigt elak; oberäknadt at den älskvärda författarinnan tyckes tillhöra gås-slägtet, äro de små ungarne et slags *läsning i blandade ämnen*, ty endast den minsta af dem är lik modren; de andra tyckas höra til et annat slägte af fjäderfän. Grandville har likväl å en annan sida gjort rättvisa åt författarinnan och framställt henne som en god husmoder; hon försummar icke sina åligganden, hon skrifver i köket — hennes hatt är icke prydd med eftergjorda Parisiska blommor, nej, den är garnerad med en purjolök til plym, äfvensom morötter och rofvor äro smakfullt fästade der omkring skärmen. O! den förträffliga husmodern, som ännu har tid öfrig at författa och uplysa verlden genom sina snille-foster; af henne behöfver man icke frugta hvad en elak baktalare helt nyligen yttrat om de många författarinnor nu för tiden: at slutligen finns intet fruntimmer som kan laga en soppa eller stoppa en strumpa.

(Slutet af brefvexlingen i nästa N:r.)

Logogrif.

Som en hymn, från himlen hörd
härligt klingade mitt hela,
när, af helig andakt rörd,
David låt sin harpa spela.
Utaf ordets runor fem
kan man, efter at rangera
i förändrad ordning, dem
efterföljande formera:
träd af fyrahanda slag:
et, som, lutadt öfver bäcken,
synes lyssna med behag

til accorderna af Neeken;
et, som i alléen skönt,
likt en dôme, sin krona hvälfver;
et, som frodas evigt grönt
vid de Babylonska elfver;
et, som, likt et hufvud krönt
jemt för muvemanget skälfver;
man af ordet får dernäst:
gillermat för snåla korpen;
rum, der man, vid nöjets fest,
glömmer nödens barn i torpen;
menlöst djur, som gerna plär
figurera i Idyller;
skadedjur, som sönderskär
damens pels och hjeltens kyller;
fjell, som, klädt med evig snö,
sveper molnen kring sin hjessa;
hvad som synas vill, den mö,
som korsettens bojor pressa;
grace, i boston-spelet rar
af den kaprisjösa lyckan;
hvad den krympling är, som har
föga hjelp och stöd af kryckan.

— — *st* — — —

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Slagt*, hvaraf fås: *galt*, *lag*, *as*, *tal*, *gas*, *al*, *lat*, *slag* (sjukdom), *stal*, *talg*, *gal*, *alt*, *glas*, *alg*.

Charad.

Du önskar at gissa Charader,
så sade Herr Knarr til sin fru;
se här en i följande rader:
Mitt första är ingen som Du.

Jag ledsnar at höra *mitt andra*
om bara *mitt hela* allt jemt,
och finner mitt öde bestämdt
til Gillstu'n at vandra.

Pl. 24.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Röd crèpe-hatt garnerad med spetsar och tvenne mindre hvita plymer; klädning af *moire*, något hög i halsen och trånga ärmar; hvit lång-shawl af kasimir med brokig bård; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. Herrns Costym. Brun rock med veck på höfterna, låg krage, breda slag, trånga ärmar och gula metall-knappar; blå halsduk; gul vest af sommar-kasimir med tvenne rader gula metall-knappar; grå-grisdelina pantalonger utanpå stöflarna.

Fig. 3. En liten mössa prydd med gröna band och blommor; klädning af grönt och hvitt rutigt *Barège;* röd lång-shawl kantad med fransar (denna kallas äfven: *Mantille à la Charlotte Corday);* bararmad med korta gula handskar.

Fig. 4. Brud-Costym. Bart hår med hängande lockar prydt med röda törnroser och orange-knoppar; långt hängande cornetter; hvit broderad klädning med en röd törnros och orange-knopp i bröstet; hvita handskar och skor.

Fig. 5. Grön rynkad crèpe-hatt garnerad med band och blommor i samma nuance som hatten; ljusbrun klädning af *Pekin* garnerad med snörmakare-arbete; grisdelin lång-shawl; hvita handskar, svarta skor.

Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

3 4 5

1 2

ugonde Årgången

CAROLUS XIV JOHANNES REX SVECIAE ET NORVEGIAE

DESIDERIA REGINA SVECIAE ET NORVEGIAE

L. LUNDGREN MDCCCXLII

OSCAR R. SV. ET NORV. PR. SUCC. JOSEPHINA PR. SUCC. CONJ.

CAROLUS R. PR. H. DUX SKAN. * GUSTAVUS R. PR. H. DUX UPL.

AUGUSTUS R. PR. H. DUX DALEC. * OSCAR R. PR. DUX OSTROGOTH.

EUGENIA REGIA PRINCEPS.

N:o VII.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Juli Månad 1843.

Pl. 25.

Den Kongliga Familje-Medaljen.

Genom de allmänna Tidningarna känna våra Läsare redan, at Hans Maj:t Konungen förärat en silfver-medalj åt de nie värdar, hvilka hufvudsakligen haft befattning med anordningen utaf den af Magistraten och Borgerskapet i Stockholm gifna balen den 6 Febr. d. å. til firande af Konungens 25 årsdag af dess anträde til regeringen. Vi tro oss göra våra abonnenter et verkligt nöje, at här i en contur-tekning (fast i något större scala) visa dem en afbild af denna särdeles vackra och väl präglade medalj, som onekligen är et Svenskt arbete af synnerlig förtjenst och utfördt af Gravören vid Kongl. Myntet Hr L. Pehrson Lundgren.

Denna medalj är af 18:de storleken (d. v. s. håller 2¼ tum i diameter) och utom de derå befintliga 9 bröstbilder af den Kongl. familjen, är ganska rikt ornerad med Genier, Änglar och Tritoner, hvilka dels bekransa dels upbära de olika sköldar inom hvilka bröstbilderna finnas, nemligen: på den ena sidan af medaljen Konungens och Drottningens; på medaljens motsida: öfverst Kronprinsens och Kronprinsessans; til höger: Prinsarne Carls och Gustafs; til venster: Prinsarne Oscars och Augusts, samt nederst: Prinsessan Eugenias.

På hvarje af de förärade medaljer står graverad på yttre kanten: *Carl XIV Johan til N. N. til minne af den 6 Febr.* 1843.

Holje. *)

1 September 1842.

'Sköna Elyseiska Haga,
Dikt och ändå verklighet.
Nicander.

Vid Holje å, i Gämshögs sköna dalar,
har gästfriheten rest sitt trefna tjäll:
Der dväljes smaken uti konstens salar, **)
der glädjen ler från morgon intil qväll.

Men äfven sorgen äger här sitt minne,
i templet muradt uppå kullens topp;
der Rembrandts tafla slår hvart känsligt sinne,
och lifvets gåta slutligt löses opp. ***)

I tempelgrunden, liksom Änglar vaka
en ostörd lycka och en stilla frid;
och tro mig, den som här fått hvilan smaka
ej mer sig önskar til en stormig tid.

Hvart ögat ilar, idoghet sig röjer,
i skilda rigtningar dess rotskott gå:
Der kärr ha varit, gyllne skörd sig böjer,
och hamrar klappa vid den krökta å.

I detta hus af glas, här blommar söder;
en tropisk verld sin pragt omkring sig strör:
Der doftar palm och oleander glöder,
fast stundom drifvan glittrar utanför.

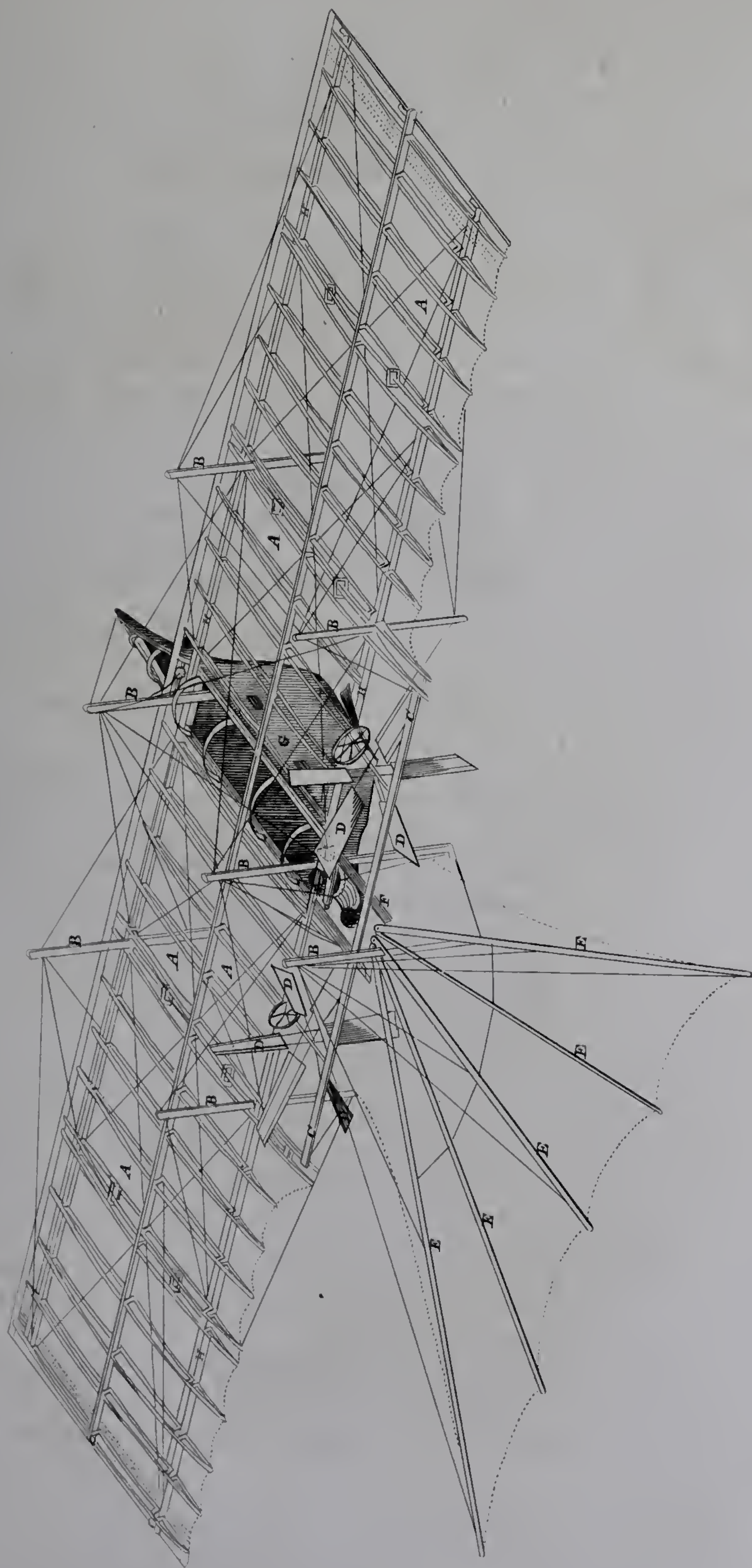
Hur pragtfull springer icke här kaskaden?
hvad skuggrik hvila bjuder denna park?
i hvarje krona suckar än Dryaden,
och hjertat klappar under trädets bark.

---

*) Holje egendom, belägen i en behaglig nejd af Gämshögs socken och Blekinge, har medelst konstens biträde blifvit danadt til ett af de skönaste ställen i Riket.

**) Dyrbara taflor fylla en smakfull Salong och sällsynta gravyrer pryda flera rum.

***) Ägarens familjegraf, med kapell öfver grifthvalfven.

gonde Årgången.

Terrassens roser skönt, men dunkelt glöda
emot Salongens blommor, utan rot,
som sväfva kring, så hvita och så röda,
och stöda stjelken på sylfidisk fot.

Likt vatten-liljor såg jag dessa gunga
uppå sin klara, silfverblåa våg —
Som unga svanor hörde jag dem sjunga,
dock svanens vemod ej i sången låg.

När Maj med kransadt hår hit återvänder,
då klingar Näktergalens harmoni.
Men om du frågar, hvem oss glädjen sänder?
då svara dal och klyfta dig: *Julie!*

U. A—n.

Pl. 26.

Den flygande Ångvagnen.

Allt sedan salig *Icarus*, olycklig i åminnelse, genom konstgjorda vingar försökte at flyga, men föll pladask i Oceanen, hafva många förnyade försök blifvit gjorda at mäta sig med fåglarna, men inga hafva hittils lyckats. Montgolfiers stora upfinning af aërostatiska machinen har likväl löst problemet at kunna färdas på Himlahvalfvets rymder, men denna upfinnings resultat hafva icke upfyllt alla de förhoppningar man gjort sig derom, och minst i et tidehvarf der allt skall bedrifvas i stor scala och der de mercantila beräkningarne ligga til grund för gränslösa speculationer. Nyligen har en Engelsman, M:r *Henson*, uttagit patent på en Machin, som kunde fortskaffa varor och passagerare genom luften, och det är icke utan en viss märkvärdighet, at hans upfinning har mycket som talar för densamma, då den stöder sig på en med omsorg och ihärdighet utarbetad plan, grundad på verkligen vetenskaplig undersökning.

Visserligen kunna vi icke neka, at man torde gå för långt, om man försäkrade, at machinen i sin närvarande beskaffenhet

vore fullt ändamålsenlig; men det minsta man kan säga är, at upfinnaren på et högst skickligt sätt undanröjt de svårigheter, som hittils hindrat framgången at flyga, och at han gjort möjligheten af dess kanske snart stundande ernående nära nog til visshet. Den första svårigheten, hvaremot alla flygförsök hittills strandat, är at finna et tilräckligt, enkelt och kraftigt medel at verka på luften; den andra ännu betänkligare, är at uptäcka en kraft, som, i förhållande til den nödigä apparatens tyngd, är stark nog at lyfta både machinen och en last, som skulle göra dess användande nyttigt. Hvad den första af dessa oundgängligen nödiga uptäckter beträffar, hafva försök blifvit gjorda medelst vingar, som voro inrättade i närmaste likhet med fåglarnas; men upfinnarne hade icke tagit i beräkning huru mycket fågeln har at göra utom sjelfva flygten och huru passande han i afseende härpå måste vara organiserad, ej heller, hur underbart och lämpligt naturen inrättat materialet för vingens construktion, eller huru förträffligt och väl fågelns muskelkraft är afpassad för hela organismen. Då de således imiterade naturens plan, utan at förstå hennes principer, måste de nödvändigt röna liten framgång. Det skall visa sig, at Henson noggrant gifvit akt på och följt naturen, men likväl icke fallit i nyssnämnda villfarelse.

För at undgå den andra af de anförda svårigheterna, har Henson tilgripit den enda utväg, som på mekanikens närvarande ståndpunkt kunde vara honom til nytta. Lyckligtvis är intet tvifvel om dess öfverensstämmelse med naturen, dess vetenskapliga rigtighet, eller dess praktiska användbarhet. För at förstå densamma, måste vi taga i betragtande, at den kraft, som sätter en machin i rörelse och gifver denna rörelse en åsyftad hastighet, är vida skild från den kraft som håller hastigheten vid magt. Den hastighet, som en gång åstadkommits, skulle fortgå evigt (d. v. s. machinens hastighet skulle hvarken uphöra eller minskas), om alla motkrafter borttogos eller bragtes i jemnvigt med densamma; summan af den kraft, som erfordras för hastighetens vidmagthållande, beror således helt och hållet på summan af de motsatta krafterna. Nu är den kraft, som behöfves för at sätta Hensons machin eller hvilken annan flygande machin eller djur i rörelse, betydligt större än den kraft, som fordras för at bibehålla rörel-

sens hastighet; och hvad som här gör denna observation ännu mera vigtig är, at machinens uppehållande beror på och åstadkommes af denna hastighet, såsom nedanföre skall visas. Henson begagnar högst skickligt til sin fördel de skilda naturerna hos den kraft, som sättes i rörelse och den som underhåller rörelsen. Han sätter sin machin i gång medelst en apparat, som icke tillika utgör någon last för machinen, och han medför endast den mindre tyngden af det machineri, som är nödvändigt för flygtens fortsättande. Häruti afviker han väsendtligt från alla sina föregångares försök, och följer, såsom vi skola se, strängt naturen. Men äfven med denna betydliga förminskning af det nödiga machineriet skulle han icke hafva gjort någon framgång, så framt han icke inskränkt ångmachinens dimensioner och tyngd så betydligt, som åstadkommandet af den oundgängliga rörelsekraften medelst densamma möjligen kunde tillåta. Denna inskränkning har han på det sinnrikaste sätt tilvägabragt, och reducerat den til en förvånande grad.

Vi gå nu til beskrifningen af sjelfva machinens förnämsta delar. Dess hufvuddel består af en utsträckning (en aflång fyrkantig ram), som vi kunna kalla vingar, men hvilka dock äro helt och hållet utan leder eller gångjern, och i förhållande til det öfriga af machinen, orörliga. Denna beståndsdel är utmärkt för sina ovanliga dimensioner (150 fots längd och 30 fots bredd) samt för sin stora lätthet och styrka. Den är et slags spjälverk, öfvertäckt med någon lätt och temligen luft-tät väf, såsom siden eller linne. Vid midten deraf och efter tversidan är vagnen uphängd, som innehåller ångmachinen, passagerare och laddning, och den intager i förhållande til vingarna samma plats som kroppen på en fågel. Under flygten är den ena af vingarnas långsidor främst och ligger något högre än den yttersta långsidan; vid midten af denna sednare är fästadt et slags skaft, 50 fot långt, hvilket kan höjas eller sänkas allt efter som man vill bestämma flygten eller machinens stigning i luften; inunder samma sida sitter et vertikalt styre, som gör enahanda tjenst i afseende på flygt i horisontel rigtning. Midt upöfver vagnen är en vertikal väf utspänd efter vingarnas tvärsida, för at hindra all kantring eller vridning åt sidorna. Ångmachinen kringdrifver tvenne sammansättningar af

så kallade vannor eller luftskoflar, lika vingarna på en väderqvarn, sex skoflar i hvardera sammansättningen och 20 fot i diameter; dessa skofvelfogningar äro placerade en på hvardera sidan om skaftets rotfäste; deras ändamål är at vidmagthålla flygtens hastighet derigenom at de upväga luftens mottryckning i fronten. Vagnen, sålunda construerad och beredd til flygt, sätter sig i rörelse från öfversta ändan af en lutande plan, som dertil är på et passande sätt inrättad, och innan den hunnit utföre til planens nedersta ända, har dess lopp fått så stor hastighet, at vingarnes snedvinkligt nedglidande underytas tryckning på luften är tilräcklig at uppehålla vagnens tyngd. Om denna hastighet underhölles alltfort lika eller förökades, så skulle tyngden fortfarande bibehållas vid samma höjd eller lyftas ännu högre; men samma lufttryckning, som tjenar til at hålla machinen uppe, motverkar också, ehuru mycket svagare, dess flygt, och denna oundvikliga och alltjemnt åtföljande motverkan skulle snart förtaga den ursprungliga hastigheten och småningom sänka vagnen mot jorden. Men nu är det ångmachinens sak at medelst vindskoflarnas kringdrifvande hålla den ursprungliga hastigheten vid magt, eller, om den har kraft nog, at förhöja den. Är detta gjordt, så förblifver vagnen under hela loppet af sin flygt upburen förmedelst den motverkan af luften nedifrån, som erfordras för dess början de och fortfarande framfart. Det är intressant at observera, huru denna procedur lika mycket öfverensstämmer med naturen, som den tilfredsställer vetenskapens fordringar. Då en tung fågel flyger up från marken, måste han göra stora ansträngningar med vingarna, innan hans flygt får tilräcklig horisontel hastighet. Men då denna är vunnen, minskar han sina bemödanden, och, upburen af luftens mottryckning på hans bröst och vingar, behöfver han endast anstränga så mycket, som är nog för at vidmagthålla den erforderliga hastigheten. Om fågeln sätter sig i rörelse från en brant höjd, bespar han sig allt arbete i början, ty han vinner den behöriga hastigheten derigenom at han flyger utföre; genom detta allbekanta factum hafva de observationer, på hvilka upfinnaren grundat sitt företag, vunnit en märklig bekräftelse. På samma sätt förklaras, huru fåglarna kunna flyga långa sträckor utan at alls röra sina vingar; de upbäras för en stund genom den hastighet,

som de redan vunnit, medelst begagnande af luftens nedifrån verkande mottryckning.

Återstår nu den vigtiga frågan, om ångmachinen äger eller kan bibringas en kraft, som är tilräcklig at upväga luftens opposition mot flygten. Det är icke svårt at med någorlunda precision beräkna machinens kraft; men den mekaniska vetenskapen står för närvarande icke på den punkt, at man med noggranhet kan döma til summan af det motstånd, som måste besegras. Af naturliga facta kan man högst probabelt sluta dertil, at denna summa icke är större, än at den kan motvägas af den machinistiska skickligbetens redan existerande, ehuru helt nyss upfunna resurser. Hr Henson har gjort et stort steg framåt til construerandet af en ångmachin af nödig kraft och lätthet, och andra upfinningar äro på väg at göras til kraftens förökande, i fall en sådan skulle finnas behöflig. Den stora förminskningen i machinens vigt har Henson åstadkommit medelst inrättandet af en ångpanna af ny form och genom et nytt slags condensör. Den förra består af nära 50 ihåliga coner, med de trubbiga ändarne nedåt; de äro ordnade öfver och omkring värmugnen, och lemna 100 qvadratfot för eldens verkningar. Til det allraminsta beräknadt, har machinen således 20 hästars kraft. Condensören är sammansatt af en mängd små pipor, hvilka fyllas af den luftström, som upkommer vid vagnens flygt, och denna inrättning har befunnits vara af förvånande verkan. För at drifva machinen, fordras endast 20 galloner vatten; hela apparatens tyngd, vattnet inberäknadt, är omkring 600 lispund. Luft-ångvagnen hel och hållen är upskattad til en vigt af 3,000 lispund; dess areal är 4,500 qvadrat-fot; tyngden är följagtligen två tredjedels lispund på hvarje qvadratfot, hvilket är mindre än tyngden hos många fåglar.

Figuren på Planchen utvisar ramen och spjälverkets construction innan den är öfvertäckt med väf eller siden.

A Ramen som utgör vingarna.

BB Ståndare, ifrån hvilka genom jernkedjor de olika delar af ramen upbäras.

CC En slå, som på längden utgör den yttersta delen af det utrymme som erfordras för hjulen med sina skofvel-blad.

DD Dessa hjul til ångmachinens framdrifvande.

EE Svansen, som vid
F har sin ledgång.
G Skråfvet, bestående af sin ångmachin, last och passagerare.
H Styret.

Om Henson skall lyckas med sin flyg-machin tycks vara mycket tvifvel underkastadt, när man läser nedanstående artikel i Engelska Tidningarna:

"Professor Bachhoffner höll nyligen en föreläsning om konsten at flyga, i Royal Polytechnic Institution i London, inför en talrik samling åhörare. Han upläste en berättelse om de åtskilliga försök at flyga, menniskorna gjort ifrån de äldsta tider, och denna åtföljdes af ganska intressanta experimenter med machiner, hvilka stego up i luften af egen kraft. Då åskådarnes förtjusning öfver dessa försök var spänd til det yttersta och många redan tänkte på den tid då de skulle kunna fara från England til New Zealand och tilbaka på en dag, neddrog Professor Bachhoffner dem från 7:de himmeln, dit de voro uplyftade, genom den förklaringen, hvilken han beledsagade med starka bevis, at de svårigheter, som lågo i vägen för alla slags flygmachiner ännu icke voro aflägsnade och, efter allt utseende i denna stund, *omöjliga at aflägsna.*"

Phrenologiens grundprinciper och dess användbarhet.

(Slut från föreg. N:r.)

Vi sluta denna artikel med några anekdoter för och emot denna vetenskaps pålitlighet: så berättar Gall, at en Apothekare-son hade så förträffliga destructions-organer, at, oaktadt den vårdade upfostran han fått, oaktadt alla goda råd och alla möjliga bemödanden, tog han tjenst som skarprättare-dräng, endast för at tilfredsställa sin böielse at strypa sin Nästa. — En annan ung man, son af en Grosshandlare, hade af naturen fått samma knöl och samma böjelse, men han var icke så lycklig som den förre, skarprättare-befattningen var tiläventyrs mycket eftersökt och svår at

få: han nödgades blifva slagtare, för at åtminstone på djuren utöfva sin talang, den han gerna velat använda på sina medbröder och vänner. Visserligen var hans njutning mindre liflig, men den förnyades så mycket oftare; deri låg en viss ersättning. — Doctor Gall hade yttermera känt i Holland *en mycket hederlig man som icke var i stånd at göra någon menniska ondt*, hvilkens största nöje var åskådandet af mord och blodbad: vid offentliga afrättningar förskaffade denne hedersman sig alltid främsta platsen. — I Wien fanns en sådan oförbätterlig tjuf, at Kejsar Joseph, öfvertygad om hans oemotståndliga böjelse at stjäla, nöjde sig dermed at för lifstiden sätta honom i fängsligt förvar. — I samma stad har Gall sett en yngling som dukat under för denna naturens böjelse, och vid undersökningen af hans hutvudskål rådde han föräldrarna at för lifstiden instänga honom: lifstids-fängelse för et enda begånget fel — hvilken grymhet! Men snart nog sannades spådomen, ynglingen hade en oemotståndlig böjelse för tjufnad. — En gubbe, som alltid haft samma böjelse och ofta tilfredsställt den, låg på dödsbädden. En prest tilkallades, och under det denne upmanade den gamla syndaren til ånger och ruelse öfver sina synder, blef han varse at gubben drog fram den ena armen under täcket och utsträckte den för at stjäla prestens silfver-snusdosa. —

Doctor Gall kom en dag i et dårhus i Frankrike. En af de vansinnige förde honom omkring och talade under hela tiden ganska förståndigt. Gall kände derföre på hans hufvud och sade: Här finner jag intet spår til vansinne; hur har ni kommit in på dårhuset? — "Det är icke underligt," svarade den tokige, "at ni ej finner spår til vansinne i det hufvud jag bär: det är icke mitt, utan en annans, som man satte på mig, sedan jag blifvit guillotinerad under revolutionen."

Johan Eric Remmer.

Vitterheten och den lekande, lätta poesien hafva gjort en stor förlust detta år den 22 Maj genom Expeditions-Secreteraren Johan Eric Remmers frånfälle i en ålder af 73 år 4 månader och 2 da-

gar. Han led flera år af plågor i hjertat och underlifvet. Hans lynne var jemnt, lugnt, man skulle nästan kunna säga tungt; men hans djupa kännedom af verlden, och hans skarpa förmåga at upfatta det löjliga i menskliga lifvet, yttrade sig ofta för en och annan förtroligare vän. Hans charakter var fri från all flärd.

Remmer var född Prestson i Norrberke i Westmanland. Han efterlemnar Enka, samt trenne på skiljda banor framskridna och ytterligare hoppgifvande Söner.

Den svartsjuka hustrun, *Optimisten*, *Brefintrigen*, *De sönderslagna glasögonen*, *Bruix och Palaprat*, *Den högfärdige*, *Lyx och obestånd* (otryckt), *Tartuffe* (för hvilket arbete han af Carl XIII erhöll en gulddosa), med flera, äro ouphunne öfversättningar; och skola troligen några dylika icke framträda, sedan nutidens litteratörer fällt en förkastelsedom öfver alexandrinska versslaget: et versslag lättare at klandra än behandla såsom Remmer gjorde. — Leopold, i företalet til Versvurmen yttrar: "vid all "jemförelse skall jag finna mig hedrad, om min öfversättning dö- "mes värd at sättas vid sidan af Den svartsjuka Hustruns." — Remmers senaste af allmänheten kända arbete är *Marino Faliero*. — Svenska Akademien prisbelönte Remmer trenne gånger; sist 1842 med det af Konungen stiftade pris.

Såsom et profstycke af Remmers utmärkta skicklighet at öfversätta, är Red. i tilfälle meddela efterföljande efter Béranger.

Framtiden eller *hvad våra barn ska bli.*

Vår tid, ehur dess yta blänker,
Är ej en gulltid, lit derpå;
Men den som komma skall, jag tänker,
Lär bli af sämre halt ändå.
At skaffa folk med kärleksfunder
Åt detta klot. är dumt alltså —
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Vid bordet älske vi at sjunga;
Det snart skall få en öfvergång,
Ty våra söner, sjufalt tunga,
Ska fråssa groft, men utan sång.

En sällskapsbror, så glad, så runder,
Ej mera knäpper lutan då:
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Vår vitterhet är smått förvriden,
Betydligt nervsjuk, föga qvick.
Men snillets söner bil med tiden
Et Danviksfolk til punkt och prick.
Jag ser dem långt från Phoebi lunder,
Bland digtens spöken ängsligt gå.
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Fast vi med stolthet minnas Krigen,
Så skrämer Freden icke oss;
Men våra söner, idkeligen,
I tid och otid skola slåss.
Då skall förnuftet, utan kunder,
Ge opp sin stat och — trumman slå!
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Belefvenhet mot våra Änglar
Ha vi just ej i rågadt mått;
Men våra söner, sträfva Bänglar,
Ska kurtisera Nymfer blott.
För huslig trefnad — inga stunder,
Familjenöjen alltför få.
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Förutan dom i ärfda tvister,
Skall vår bedragna Eftertid
Til store män få Jurnalister,
Til allmänt väl — en allmän strid.
En älskvärd yngling bli et under,
En blygsam flicka löjlig då.
För oss fick verlden fritt gå under,
Om våra fruar ville så.

Med blommor krönta, Glädjens prester,
Vi höje fåfängt bön och sång,
At vår förening, våra fester
Må framgent ha sin gamla gång.
Som en ruin på fallna grunder
Vårt tempel obesökt skall stå.
För oss fick verlden fritt gå under,
Blott våra fruar ville så.

Doctorn och hans Sjuke; *) efter Béranger.

Med fyllda kristaller vi helsa
Hippokratis värdige son.
Men, at sina sjuklingar frälsa,
Han rymmer väl snart härifrån.
Hvad sjukbud från aflägsna kanter!
Fatalt är det yrket, bekänn.
Ta'n pulverna, febricitanter!
Låt oss nu få sköta vår vän.

Ja, tålamod på era kuddar;
Vi släppa så snart ej vårt fynd.
Men til några lustiga muddar
Han kallas: med dem är det synd.
De fastnat i kärlekens griller —
Först hi! ha! — förbannelse sen.
Go Herrar, ta ni era piller,
Låt oss nu få sköta vår vän.

Mot härjarn han gråne i ränker,
Sent plöje han skuggornas elf.
Den omsorg så rundligt han skänker,
Behöfve dock aldrig han sjelf.
När, kallad til vinet och lutan,
Han sluts i vårt famntag igen —
Dö'n, plågade! honom förutan,
Låt oss då få sköta vår vän.

---

*) Detta stycke öfversatte Remmer för flera år tilbaka och lemnade til en yngre men förtrogen vän, med hänsyftning på dennes yrke.

Brefvexling mellan en Svala och en Siska,

af Madame Ménessier Nodier.

(Slut fr. föreg. N:r.)

Sedan Svalan något mer lärt känna verlden, sett de motgångar och olyckor som stundom drabbat hennes omgifning och sjelf haft det missöde at bryta af et ben, hvarigenom hon för alltid blifvit hallt samt funnit sin ställning tråkig och overksam tvertemot hennes planer, är hågen för de stora reformerna i betydligt aftagande och tonen i hennes bref ganska nedstämd. Så til exempel skrifver Svalan til Siskan:

Mitt hufvud är så förbrylladt genom de sorgliga tankar som öfverhopa mig, at det varit mig omöjligt, under ledigheten hvartil jag tvangs under min opasslighet, hopsamla de första materialierna af det verk jag ämnat författa; jag är sorgsen, jag är sjuk, och endast mitt hjerta kan ännu göra sig begripligt. Mitt hjerta vänder sig helt och hållet til dig; ty det är tomt, skild ifrån dig. — Jag kan ännu icke gå utan andras biträde och en ung Hämpling har åtagit sig at stöda mig. Allt öker min ledsnad och det behöfs ofta min ledsagerskas glädtiga lynne at skingra de bedröfliga tankar som plåga mig. — Midt ibland dessa främlingar mörknar utsigten af en framtid på hvilken jag räknat så mycket; mina idéer, mina planer hafva ingen framgång; här som annorstädes hafva hanarne bemägtigat sig all myndighet; här som annorstädes äro de herrar öfver oss; man måste medgifva det och försöka at finna sig deri. Åtminstone til dess man uptäckt et slags China-rot eller en vaccine at bota den sjukdom hvarmed vårt kön är behäftad, denna epidemi och tillika smittsamma sjukdom som fortplantas ifrån modren på dottern ifrån verldens begynnelse, och myndigt befallande bjuder at vi skola bli styrda och piskade; förståndet, begreppet måste ge vika för styrkan och vi måste draga våra bojor utan at knota. Jag, som icke velat underkasta mig detta förnedrande slafveri och som gerna ville upoffra mitt lif för at befria derutur mina olyckliga medsystrar, jag fattar, at denna ihärdighet som är er alla gemensam at fortgå på er trampade bana, skall tiläventyrs på obestämd tid fördröja fortskridandet på vår; at denna tröghetens kraft emot hvilken den verksamma kraften icke kan uträtta någonting, skall utan tvifvel

segra öfver alla våra bemödanden: jag begriper det och jag suckar deröfver, men hvad är at göra? vara ihärdig, arbeta och lida, på det mitt namn ensamt en dag må skörda et tilkommande slägtes välsignelser? Denna ärelystnad är ädel och vacker, men jag bekänner at hon icke är tilräcklig at ge mig det behöfliga mod för at kämpa emot allt det svek som väntar mig, emot alla de sorger, hvaraf jag under dessa tvenne månaders lif redan lärt känna så smärtsamma profbitar. — Jag sväfvar således i den största ovisshet; den ena dagen går och den andra kommer under afvaktan at min lyckliga stjerna, genom någon ingifvelse, hvilken som helst, hjelper mig utur den ängsliga belägenhet hvaruti jag befinner mig. — Ensligheten, som är så behaglig, har likväl också många olägenheter, och jag vill icke dölja denna bekännelse för dig, emedan jag är säker at den skall fägna dig. Således tilstår jag at jag för ögonblicket är i största behof af hvad jag så nyligen fingtade före, och at en vän, som gåfve mig omvårdnad och skänkte mig sin tilgifvenhet, skulle i dag icke alls skada mig, men i morgon? — Efter så många bedragna förhoppningar, efter så många fåfänga bemödanden, slutar jag min långa pilgrimsfärd i sällskap med en Hämpling! Jag återvänder til dig, bedröfvad, modfälld, men icke omvänd. Jag har endast kommit derhän at vara ledsen deröfver, at min organisation nekar mig den lyckan som din skänker dig; jag ville omskapa mig medan jag afstår ifrån at omskapa andra. — Jag tror icke at jag har orätt, men jag tror mig oförmögen at hafva rätt, hvilket i det hela taget kommer på ett ut. Jag har sett, jag har upmanat, jag har predikat; jag har endast talat för döfva öron: hanarne höra på och höja axlarne, honorna höra icke på och höja också axlarna. För at fortsätta striden, fordras et tålamod som jag icke äger, och icke du heller, jag är förvissad derom. Och sedan, jag är ju krympling; för at kunna företaga något här i verlden, hvad det må vara, til och med at göra godt, måste man til en början vara vacker. En haltande Svala kan icke räkna på någon populär framgång i et tidehvarf, som framskrider med stora steg bland menniskor hvilka knuffas onphörligen.

Jag uphör med mitt företag och återvänder derifrån jag är kommen; våren är i antågande til Paris, och som under denna vackra himmel, hvarom man talar så mycket, icke finnes många

gonde Årgången.

på bättre fötter än jag, hoppas jag at med honom komma fram på samma tid. — Du skall således återse mig, min ömma vän, sorgsen men undergifven, öfvertygad at verlden är ond och elak, men utan håg at vilja göra den bättre: lagom bra efter din åsigt, men utan tjusningskraft efter min; och hvem vet om icke detta kommer på ett ut! Efter at hafva farit omkring för at få veta hvad jag med tiden fått lära utan at flytta mig ifrån stället, at nöjas med den lyckan man äger utan at äventyra den för et bättre, detta är den sanna visheten; om jag ännu icke lyckats förvärfva den, skall jag lefva tilsammans med dig, du som äger den. — Snart och för alltid!

Pl. 27.

Moderna Möbler.

Den öfversta är en länstol, så kallad Morfars-stol, med ovanligt låga fötter; för öfrigt mycket väl stoppad och beqväm på allt vis. Ehuru modern han är, skulle man verkligen taga honom för en gammaldags länstol som verkligen tillhört farfar eller morfar.

Den nedra kallas *Tvillingarna*; tvenne så sammansatta stolar, at ryggstödet på den ena är på motsatt sida af den andra, hvadan tvenne personar som sitta i densamma, kunna se hvarandra i ansigtet. Det är et slags *Causeuse* och gör skäl för namnet, ty conversationen emellan tvenne personer underlättas genom deras ställning til hvarandra, ansigte mot ansigte, hvilket icke är händelsen med tvenne stolar som stå bredevid hvarandra.

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Psalm*, hvaraf fås: *al, alm, palm, asp, as, sal, läm, mal, Alp, smal, slam, läm.*

Ordet til Charaden är: *Grannlåt.*

Pl. 28.

Mode-Costymer för Damer.

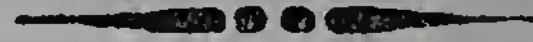
Fig. 1. Mössa af musselin, kallad *Baigneuse*, prydd med spetsar och band; krage *à la sainte Cécile* af musselin kantad med spetsar (så kallade *valenciennes)*; ljusblå klädning af Barège med korta ärmar; förkläde af svart *Poux de soie* garnerad med svart snörmakare-arbete; svarta tricot-vantar, hvita skor.

Fig. 2. Hvit crêpe-hatt fodrad med blått och garnerad med plymer och band; brun sidenklädning med långa ärmar; blå mantilj af siden; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 3. Hvit siden-hatt garnerad med tyll och en lång plym; mantilj af Indiskt musselin fodrad med rose-taft; den kallas: *à la grand' mère*; siden-klädning.

Fig. 4. Italiensk halm-hatt med hvita band och en hängande lång hvit plym; shawl af hvitt Chinesiskt crêpe; glaserad och randig klädning af et tyg som kallas: *Lavallière-Droguet.*

Fig. 5. Hatt (Capote) af rose-crêpe med blommor af samma tyg; half-slöja och krage af Engelska spetsar; rock af glaceradt siden med pelerine broderad i samma nuance.

Stockholm, 1843.

Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

3
4
5
1
2

Hertigen af Sussex.

sina åsigter om reformer, genom at blindt följa modet för dagen, utan bildade och utvecklade dem i en tid, då ordet reform ännu ägde samma betydelse med revolution, och på sätt och vis brännmärkte hvar och en, som vågade ställa sig under dess fanor, hvilken plats i samhället han än innehade. I de förföljelsens tider, då det knappt ansågs för et mindre brott, än kyrkoplundring, at med det lättaste andedrag betvifla den politiska renheten hos valförsamlingarna och deras parlament, då högkyrkan och högtoryismen ännu stodo i sin zenith, och fängelse och halsjern blefvo deras lott, som icke godtroget besvuro en förderfvad lekmanna- och prest-oligarchies patriotism och allvetenhet, — i dessa för friheten så olyckliga dagar, hvilka förmodligen aldrig skola återkomma, lade Sussex djerft sitt inflytande i det svaga partiets vågskål, stridde för folkets rätt, äfvensom han stod ensam i öfverhuset, och utmärkte sig vid hvarje tilfälle genom sitt energiska försvar för den borgerliga och religiösa frihetens storartade grundsatser. — Sådan var Hertigen af Sussex i sitt offentliga lif. Gerna önskade vi kunna tala om honom med samma aktning och beundran i det privata lifvet; men sanningen är helig och derföre måste vi tilstå, eburu med verklig smärta, at Hertigens upförande som make och fader var stämpladt af orättvisa, ja man kunde nästan säga af omenskliget. Det höga, i rang föga under honom stående fruntimmer med hvilket han första gången var förmäld, *) behandlade han med den största missaktning och sträckte sin hårdhet äfven til sina älskvärda barn, och det af ingen annan grund, än at de kände smärta öfver modrens misshandling. Men vi lemna gerna detta och fästa oss icke vid de husliga felen hos en man, för hvars politiska tjenster fäderneslandet är skyldigt den största tacksamhet, och som först nyligen trädt genom dödens mörka portar. Frid med hans aska!"

Vid lediga stunder sysselsatte Hertigen sig mest med sina böcker i sitt bibliothek hvilket är ett af de dyrbaraste, isynnerhet är hans samling af Biblar högst märkvärdig. Han har användt stora summor at göra den så fullständig som hon för det närvarande befinnes; i allmänhet interesserade han sig mycket för allt

*) Lady Murray var dotter til Grefven af Dunmore.

I!

Ett!

Finkel.

som angick religion, hvadan han också var så beläsen i Kyrkofäderna som ganska få andra.

Han dog i London den 21 April detta år.

Pl. 30.

Olika utsigter.

Ibland Wilhelm von Brauns glädtiga och skämtsamma Dikter äro tvenne under gemensam benämning af *Olika utsigter*, i flera afseenden ganska lyckliga snillefoster, och då de förträffligen låna sig åt carrikaturen, har Herr *U. A—n* benäget meddelat oss en tekning öfver dem, som skulle mycket förlora af sitt värde för våra läsare, om vi icke först meddelade Dikterne i sin helhet, (ehuru visserligen förut tryckta i 4:de Bandet af skaldens arbeten,) hvarefter förklaringen af ämnets upfattning af teknaren blir mera åskådligt och pikant, helst som han genom en hop accessoirer gjort contrasten mer lifligt framstående.

Underlöjtnantens sång.

Jag ändtligen blifvit en man uti staten!
Trotjenare är jag vid aderton år.
Se, flux vid min åsyn sig rättar soldaten
Och, gripen af vördnad, han bäfvande står!

Min röst i kasernen blir åtlydd af hundra,
Och ej från min domstol det finnes appell.
Jag rättighet äger at piska och dundra,
Fast sjelf uti skolan i fjol jag fick smäll.

Förbanna den skolan! Jag skäms för densamma!
Jag fått mig så många kamrater från den.
Dock känns jag ej vid dem — nej! fanken anamma!
Det anstår ej en utaf *framtidens män.*

Jag också kan stiga, kan bli general,
Kan eröfra Finland från Ryssarne åter,
Kan Petersburg bränna — den saken är smal, —
Blott lyckan, som hittils, mig icke förlåter.

Ack! kunde jag bara nu få mig mustacher!
Och sedan i rösten et skarpare ljud!
Men bröstet skall härdas i trägna "strapascher" —
Se'n gif mig ett skäggstrå, du härarnas Gud!

Sju dagar i veckan jag ämnar at jaga
Och döda hvar hare som finns i vår trakt.
Det ridderligt är och det stärker de svaga, — —
Det bokliga sittgörat har mitt förakt.

Jag äfven vill rumla, vill spela och dricka,
Af *manlighet* strax det utseende ger.
Det ock blir nödvändigt at hafva en flicka . . .
En ungdomlig knekt ej på småsaker ser.

Du älskade frack! väl för tusende gången
Jag här framför spegeln vill pröfva dig nu,
Du sitter så näpet, at, nästan förgången
Af undran, jag frågar mig sjelf: "Är det du?"

Det är litet annat än luggslitna jackan
Jag hade, då i min förnedring jag gick,
Och läste för rektorn, den malätna hackan,
Som jag nu kan skrämma ihjel med en blick.

Det aldrig slår felt at jag könet behagar!
Det har jag ju ofta synbarligen sett;
De fattiga flickorna dock jag beklagar,
Ty hjertat jag redan den vänaste gett.

I afton så säger jag henne på balen,
At jag är förtjust, at med skönhetens magt
Hon kufvat den blifvande herr generalen
Och honom i bojor för fötterna lagt.

Jag tycker hvad hon då af glädje skall darra,
Skall rodna — och bäfvande hviska sitt — *ja!*
Men skall det bli allvar? Skall henne jag narra?
— — Beror på hvad hon i kontanter kan ha!

Kaptenens sång.

Jag ändtligen blifvit allt hvad jag kan blifva!
Med gråsprängda lockar jag blifvit — Kapten.
Hvart luftslott har ramlat! Jag landtbruk fått drifva,
Får finkel bereda af grödan, så klen.

Ej trodde jag dock, at jag *så* skulle sluta,
När först jag mig lärde at räkna: ett-tu!
Om af illusioner jag fordom fått njuta,
Så lider jag grymt utaf verklighet *nu.*

Ja, min generals-fullmagt torkade inne,
Och äfvenså härliga bragdernas tal.
De enda meriter jag har i mitt minne
Förskrifva sig alla från — — Götha Kanal.

Och flickan, den rika, som jag skulle vinna
Med tillhjelp af frackens förföriska kraft?
Ack! nog fick, som andra, jag också en qvinna,
Men *barn* är det enda *kontanta* hon haft.

Hvad Herren är mägtig ändock i de svaga!
Hon rigtigt har hafvit en vurm at bli — mor:
Sju hoppfulla plantor jag har at updraga,
Då ack! på mitt boställe födas — *fem* kor.

Hur skall jag den krigiska ätten bevara?
Hur rätt educera de fröknarna små?
I höst skall jag skicka två pojkar til Skara,
Men hela min årslön upsluka de då.

Hur ofta har jag ej det öde förbannat,
Som gjort mig til knekt! — men jag ingenting lärt —
Och dugde ej derför, som pojke, til annat — —
För sent har den rättvisa ångren mig tärt.

Och *fracken* — för hvilken jag blott ville lefva?
Hvars åsyn mig fyllde med stolthet och fröjd?
Ack! nu är han sliten — och skörtena skrefva,
Och magen förunderligt skjutit i höjd.

Ja, nog fick jag lära at nedstämma tonen,
Tack vare majorer, och hustru och nöd!
Mitt endnste hopp, o! det är nu — — pensionen,
När gröt jag ej längre kan äta och bröd.

———

Red. betjenar sig helst af teknarens egna ord vid förklaringen af de tvenne humoristiska teckningarna.

"Sångerna öfver *Olika utsigter* innebära visserligen förklaringen af närvarande Planche, dock torde ytterligare ett ord häröfver vara på sitt ställe. — Om vi til en början betragta den öfra teckningen, så finna vi der vår smala, eleganta Underlöjtnant (par hasard vändande ryggen åt publiken) bärande sin lilla käpp, efter modet, under armen; den oumbärliga cigarren ryker i högra handen med hvilken han pekar på Ryglets genius och odödlighetens tempel, begge resta i sin branta klippa, dit vägen dock synes för ynglingen rak och öppen, som sig höfves för en *framtidens man*. Sannolikt förtäljer han om sina vidsträckta planer, för en något äldre kamrat, hvilken synes tvifla; ty han har hunnit få skägg, och allt som detta skjuter, så sjunka *illusionerna*. Emedlertid stå begge hjeltarne framför en lagerlund och öfver den sprider solen, från sin molnfria himmel, sina strålar.

Fälla vi åter blicken på den andra taflan, hur annorlunda är icke allt der? Se, den smale ungherrn är tjock och gammal vorden, men äfven Kapten med *gråsprängda lockar*. Han är stadd i sin ekonomi, och håller just på at nere vid sitt bränneri utröna vigten och värdet af en liten del af sin säljbara egendom. En af den *krigiska ätten* håller pappa i frackskörtet och skrämd af den skrikande *fullblodingens* gny, kryper bakom sitt digra värn. Hennes nåd kommer i egen person utklifvandes genom förstugudörren på karakters-byggningen, och hennes fylliga former stå i harmoni med skaldens ord: *Hon riktigt har hafvit en vurm at bli mor*. Men så när hade jag glömt attributerna som bilda ramen omkring teckningarna. Ack! hur stolta äro de i den öfra ramen. Men!

huru anspråkslösa i den nedra. — Den stolte plymagerade hatten öfver narr-masken har blifvit utbytt emot en tragisk mask och dolk. — Amors spetsiga pil har blifvit förtrubbad och bågsenan slappad. — Serafimer-placken har krupit ihop til en Svärdsordens-stjerna. — Ryska troféen som vanns då vår hjelte skulle *bränna Petersburg* har förvandlats til en tom ancienitets-lista med ideligen *Götha Kanal* i kolumnen för *Tjenste-förrättningar*, och Champagne-glasen har den patriotiska bränvins-guden omskapat i et finkel-ankar. — Men om vi nu i vredesmode öfverhoppa til andra sidan, möter oss den samma fatalitet: De kostliga Havana-cigarrerna hafva upgått i rök och deras plats blifvit fylld af en kardus bäst Virginia Tupp från Carlshamn; den ridderliga värjan och floretten ha lemnat plats för en bränvins-häfvert, och den beprisade trånga fracken med sin spännrem, remmar, stoppningar och kurkaser som gjorde ägarens stolthet, är förvandlad i en stormagig, skuren som til sjelfva hennes nåd, — men grundlinien för alltsammans *geväret*, med sitt genialiska I! ETT! har blifvit omvändt til en spade.

Sic transit gloria mundi!

En timme på Gästgifvaregården i Grenna.

"Genast hit med ett par raska hästar," dundrade Löjtnant Hummerklo, då hans vagn, en stjernklar Decemberafton stannade vid gästgifvaregården. "Jag måste oafbrutet fortsätta resan til Jönköping om jag i morgon skall bestämdt på timmen hinna til Liljedalen, at bevista min brors bröllop."

Han styrkte denna sin föresats med några dugtiga eder, hvilka förökades ansenligt vid hållkarlns underrättelse, at på närmare än en half mils afstånd voro inga hästar at tilgå, emedan gästgifvarns nyligen afgått. Alltså måste minst en timme afvaktas; och ehuru vår löjtnant på det högsta var upbragt öfver dröjsmålet, måste han likväl antaga det fatala förslaget, at öfvervara denna långsamt skridande timmen på stället. - Klockan slog 10 då han

inträdde i det anvista rummet, en trappa up. Han framkastade vårdslöst en stol vid den nytända brasan, updrog sin stora silkesduk, torkade rimfrosten ur de svarta mustacherne, och från hans vackra mun ljödo ännu ett dussin eder öfver det infama väglaget och oordningen på *Småländska* gästgifvargårdarne.

Åter hördes en vagn rulla in på gården, och derefter et långsamt stapplande i trappan.

Gästgifvarn med en lykta och sin mössa i handen, inträdde för at fråga om det vore tillåtet för en resande, som var en gammal man, at få vistas i löjtnantens rum medan man tilredde en brasa i den lilla kammaren til höger.

"Låt den stackars fan komma in," mumlade Hummerklo vresigt; och några minuter derefter stod inom dörren en lång figur, som framstammade bugande något til sin ursäkt. »Skadar inte,» svarade löjtnanten, utan at rubba sin beqväma ställning. Rummet var dunkelt uplyst af ett enda ljus, på et från dörren aflägset bord, brasans sken hade minskats, och Hummerklo kunde endast urskilja, när han rigtade en blick åt den inkomne, at hållning och anletsdrag antydde at ägaren uphunnit lifvets höst. Men då hatten, som utmärktes af et vårdslöst omknutet sorgflor, samt den öfriga yttre resdrägten blifvit aflagd, och den gamle fältväbeln Hare stod der i sin djupt nedsänkta skinnkalott och framräckte handen til helsning, reste Hummerklo sig från stolen, och hans mörkbruna ögon blickade vänligt vid handslaget. »För tusan,» började han, »ser jag rätt, min redlige morbror Hans? — Hvad nytt från hembygden?»

Den gamle mötte med upklarnad blick den höga, manliga gestalten. "Ingenting nytt, kära Gustaf," genmälte han, "utom at jag för kort tid sedan, för andra gången, måst vidkännas den olyckan, at sakna en älskad hustru, och är nu på resan stadd til bror dins bröllop." —

"Jag beklagar det förra, och fägnar mig åt det sednare," återtog Hummerklo, "emedan jag då kan påräkna det nöjet, at för de återstående milen få ressällskap med morbror. Det är odrägligt at färdas ensam. Men NB., ett förbehåll, at vi genast resa då hästarne inträffa." — "Må ske, kära gosse," nickade morbrodren,

»emedlertid vill jag, för at skingra din otålighet, berätta dig en sällsam händelse.»

»Du vet barn,» tillade han, »at jag just icke särdeles trott på andar eller gengångare, och likväl föll jag på det dåragtiga infallet, at träffa en öfverenskommelse med min hustru för en längre tid tilbaka, at hvilken af oss, som öfverlefde den andra, skulle efter döden gifva tilkänna sitt tilstånd. — Några dagar innan Charlotte gick ur verlden, samtalade vi på nytt härom. Hon räckte mig handen, at såvida det blefve henne tillåtet, besöka mig efter döden. Hvarje gång midnattstimmen nalkades, väntade jag upfyllandet af hennes löfte. Jag lyssnade, men en graflik tystnad fortfor at herrska omkring mig. Det var då förgäfves at jag hoppades, suckade jag hvarje morgon när dagen åter inbröt genom mitt fönster. Den sista natten hon hvilade under samma tak med mig var nu äfven förfluten, och vid branten af den grift, som för alltid skulle dölja henne, tänkte jag ännu en gång på hennes löfte. Sent på aftonen hade sorgtåget åtskilts, jag gick til hvila, nu mera så ensam i mitt sofrum. Månen försilfrade tydligt hvarje föremål omkring mig, klockan slog 12, Charlotte suckade jag ännu en gång och lyssnade. I detsamma hörde jag tydligt ljudet af några lätta steg uti yttre rummet. Mitt hjerta klappade våldsamt, och jag ogillade nu, hvad som förut varit min ifrigaste önskan. Sakta vreds låset om, dörren öppnades, och en hvit skepnad stod vid min säng.»

»Charlotte! — är det du? hviskade jag nästan sanslös, — en krampagtig rysning genomfor mig. —

»Ja,» svarade hon, och räckte mig handen; den var iskall, hon drog den tilbaka.»

»Huru kunde du dröja så länge med ditt besök,» frågade jag nu med ytterlig ansträngning?»

»Väglaget, bästa morbror,» svarade hon, »är så rysligt, jag hoppades, at åtminstone kl. 9 vara här.»

Nu först insåg jag min förvillelse; det var din syster Charlotte, som öfverenskommit med sin man, den hon väntade från Linköping, at möta honom på halfva vägen, och gemensamt ville de hos mig tilbringa några dagar, för at mildra min saknad. Följande morgon anlände din svåger, vi omtalade händelsen den före-

gångna natten, och han försäkrade, at ehuru mycket han älskar sin hustru, vill han likväl, efter hennes död, icke återse henne som gengångare.»

Hummelklo bestyrkte med ett helt dussin eder, at han blefve säkert af samma mening, i händelse han i framtiden måste vidkännas förlusten af en makas bortgång. — Hästarnas ankomst anmältes, de båda resande upstego i Löjtnantens vagn, och skyndade til bröllopet.

(Af författarinnan til Porträttet.)

Pl. 31.

Tassos boningsställe i Sorrento.

Det område som skiljer Neapels hafsvik ifrån den Salerniska, är namnkunnigt genom sitt sköna och omvexlande landskap. Den upfriskande skuggan, jordmånens fruktbarhet, ymnigheten af frukter, luftens renhet oupphörligen upfriskad genom lindriga hafsvindar, allt bidrar at på denna lilla vrå på verldsgloben göra et litet jordiskt paradis. Det är på sluttningen af denna kust som den lilla, täcka staden Sorrento höjer sig i åsyn af Neapel.

Ingen främling underlåter at besöka Sorrento, både i afseende på njutningen af det behag naturen der så gifmildt utbredt, och för at fira Tassos minne som här är född.

För ännu några år sedan var vägen dit icke farbar med vagnar; numera är den bredare, jemnare och rätad, så at tvenne vagnar kunna komma förbi hvarandra. Utan tvifvel är denna förbättring ganska angenäm för de rike resande hvilka ogerna göra upoffringar af sina comfortabla vanor; men det är fara värdt, at dessa förbättringar blifvit gjorda på bekostnad af den pittoreska effecten som öfverraskade vandraren på hvarje steg ifrån Neapel til Sorrento. Den gamla vägen hade et tilfälligt men lyckligt läge: ibland gick den slingrande genom klipporna; ibland i skuggan af lummiga träd; ibland smög den sig utmed öfversta kanten af de branta klipporna som bada sig i hafvet; och vidare, sedan den gått genom den täcka byn Vico, ledde den til den så kallade *il piano di Sorrento*, en plan, på ena sidan omgifven af grönskan-

de kullar och på den andra öppen för hafsviken hvilken den beherrskar, et verkligt Féernas land: öfverallt klungor af orange- och citron-träd, vid alla årstider fulla med frukter och blommor; vinrankor som slingra sig upåt träden och hänga i festoner på qvistarna; derintil aloë-buskar och Indiska fikon (*Cactus opuntia*) och alla slag af plantor som charakterisera de sydliga länderna. Sorrento ligger trefligt i midten af denna yppiga natur, i skötet af en evig grönska under en doftande luftkrets.

Denna lilla, täcka stad har en egen physionomi; husen äro hvitlimmade; de äro icke höga, med platta, terrasse-formiga tak; större delen af trapporna äro anbragte utanpå och i allmänhet beskuggade af vinrankor; gatorna äro trånga och ur det inre af de trädgårdar som omgifva dem, svinga sig stora och yfviga vinrankor som stundom gå öfver til gatans andra sida och åstadkomma åt invånarne en ovärderlig svalka i et sådant climat. Det hela af denna trakt bär Orientens charakter, och man skulle nästan tro sig vara i en Turkisk by, om man icke vid hvarje steg mötte dessa sköna qvinnor, som allvarsamma och stolta i sin gång icke beslöja sina ansigten.

Den til Sorrento resandes första omsorg är vanligtvis at besöka det hus som kallas Torquato Tassos. Detta hus har et förträffligt läge; det är bygdt på murade terrasser af en betydlig höjd, hvilkas grundval utgöres af strandens klippa som sköljes af hafvets vågor. Liksom alla hus i Italien åt hvilka *Ciceronens* skicklighet har förstått gifva et historiskt intresse, sannt eller icke, är äfven detta hus obebodt. Dess yttre utseende har ingenting synnerligt utmärkande; uti gårdens inre äro arkad-formiga gallerier i flera afsättningar; rummen äro icke stora, men det största är öppet utåt en terrass från hvilken man ser den vackraste delen af hafsviken. Härifrån skönjer man de hvita husen i Neapel och de skinande dômer af dess kyrkor; man följer med ögat strändernas conturer späckade med boningsställen; man betraktar här och der mångfaldiga lastade farkoster hvilkas segel, förgylda af solens strålar, vagga sig ljuft på ytan af detta jemna och azurlika haf.

Men detta hus, har det verkligen varit bebodt af Tasso? Detta tillåter er *Cicerone* icke at man på ringaste sätt betviflar; och om ni gör honom den frågan: är det säkert at detta hus varit Tassos? svarar han ganska allvarsamt: "Ja, min herre; det är utan

allt tvifvel at vår vidtfräjdade skald Torquato Tasso har bebott detta hus.” Derefter åberopar han föreståndarens vittnesbörd, som öppnar dörrarna, och egentligen endast är en ombudsman för upbörden af inkomsterna som af de dagliga besökande erläggas; hvilka han redovisar för ägaren af huset, som härigenom har långt större afkastning än hvad han eljest skulle kunna ha af vanlig årlig hushyra. Denna föreståndare eller upsyningsman instämmer med Ciceronen och för at öfvertyga er, säger han strax vid inträdet i första rummet: ”här skref han sina skaldestycken;” och Ciceronen mer tiltagsen tillägger: ”Ja, min herre! här skref han sitt befriade Jerusalem.” Han drar icke i betänkande at fråga: »Känner min herre, eller ers Exellence det befriade Jerusalem?» Titulaturen rättar han allt efter som han tror sig af den resandes yttre kunna hoppas större drickspengar. Nästan hvarje stad i Italien har sin egen stor man, hvilkens namn har blifvit et föremål för speculationen.

Hvad man vet härom med säkerhet är följande: Bernardo Tasso, Torquatos far, var gift med Porcia de Rossi. De bodde i Neapel; men Porcia helsade ofta på sin syster Hippolyta som bodde i Sorrento; under et besök hos denna sin syster födde hon sonen, den 11 Mars 1544, som döptes i Sorrentos Metropolitan-kyrkan med förnamnet Torquato. Likasom i Grekland sju städer täflade om den äran at vara Homers födelseort, hafva äfven flera städer i Italien velat göra hvarandra denna heder stridig, hvaribland Neapel, Salerno, Bergamo m. fl. Hvad honom sjelf angår, ansåg han sig vara Neapolitanare, emedan han der tilbragt sina yngre år; och det tyckes kunna antagas at en viss öfverensstämmelse råder mellan skaldens yppiga stil och naturen af den trakt han företrädesvis älskade; på samma sätt som Dantes sträfva allvar är i harmoni med charakteren af Florens. Det var i Rom och i Padua, der Tasso vistades länge som han utvecklade sina studier. Man känner, hvilka qval och skakningar hans lefnad i en sednare tid voro underkastade. När han til undvikande af Hertig Alphons’ af Este förföljelser hade lemnat Ferrara, begaf han sig til hofvet i Turin, der han fick bo i Hertigens af Savoien palats. Men äfven härifrån begaf han sig snart och återkom til Rom til Cardinalen Albano, och härifrån beslöt han at återbegifva

sig til Neapel, för hvilken stad han alltid hade en viss förkärlek. För at tilintetgöra sina fienders förföljelser, anlade han en herdes drägt och gick til fots til Gaëta, hvarifrån han i en båt anlände til Sorrento. Under denna förklädnad gick han til sin syster Cornelia, som var enka, hvilken i flera år icke sett honom och af hvilken han icke igenkändes. Han låtsade hafva updrag at framföra helsningar ifrån hennes bror, och öfverlemnade henne et bref som han i förväg hade skrifvit, hvaruti Tasso gaf sin syster tilkänna, at han dukat under för tyngden af de afskyvärdaste förföljelser, modfälld, öfvergifven af alla, anropar han hennes ömhet och hjelp för at frälsa honom ifrån de faror för hvilka han vore blottställd. Cornelia gret bitterligt under läsningen af brefvet, och Tasso, som icke längre kunde motstå sin känsla, kastade sig i hennes armar i det han gaf sig tilkänna. Cornelia gjorde honom några förebråelser, men bad honom blifva qvar och vistas hos henne. Detta tildrog sig år 1577, och det var endast vid detta tilfälle som Tasso återsåg sin födelseort der han förut icke vistats och den han knappast kände; emedlertid tilbragte han här en hel sommar i sin systers och hennes barns sällskap och återvann något lugn, som så ofta nekats honom under hans oroliga lefnads perioder. —

En annan fråga återstår: är det i detta hus som Tassos syster Cornelia bodde, när han sökte en fristad hos henne? Denna fråga torde icke med et bestämdt ja kunna besvaras; det är dock möjligt, til och med troligt at det så förhåller sig, och at traditionen derom bibehållit sig inom landet; i alla fall förtjenar stället en synnerlig upmärksamhet genom dess förträffliga och behagliga läge.

Det låg i Tassos öde at aldrig hafva något eget hem; hans hemvist var Konungars och furstars palats, fängelse eller hospital; också slöt han sina dagar i Rom inom klostermurarna af St. Onophrio på Monte Janicola, afton innan han offentligen skulle lagerkrönas (d. 23 April 1595) på Capitolium, såsom Italiens ryglbaraste skald.

Utur det af Svenska Akademien prisbelönta skaldestycket *Tassos Död*, af Nicander, införe vi slutet, synnerligen för at ge et begrepp om den popularitet Tassos sånger erhållit och ännu äga inom hela Italien.

Så länge Latiens dalar blommor föda,
Och vattenfallen strö sitt silfver der,
Och purpurdrufvorna på bergen glöda,
En evig blomsterfest ditt minne är.
När morgonrodnan flammar upp i Öster,
Och hafvet lugnt som Diktens källa står.
En sång försmält med sköna, klara röster,
Från strand til strand i ljuflig vexling går.
När aftonrodnan tänder sig i Vester,
Begynnas der å nyo samma fester,
Och Diktens trolldom, ny för hvarje dag,
Förbyter ej sitt himmelska behag.
Och Främlingen från Nordens land, som sutit
På klippans spets och hört — och tårar gjutit,
I sin förtjusning ropar mången gång:
"O! af en Ängel lär den sången vara!"
Då ropas stolt från glada landtmäns skara:
"Nej, ädle främling! det är Tassos sång."
Och nejdens lagerhöljda kullar svara
Med klangfullt echo: "Det är Tassos sång."

Logogrif.

Örnen lik, som flygten spänner
högre, vid mitt helas larm,
hjelten uti faran känner
modet växa i sin barm.
Ordets fyra konsonanter
hafva, med gemensam fru,
tvenne tolfter kärleksplanter,
som för dig framträda nu:
Konstberidarns hjelparinna
ett af Floras täcka barn;
krutets like i at brinna;
hvad man gjort vid ur och qvarn;
atmosferen omkring steken;
tidens ets på gamla svärd;
amman åt den stolta eken;
skatt, åt dygdens vän beskärd;

läckerbit för snåla råttan;
djur, *parlant français un peu;*
hjernans skick hos medelmåttan;
klifsig rätt, som liknar snö;
gård, der Presten kan kalasa;
uppå Öland et distrikt;
häfdens namn åt Gustaf Wasa;
listigt djur, som dödar qvickt;
ord, som villkor förutsätter;
ord, som villkor uteslöt;
hvarje punkt på berg och slätter;
hon, som bar mig i sitt sköt;
uti stallet farlig sjuka;
ord, som nyttjas kan för slag;
stad, som velat verlden sluka;
frälsningsgrund på domedag.

— — *st* — — —

Charad.

Från et lag af hurrabasar,
med courage af öl och vin,
midnattstimmen Mowitz rasar
i sitt mörka kyffe in,
håller der *mitt första* gräsligt,
skriker larmande på ljus,
at för alla göra läsligt
sitt bastanta helgdagsrus.
Snart, vid bords och bänkars välfning,
skräll af glas och porselin,
gripas barnen af en skälfning,
krypa i *mitt andra* in.
Spinnrocks hjul och spegel krossas,
hurra! nu strök farmors ur —
och *mitt tredje*, skakadt, lossas
från kaminens rifna mur.
Först på fältets öppna gärde
mor och ungar nakna stå
djupt i drifvan, ej *mitt fjerde*

gafs dem nåd at draga på.
För at sådan lott ej dela,
giften Er ej flickor små!
bättre är, at som mitt hela
intil dödadagar gå. —

— — *st* — — —

Pl. 32.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Hvit rishalms-hatt garnerad med röda band och prydd med en plym; mantilj af tyll garnerad med veck och genomdragna röda band i kanten; ljusgrön klädning af Barège garnerad med tyg i samma nuance; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. Herrns Costym. Grå hatt; ljusgrå rock, som kallas *Twine;* mörk grisdelin halsduk; brokig vest; gröna pantalonger af *Buckskinn;* gula handskar.

Fig. 3. Mössa af spetsar garnerad med blommor, band och *barbes;* grå skiftande klädning af siden med tvenne breda volanger af samma tyg; gula handskar, svarta skor.

Fig. 4. Mössa af spetsar garnerad i likhet med N:o 3; siden-klädning garnerad med snörmakare-arbete; hvita handskar och skor.

Fig. 5. Hvit crêpe-hatt garnerad med spetsar och blommor; hvit Barège-klädning med trenne volanger af fransar; blå silkes-lång-shawl; tricot-vantar och svarta skor.

Tryckfel i föregående N:r:

Sid. 107, 7:e rad. står: bil — läs *bli.*
» 108, 22:a » » förbannelse — läs *förbannelser.*
» » 23:e » » griller — läs *giller.*

Stockholm, 1843.
Tryckt hos CARL DELEEN, R. W. O.

3

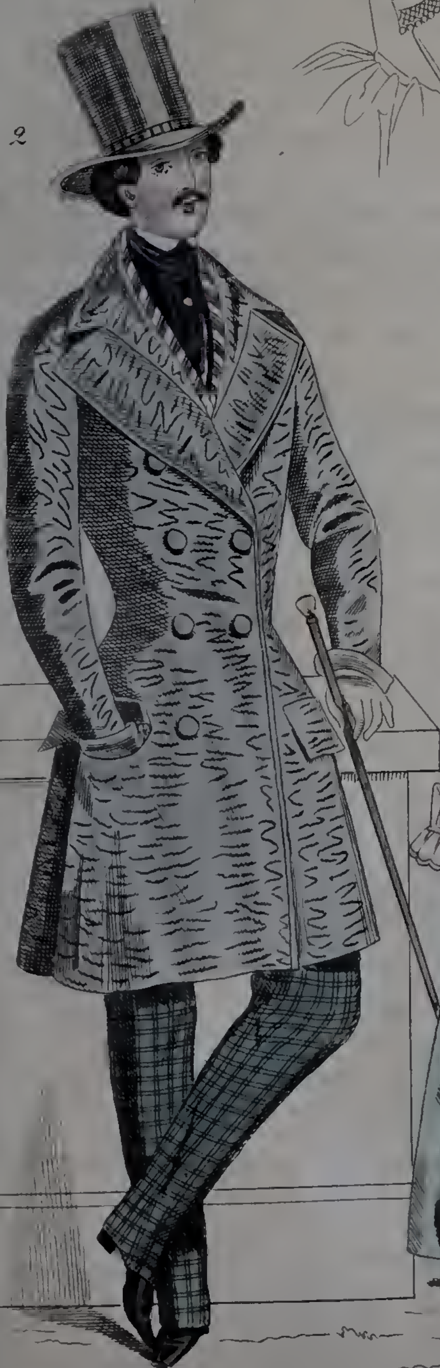
4

5

2

1

Sir I. Brunel.

N:o IX.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

September Månad 1843.

Pl. 33.

Sir Marc Isambert Brunel.

Mannen, som först ägde och upfattade den djerfva tanken at anlägga en farväg under Themsen i London, och som så ärofullt utfört detta jätteverk i en stor scala, numera känd under benämningen af *Tunnel*, hvarigenom hans namn gått til efterverlden, hör onekligen til vårt tidehvarfs utmärktaste mechaniska snillen, och såväl hans bild som några detaljer om hans person, kunna icke annat än vara välkomna för våra läsare, sedan han erhållit et verldskunnigt rygte.

Marc Isambert Brunel är född 1769 uti Hacqueville nära Andelys i Frankrike, och var af fadern ämnad at ingå i andeliga ståndet; men hans natur-anlag motarbetade denna bestämmelse; grekiska, latin och theologiskt studium voro motbjudande för honom och hans högsta nöje var, at på sina fristunder besöka handtverkarnes verkstäder samt sjelf lägga hand vid mechaniska arbeten. När fadern såg hans håg och förkärlek för technik, tog han honom ifrån högskolan och ynglingen blef sjöman. Ifrån 1786 til 1792 var detta hans yrke; men hans åsigter och yttranden under revolutionstiden satte honom ofta i farliga förhållanden och han emigrerade til New-York, der han vistades i fem år hvarefter han 1797 begaf sig til England, Technikens rätta hemland. Här utmärkte han sig snart genom nyttiga upfinningar och storartade arbeten. Bland dessa ansågs hans mechanism af taljor, block och

trissor så fördelagtigt användbar för marinen, at han för densamma fick af Regeringen en belöning af 150,000 R:dr. Men det storverk som gjort honom odödlig är ofvannämnde Tunnel under Themsen, hvarmed början gjordes 1825 och den han, oaktadt många hinder och farligheter af många slag, med en orubblig ståndagtighet fullbordade, så at den i Mars månad detta år kunde uplåtas åt publiken, ehuru endast ännu för fotgångare, emedan nedkörseln för vagnar icke medhunnits. — (Uti 5:te Årgången af vårt Magasin, 1828, Pl. 21, sid 41 och 42, hafva vi redan meddelat en utförligare beskrifning om detta gigantiska företag.)

Öfverst på Pl. ses Sir Brunels porträtt i medaljon och infattadt i en ram, som är i den moderna smaken, och nederst är han föreställd vid tilfället af Tunnelns öpnande den 23 Mars detta år, när han i spetsen för et talrikt tåg af auctoriteter och actie-ägare gick ned och genom Tunneln, under det han helsade den jublande folkskaran som bivistade denna högtidlighet.

Hur nyttig, snart sagdt nödvändig, communicationen inom denna del af London är, bevisas bäst derigenom, at på 4 månader som Tunneln varit öpnad, passagerarnes antal upgått til öfver en million. Då hvar och en betalar en penny, så hafva öfver 4170 pund sterling (omkring 50,200 R:dr Svenskt banco) redan influtit.

Don Carlos i Carl den Stores graf.

Troligen är, för de flesta af våra läsare och läsarinnor, den för Svenska scenen så lyckade bearbetningen af Victor Hugo's Tragedi *Hernani* bekant. Det har fordrats öfversättarens stora skicklighet för at inlägga et förnuftigt språk i fjerde Aktens monolog, som i originalet öfverflödar af plattheter, för at icke säga löjligheter. Vi meddela här en, visserligen parodierad, men på saken närmare gående öfversättning; hvarom vi, genom originalets införande i nästa månads häfte, skola sätta läsaren sjelf i tilfälle at döma. — Detta stycke nedskrefs för flera år tilbaka och anförtroddes endast åt en vän som nu, med den hädangångne författarens närmaste

slägtingars tillåtelse, offentliggör det. — Simonides kallade poesien *en vältalig dans;* och om denna definition ännu får gälla, framträdde den i allt som flöt ur den icke nog värderade *Remmer's* penna.

Parafras.

Les seules bonnes copies sont celles qui nous font voir le ridicule des mauvais originaux.
Le Duc de la Rochefoucault.

Lotten är mig fallen i det lustiga.
Ps. 16 v. 6.

O jätte! store Carl! förlåt; det vore möjligt,
At vid din lägerstad jag talar något löjligt.
Blif inte ond på oss som hålla sådant nojs
På denna marmorskrubb dit du har gått til kojs.
Ah! det är skönt at se, det rör oss allihopa,
Hur du har dansat om med gumman Europa:
En feodal-krokan! och högst der ofvanpå,
Två män som lyfta sig på hvar sin stora tå.
De föddes icke der; men för de valda busar,
Står hvarje ärftlig Kung med hatten af och krusar. —
Mest allt som heter stat, med folk och annat slarf,
Skall gå, med pampens rätt, til evig tid i arf.
Men folket stundom har sin Kejsare, sin Påfve,
Det rör sig, fastän lamt, i deras dubbla klåfve.
För öfrigt, nu som förr: en skälm af skälm körs ut:
Vår Herre vet hvad här för ordning blir til slut.
Kurfurstar utaf guld, skarlakans Kardinaler,
Som plundra, bränna, slåss med lansar, dekretaler;
De ställdes til parad, i stånddrabantisk prakt
At skyllra der en stund, och tackas för god vakt. —
När ödet vill, det vill. Släpp bara ur sitt häkte
En liten tjuf-idé, som ett par gökar väckte,
Den går, den slår sig lös, den skuttar som en hjort,
Den vädrar öfver allt, begapar smått och stort,
Den växer til, blir folk, gör satser, flitigt aflar,
Står bitti opp, kör plog, med oxar kör i traf.
Mång kaxe tar hymör och ropar: kedjor! kaflar!
Men smyger den sig in i rådsal, i konklav,
Se då skall man få se det blir spektakel af,

När tanken, med et språng hvarvid Europa gungar,
Står fram, en fasans bild, at skräma slag på kungar,
Som puttra då de se en slaf, et tiggarbarn,
Gå fräckt med glob i hand, på lufven med tiarn. —
På jorden lefver allt för Kejsarn och för Påfven.
Allting går för, och i, och genom dessa skråfven.
Der bor en hemlighet hos dem, ofantligt hög;
Tro Carlos, han är Prins: det låter som jag lög.
De äro jordens ris, men himlens såckerungar;
Han lagar til åt dem ragu på folk och Kungar.
De klatscha — verlden går, de hvissla — den står still,
Och Påfven syr ihop hvad Kejsarn skurit til.
Den ena bättre slåss, den andra ljuger mera,
Och begge äro til, för det de existera. —
När dessa bjessar två gå ut ur sitt gemak,
En purpurröd, en hvit, med kors på buk och bak,
Hvad man blir fasligt rädd! af hurra hvilka salvor!
Ty verlden ser då Gud, fördeld i tvenne halfvor. —
Ja! at bli Kejsare har jag en hjertans lust!
At inte vara det man kan bli galen just. —
Hvad han var rysligt säll den halfgud som här snarkar!
Hur lätt han red sin bläs! Nu kraken bits och sparkar.
Men storhet! kungahöjd! hvad återstår deraf?
Så litet — Kejsarn sjelf, Gud hjelp oss! läggs i graf. —
Säg mig hvad blir en Kung? Besinnen, J deroppe,
At örnen ville nu bli gråsparf, hafvet droppe. —
Med Tyskland til fåtölj, til fotbad Cattegat,
Til spottkopp, sjelfva Rom! och nu? — det är besatt!
Sin samtids storkatches, du-bror med Alexander,
Carolus Magnus nämnd — ack ligger icke han — der.
Han hvilar, Trons karbas! — Den stund han tog god natt,
Då genljöd månen, hu! af Tyska glädjeskratt. —
Ha! värfva då en thron — och se den lilla smulan . . .
Hvad gör en Kejsare? Grip öfver hela kulan,
Bestorma höjd på höjd, hugg för dig, fäll, res opp,
Äg fingrar utan spets, och ropa aldrig: stopp!
Hur gudsförbannadt djupt du än tar högfärds-tonen,
Så får du tiga här. — Men thronen, Kejsarthronen!
Med all sin vanskelighet den retar starkt ändå,
Och skulle jag bli vald, så klifver jag derpå. —

Ack! om jag hade den! At vara sjelfva början!
Stå rak, se under mig af Furstar all den mörjan,
At figurera främst i deras fullblods-grupp!
At helsas högsta höns, en solblank Kejsartupp!
Et hajgap emot gli, hvad ära! jo jag tackar,
At torka mina skor på Kungars styfva nackar;
Se utbredd för min fot, i vida verlden hän,
En praktfull mosaik af sinom tusen län.
Hvad grannlåt! Biskopar, abbéer, skyddspatroner,
Kurfurstar, hertigar, burggrefvar, riksbaroner,
Sen munkar, krigsmän, folk: myriader af små lif,
Som knappast kunna ses förutan perspektiv. —
Väl stoppade, i ro man hvilar på de Store,
Och vore säkert Gud — om inte folket vore.
Är folket folk? Ack nej! ett haf i pip, i tjut,
Ett hojtande, ett gny, ibland en bitter trut. —
Det folket! vilda tjur som inga tyglar sansa!
Det är en skådeplats der furier hutlöst dansa,
En vagga, full af lik; det är en thronmjöls-qvarn,
Et kungligt spegelglas som ofta visar Blarn. —
I tidens gamla göl, Stormägtige, bekiken
På bottenlösa djup de glupska folk och riken;
Beskåden der i dyn, af rängskepp stora vrak,
Ja, stora vrak af rang — nu är det tydlig sak. —
At hålla styr på allt! At höra hyllningsropen,
Och inte känna sig en hårsmån öfver hopen!
Säg smicker hvad du vill, nådhungriga sjung, sjung!
Jag Kejsare? Min Gud! jag duger knappt til Kung.
Dum tanke! Börd och mod! Hvad kan begäras mera?
De äro mästerbref på konsten at regera.

(Efter någon besinning.)

Men som här skriks, befängdt, på undersåters väl,
Och at för större magt behöfs en större själ,
Som upgår, något när, mot vigten eller vådan,
Så lägger jag mig til i största hast en sådan.
Hur komma öfver den? Jag vet ej. — Ack jo nu,
Nu vet jag:

(Knäfaller vid grafven.)

Store Carl! hvem gör det om ej du?
Då en gudomlig slump, som aldrig jag förgäter,

Tilsammanfört i dag oss begge majestäter,
Blås in mig något starkt, låt opp din jättehand,
Af allt hvad du har stort gif med dig litet grand.
Låt jorden synas mig, i fall jag skulle väljas,
En liten pillerglob, så at den lätt kan sväljas.
Förtälj mig hur du styrt, vänj mig vid gråt och blod,
Bevisa mig hur dumt det är at vara god.
Lär mig hvad verlden är, du känner den i botten,
Så mycket vet jag re'n at den förtjent schavotten.
Förtag min ungdomsdröm om dygd, om Kungapligt,
Säg: spiran är et strå, och kronans tyngd, en digt. —
Hvad gör man efter dig? Ack! om jag det förfore!
Jag räds, at dina barn få lättjas, Carl den Store!
Du afslöt tidens värf, och tryckte ditt signet,
Hvad här kan göras mer, Gud straffe mig, jag vet.
Vänd bort från oss den skam at på din stol vi somna,
Och säg oss någonting som du ej hann fullkomna.
Så tala — nej, så tig, ty röt du til, din hin!
Sprang denna kopparport mig i fysionomien.
I tysthet bilda mig, din skolpilt du befalle
At läsa utantil et verldssystem — din skalle!
At taga mått på dig, din bjesse! Jordens ring
Är mindre än et noll emot ditt ingenting.
Ditt stoft må råda mig, i saknad af din skugga. —
Men om hon vaknar opp och börjar väldigt hugga?
Om hon klef långsamt fram — hvad fick jag? Jo, kanske,
Jag finge härifrån gå ut med hvit tupé.

(*Buller af folk.*)

Hvem vågar, utom jag, at Kejsarslummern störa?
Säg lurkar, grofva pack! hvad har ni här at göra?
Fort, gån, fördömde!

(*Han döljer sig i det inre grifthvalfvet.*)

Pl. 34.

Theater-Costymer på 1740:talet.

För at ge våra läsare et åskådligt begrepp om den vandalism och barbarism som för ännu icke hundra år sedan var rådande i thea-

1

2

3

4

ter-costymeringen såväl i föreställningen af historiska som allegoriska personer, lemna vi här några tekningar af theater-costymer under Ludvig XV:s tid (1749), hvilka äro så mycket mera märkvärdiga, som de gjorde anspråk på stil och smak samt ingen kostnad spardes vid deras anordning. Innan vi likväl gå til en förklaring af dessa kostliga lemningar af förvändhet och smaklöshet, skola vi meddela några historiska uplysningar om anledningen och användandet deraf.

Efter de sorgliga år som utmärkte Ludvig XIV:s sista regerings epoque, efter förmyndare-regeringens liderliga oordningar, tycktes Frankrike, under styrelsen af en ung Konung böra återtaga den lysande värdighet det innehaft under dess förra ärorika period. Men denna ädla anda blef snart qväfd. Ludvig XV var beröfvad all öfverlägsen talang och dessa kraftfulla egenskaper som hade varit så nödvändiga för honom, för at värdigt upfylla den plats hvartil hans födsel tycktes hafva bestämt honom.

Hans charakters dåsighet och hans omåttliga begär efter förlustelser och nöjen förde honom hastigt utföre en förnedrande bana. Et fruntimmer, utan själslyftning, intrigant och behagsjuk, Antoinette Poisson, *) hade bemägtigat sig hans sinnelag och hans förtroende. Det var hon, som bland de mångfaldiga slag af förledande tilställningar hvarmed hon omgaf honom, upfann förlustelsen at gifva åt Konungen i det inre af palatset, föreställningar af komedier, operor och balletter, hvartil aktörerne och aktriserna valdes ibland Damerna och förnäma Herrar som hörde til hofvet.

Til detta ändamål förvandlades myntsamlings-rummet i Versailles til en theater. Dessa theatraliska tilställningar fingo namn af Spektaklerna i *lilla Kabinettet* eller *små-rummen (Spectacles des petits appartements).* Markisinnan de Pompadour var deras prima Donna. De mest på modet varande Hofmän äflades at kunna få några roller sig tildelade. De yngre prisade sig lycklige at få dansa i balletterna. Det är til och med kändt, at tvenne högt upsatte Herrar voro nära at för alltid blifva ovänner, emedan de täflade om den hedrande värdighet at vara hufvud-tilställare *(ordonnateur)* vid dessa fester, alldeles som hade det gällt öfverbefälet vid en armé.

---

*) **Uphöjd med titel och värdighet af Markisinna de Pompadour.**

I början gafs på denna theater endast Lustspel och pantomimiska föreställningar, men sednare vissa akter utur Operor och balletter. Hertigen de La Valière var Directör för truppen; Abbé de La Garde, Madame Pompadours secreterare, var Souffleur. Uti Arsenalens bibliothek, som förvarar rika lemningar af Hertigens de La Valière samlingar, har man funnit en stor bunt manuscripter; hvilka innehålla en hop märkvärdiga detaljer om dessa föreställningar.

Bland hufvud-personerne som upträdde nämnes: Madame Pompadour, M:le de Marchais, hennes slägting, sedermera Grefvinna d'Angivilliers, Hertiginnan de Brancas, Grefvinnan d'Estrades. Bland Herrarne: Hertigarne af Orléans, d'Ayen de Nivernais, de Duras, de Coigny; Markiserne de Courtenvaux, d'Entraigues, de Salle; Grefve Maillebois; Chevalier de Clermont; vicomte de Rohan. I balletten dansade: Markisinnan de Courtenvaux, Grefve de Langeron, Hertigen de Beuvron, Grefve de Melfort. Enligt statuterne, som voro redigerade under Markisinnans inseende, hade denna trupp adjungerat sig några ledamöter af båda könen, tagna bland amatörer och några få bland theater-personalen. — Det var ganska svårt at kunna få entré-kort til åskådande af dessa spektakel. Til och med författarne af piecerna fingo icke alltid vara närvarande vid representationerna af deras arbeten, och de medspelande hade icke tillåtelse at medtaga hvem det vara ville, utan Konungens uttryckliga tillåtelse, som hade förbehållit sig inträdes-rättigheten, och som synnerligen i början inskränkte deras antal til några få gynnade hofmän. Regelmässigt fick icke något fruntimmer deltaga som åskådarinna; likväl hade de för dagen icke medspelande Damer en egen loge, i hvilken Madame de Pompadour förbehållit sig dispositionen af tvenne platser, hvaraf den enn alltid intogs af Markisinnan de Mirepoix, hennes vän och förtrogna.

Vi komma nu til förklaringen af Planchen. Fig. 1 var costymen för Adonis uti piecen *La Surprise de l'Amour*, i hvilken Hertigen d'Ayen upträdde klädd i rosa-taft med en så kallad *tonnelet* *) och manchetterade ärmar af silfverskir med målade blad; en tigrerad mantel af tafft och hvita sidensars-kortbyxor; fotkläd-

*) Et slags half-kjortel som gick ifrån medjan och räckte til knäet.

naden kallades *à la romaine* och bestod i et slags halfstöflar af hvit damast med röda klackar. Alonge-perukerna, som voro den tiden oundgängliga hårprydnader för herrarne, kunde icke umbäras, också såg man Adonis försedd med en väl pomaderad och pudrad peruk. — Adonis i alonge-peruk!! — — Fig. 2. En costym utur balletten föreställande *Nöjet*, bestående i en hvit siden-klädning hvaraf lifvet och ärmarna voro försedda med puffar af gaze d'Italie samt för öfrigt festonerad och garnerad med artificiela blommor. I denna costym uppträdde Fröknarna Camille, Durand, Dorfeuil, Marquise, Foulquier, Astrode och Chevrier. — Fig. 3 är en costym utur *Acis och Galathée*, föreställande en *Flod*, i hvilken Grefve de Langeron upträdde; den bestod i et slags grönt lifstycke, hvars uttaggade skört, i likhet som på ärmarne, voro af Engelskt moire med målade mussel-skal och koraller samt kantadt med en nätagtig flätning af silfver och gröna sniljer; tonnelet af hvitt taft draperad och festonerad med grönt och silfver-randigt gaze; tvärs öfver lifvet et commendörs-band af vass; hvita sidensars-kortbyxor och fotklädnad *à la romaine*; pudrad och pomaderad alonge-peruk. — — Fig. 4 är en costym utur piecen *Les Eléments* och föreställer *timmarne*, i hvilken Fröken *de Marchais* upträdde; den bestod i en blå sidenklädning med en målad ur-tafla til garnering, strödda guldstjernor och annat biäffs, allt kantadt med guld, derjemte et par små vingar på ryggen.

Onekligen utmärka sig Adonis' costym och Flodens såsom befängdast; ty hvad Damernas angår, så tyckas vi åter vara på samma väg som då, med långa, snipiga lif och rymliga pösande kjortlar.

Minnen från sextio år tilbaka.

Det ges, för en hvar af oss, en tidpunkt i lifvet då knappt de vigtigaste tildragelser lemna et spår i vår själ; då vår förskingrade förmögenhet, våra förlorade vänner, revolutionernas stormar

och thronernas fall endast förmå röra oss, så mycket äro vi slutne inom oss sjelfva, så til sägande, och blifne känslolöse för allt det som, i vår ungdom, hade på oss gjort så lifliga intryck. Likväl förflyttar sig vår tanke til nämnde tidpunkt, med et outsägligt nöje, rörande vår barndoms detaljer, saknande intresse och behag för hvarje annan; knappt märka vi at en minister, til och med en konung trädt i en annans ställe, och vi påminna oss at fordom en den obetydligaste tjensteman, då barn som vi, deltagit i vår barndoms-lekar och tokerier. Redan för lång tid tilbaka framställa sig de store mäns namn hvilkas värf hänfört oss, talare hvilkas vältalighet hänryckt oss, endast med möda för vårt otacksamma minne, som likväl icke glömt hvarken namnet eller anletsdragen på den första mästaren som sysselsatte sig med vår upfostran, och hvars vurmar eller löjliga sidor ännu oförändrade lefva bland våra hågkomster. Jag vet icke, mina unga damer, om, en dag komna til min ålder, J skolen vara begåfvade med samma förmåga; om, då J sen det närvarande undfalla er, J skolen taga er tilflykt på det sättet til det förflutna för at der lefva genom sinnet och hjertat: jag önskar er det alla, ty dessa tankar föryngra själen och bibringa de angenämaste rörelser.

Numera glömsk af en hop celebriteter som min försvagade syn endast varseblir som skuggor, tycker jag mig likväl ännu se min förträffliga skolmästarinna, den goda mamsell Clarisse Dupuis. Man skulle sagt skapadt för henne ordet *graciös*, hvarmed Napoléon plägade beteckna Joséphine: behaget af hennes snille, det utmärkta i hennes person, elegansen i hennes växt, den utmärkta tonen i hennes sätt at vara, förhöjdes af behaget i hennes konversation, det uphöjda i hennes tänkesätt och hennes hjertas ädelhet. Ett enda fel stod i strid med hennes älskvärda och lysande egenskaper: hon var mycket tankspridd; näsduk, söm, handskar, allt kom ur vägen; hvart ögonblick såg man henne söka boken . . . som hon höll i handen, nycklarna . . . som hon hade i kjortelsäcken; hela klassen var i upståndelse för at leta rätt på hennes fingerborg . . . . den man snart märkte på ändan af hennes vackra finger som den icke hade lemnat. Erfarenheten har sedan lärt mig at tankspriddheten är goda och redliga personers fel; egoisten och

den ondskefulle veta ganska väl hvad de göra, och förlora ingenting som de böra akta på.

Oaktadt detta fel, eller snarare denna lilla underlighet, var mamsell Dupuis afhållen, högaktad af alla sina elever, älskad af de flesta. Hvad mig beträffar, hade jag för henne en synnerlig tilgifvenhet; jag förlät hennes ytterliga stränghet, hennes envishet at låta mig lära en hop saker som då för tiden högst sällan ingingo i unga flickors upfostran, hvaraf man sökte mindre göra lärda än goda och kloka husmödrar. Om, utledsen vid hennes fordringar, jag envisades at förebära trötthet eller ledsnad, vips ålades mig något nytt studium, och mina hvilostunder för en hel vecka voro uptagna af et nytt arbete. Det är väl sannt, at den höga tanke som hon hade om min merit, i det hela, icke underlät at smickra mitt högmod; at om min kärlek til hvilan led af alla de utmärkelser hvarmed hon öfverhopade mig, var min egenkärlek långt ifrån at beklaga sig deröfver, och ni vet så väl som jag hvilka offer man är färdig at göra för denna obevekliga tyrann, isynnerhet vid er ålder, och i en pension der afunden kufvar så många inskränkta själar.

Mamsell Dupuis, lik större delen lärarinnor, hade hoppats en bättre ställning; också var hon tankfull och hade sina förutfattade meningar, såsom de hvilka lifvet svikit, och som nödgats afstå från förledande illusioner. Hon tyckte om poesi, deklamerade mycket väl, afhörde våra anmärkningar med godhet, och tillät mig föredraga Racine och Corneille framför en hop obetydliga poeter hvari mina kamrater voro galna, och som jag aldrig kunde lära mig begripa. Hon ansåg den dramatiska konsten som en väsendtlig del af vår upfostran, och underlät icke at låta de nykomna dela hennes beundran för våra sceniska författare, som hon oupphörligt läste och åter läste, troende tvifvelsutan hos dem finna en trogen målning af den verld hvari de längre fram skulle upträda; men hvad denna romaneska upfostran illa beredde unga flickor det enkla och anspråkslösa lif, som större delen af dem skulle komma at föra.

Sedan lång tid tilbaka var mamsell Dupuis betänkt på at låta oss spela komedien, och at låta förvandla vår lektions-sal til the-

ater, då en ny pensionärs ankomst, som syntes henne lämplig at underhjelpa hennes plan, stadgade hennes beslut. Elise de Courson hade et utmärkt sätt at vara, en originel conversation, en öppen fysionomi, redan ädla och regelbundna anletsdrag, naturlig qvickhet, kunskaper, allt saker som förvånande upfyllde vår lärarinnas väntan. Redan i klostret som hon lemnade, hade hon spelat komedien, eller snarare tragedien: Esthers roll hade bland hennes kamrater förvärfvat henne en lysande reputation, som icke dröjde at komma til vår kunskap. Mamsell Dupuis var förtjust; hon fann i denna omständighet en tilfyllestgörande förklaring til Elises behag, goda ton, til och med talanger och qvicka infall. Huru från det ögonblicket motstå frestelsen, våldsammare än någonsin, at låta oss gå samma väg och likna et så utsökt mönster? Men, ack! så få stycken kunna lämpligen spelas af unga flickor.

Efter mångfaldigt letande, valde man en moralisk vådevill, et slags herdespel, kalladt *Lyckans sökande*, en rimad dialog, föga qvick, mycket anspråksfull, fullkomligt antidramatisk, ganska litet pastoral, men hvars moral och slut voro oklanderliga. Författaren var et fruntimmer som våra poeters lagrar hindrade sofva, och som, en på den tiden ovanlig sak, också eftersträfvade rygtbarhet som vittert fruntimmer, en rygtbarhet sedan den tiden så allmän. — Se här innehållet af detta mästerverk.

Fyra unga qvinnor, mätta på denna verldens nöjen, ledsna åt sig sjelfva, och förundrade at inte vara lyckliga, gå at rådfråga en gammal sibylla, Urania, som bebor et aflägset eremitage och som, enligt hvad man påstår, besitter förundransvärda hemligheter at bringa lycka. De råka snart Florella, en ung af Urania beskyddad herdinna, som förer dem til henne. Spåqvinnan emottager med godhet de intressanta sorgbundna, afhör deras bigt, ger dem några goda råd, låter anrätta en utvald frukost, och affärdar dem högst belåtna. Det var alltsammans.

Jag tilstår at denna tvära uplösning föreföll oss befängd. Hade vi orätt? Dessutom äro kritikerna vid femton, sexton års ålder föga fallna för öfverseende. Vårt knot och våra jemmerrop utgjorde imedlertid icke vår lärarinnas enda bekymmer; hon hade velat bilda en theater: hon rönte theater-direktörers vanliga lott;

Pl.35.

ndeÅrgången

oenigheten spridde sig bland aktriserna; den ena ville ha den rollen, den andra vägrade en annan; dekorationer, kostymer, allt erbjöd nya svårigheter, allt var trätofrö. Ändtligen återkom lugnet bland truppen medelst goda ord, förnuftsslut, tålamod, och då vi blefvo öfvertygade at det var, til at börja med, bättre spela detta föregifna herdaspel än at alldeles inte spela, blefvo rollerna utdelade.

(Forts. i nästa N:r.)

Pl. 35.

Utsigt af en Springkälla i Amalfi.

Amalfi, belägen en dags-promenad ifrån Neapel, var i medeltiden en af Italiens mägtigaste och anseddaste städer; hennes lysande ställning var nästan jemnförlig med den pragt som utmärkte Venedig, Genua och Pisa. Under Korstågen delade hon med dessa städer de förmåner som truppernas transport och behofvet af lifsförnödenheter medförde. Hennes sjömagt var ganska betydande och stadens myndighet gick så långt at den uprättade en sjö-lag under benämning af den Amalfitanska, som efterlefdes i hela medelhafvet, til och med i Constantinopel i stället för den gamla Rhodiska. Men i tolfte århundradet dukade hon under i flera strider med Pisa; förskräckliga stormar och isynnerhet den af den 24 November 1343 fullbordade hennes undergång. Uti de derpå följande tidehvarfven tillhörde Amalfi åtskilliga Furstar. År 1584 såldes hela Amalfiska landet för 216,000 floriner af familjen Riccolomini til Prinsen af Stigliano. Men då denne sednare icke så hastigt kunde betala summan, sammansköto Amalfiboerne sjelfve denna köpeskilling, under åberopande af options-rätt, hvilken beviljades dem. Det handels-geni hvarigenom deras förfader kommit til anseende och rikedom, var ännu icke utslocknadt hos dem, ty de gjorde en förträfflig speculation; de sålde åt den mestbjudande i mindre delar landets mångfaldiga länegods, och inom et

halft år hade denna operation åstadkommit en summa af en million ducater.

Denna handels-transaction, så egen i sitt slag, fyller också de sista blad i Amalfis historie; denna stad är sedan längre tid icke annat än en köping af andra ordningen, som följer med Neapels med- och motgång. Stadens murar, skeppsvarf, arsenaler, hennes skeppsdockor i hvilka deras galerer och alla nationers fartyg funno skygd, hennes idoga befolkning, allt har försvunnit. Husen förfallna til ruiner utbreda sig i en half-cirkel på en lindrig sluttning som gränsar intil en öde kaj-damm och föga besökt hafsvik; några fiskare-båtar ligga liksom på grund af den långsträckta stranden; hafvet har inkräktat det gebit der Pisas medtäflarinna fordom reste sig, och under det den resande genomvandrar det trånga utrymmet af den nya köpingen, frågar han sig sjelf, hvarest Amalfis 50,000 invånare hafva kunnat bo? — Amalfis närvarande inbyggare bestå til större delen af sjöfolk och tiggare. Här finnas likväl några pappersbruk och tilverkningar af macaroni, hvilka äro de mest begärliga i hela konungariket Neapel.

En mängd resande besöka årligen Amalfi, dels för dess historiska märkvärdighet, dels för landskapets fägring, perspectivets regelmässighet och sjelfva luftens renhet och ljus-effectens glans. — Bland pittoreska lemningar är denna springkälla som är föreställd på Planchen.

Logogrif.

Mitt hela ofta är besvärligt
Och svårt at gifva reda på,
Och sjelf at göra det är kinkigt nog också
Om båda delarna ske ärligt.
Man gör det af vettgirighet
Och ofta af nyfikenhet;
Det mången rätt förlägen gjorde
Som vid et lärdomsprof det sporde.
Af vana någon gång det sker;
I detta fall jag mest beklagar Er

Om ni i sällskap skulle råka
At få en granno som vill språka
Och som *mitt helas* vana har,
Då är den lyckligast som lomhörd var. —
Mitt hela i fem fötter visar:
Hvad man med fötter vanligt gör;
Et djur hvars fromhet man beprisar;
Den man har barnslig vördnad för;
Hvad mången efter åldrig frände
Förgäfves väntade at få
Och har för mycket räknat på;
Et ställe der det ofta menskan hände
At oförtänkt sin hvila få;
Et ord som mången ville sätta
Med kungligt tilstånd för sitt namn;
Hvad roddaren i vågens famn
Plär doppa ned at färden lätta;
Hvad man plär bli på gamla dar
Och åldrig skönhet döljer noga
Med alla medel som hon har;
Hvad Prestman' gerna söker foga
At räkna dubbelt, om han kan,
I motsats til de skönas skara
Som för at låtsa yngre vara
Dem räknar bort, om det går an;
Och sist et lynne som hos hunden
Är både fel och egenskap;
Det skadar ej då han är bunden
Men hindrar tjufven göra kap. — —
Om läsarn spörjer mig så här:
"Vet ni hvad Logogrifen är?" —
Då svarar jag: "Ni gjort mitt hela,
"At finna det bör icke kunna fela."

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Storm*, hvaraf fås: *sto, ros, sot, smort, os, rost, rot, ro, ost, so, tom, mos, stom, mot, stor, orm, om, som, ort, mor, rots, sort, Rom, tro.*

Ordet til Charaden är: *Hushållerskor.*

Pl. 36.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Mössa prydd med blommor och band; klädning af gult randigt siden, skiftande i lilas, med slätt lif och trånga ärmar; framtil öppen och garnerad med samma tyg; under-klädning af muslin med tvenne breda volanger; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2. Mössa af spetsar garnerad med band och blommor; muslins-klädning med halflånga vida ärmar, hvilka, liksom begge volangerna på klädningen, äro kantade med uttaggadt rödt sammet; hvita handskar och skor.

Fig. 3. Gul halmhatt prydd med gula sidenband, gula ax och grisdelina blommor.

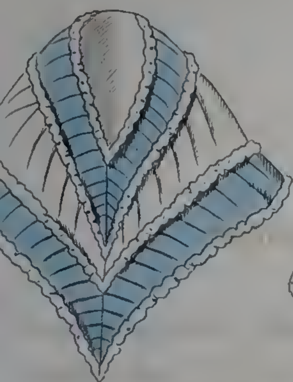
Fig. 4. Röd sidenhatt med band och rosette i samma nuance.

Fig. 5, 6 och 7. Trenne stora halskragar eller såkallade Peleriner af muslin eller linon, efter nyaste modet.

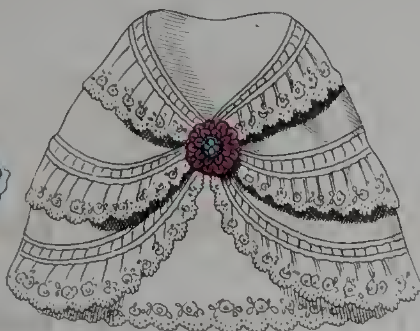

Stockholm, 1843.
Tryckt hos CARL DELEEN, R. W. O.

5

6

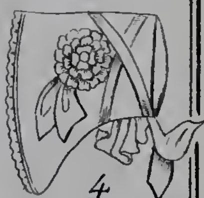
7

3

4

1

2

ngende Årgången.

N:o X.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

October Månad 1843.

Pl. 37.

Ruinerna vid Palenque.

Det ligger någonting ytterst nedslående och sorgligt i den tanken, at alla menniskoverk äro förgängliga, at hela folkslag varit til, haft sin religion, sina seder, vetenskaper och konster, af hvilka man likväl icke känner det ringaste, icke ens den minsta tradition om dess tilvaro och hvarom Sagan ingenting har at förtälja. Detta är förhållandet med de så kallade Ruinerne vid Palanque i det inre af Mexiko, om hvilka man i nyare tider fått högst interessanta uplysningar genom en Herr *Stephens.*

I det nordliga districtet Carmen i provinsen Chiapas, midtuti en omätlig ödemark beväxt med den gröfsta skog, påträffade man lemningar af stenbyggnader til en mils utsträckning, i närheten af en by Palenque, hvaraf ruinerna fingo sitt namn, men hvilka numera synas hafva utgjort en stad af omkring 5 Svenska mils omkrets, och blifvit kallad *Culhuacan.* På hela denna yta har man funnit lemningar efter tempel, befästningar, grafvårdar, pyramider, broar, vattenledningar och boningshus, äfvensom man under sandgruset hittat vaser, gudabeläten, musikaliska instrumenter, kolossala statyer samt väl arbetade basreliefer med inskrifter, som tyckas vara verkliga hieroglypher. Ställets yttre, det fulländade i några sculptur-arbeten, byggnadernas allmänna form, allt vittnar om en civilisation som vida öfverträffar allt hvad i den vägen förut varit sedt och kändt i det öfriga Mexiko. Figurerne utvisa et

storväxt, väl bildadt folkslag med prydliga former och regelmessiga anletsdrag; men, som ofvannämndt är, om detta urgamla folk, som tyckes hafva stått på en högre punkt af civilisation, känner historien — *ingenting*.

För at gifva våra läsare et begrepp om detta folks konstalster, meddela vi här ritningen af en basrelief, 9 fot bred och 8 fot hög, huggen i sten, som utgör en hel vägg i et rum af en byggnad som man kallat palatset, hvilken är fullkomligen bibehållen. Denna basrelief är sammanfogad af trenne stenar, hvilket skönjes ganska tydligen och på teckningen är anvisadt genom de schrafferade, nedåt löpande streck. Allt sculptur-arbete liksom figurerne och charakteren i desamma framstår ganska tydligt. De begge stående figurerna tyckas vara sysselsatta med framräckande af något offer; begge stå på ryggen af tvenne andra menskliga varelser, hvaraf den ene stöder sig på händer och fötter medan den andra genom tyngden är nedtryckt till golfvet; emellan dessa begge sednare figurer sitta tvenne andra med fötterne i kors lagda under sig; de stöda sig med ena handen på golfvet och uppehålla med den andra et slags tafla eller skifva hvilken dessutom hvilar på ryggen af dessa bärare, hvilkas anletsdrag tyckas antyda någon smärtsam känsla; de äro begge klädda i Leopards-hudar. På skifvan stöda sig tvenne i kors ställda stafvar hvilkas öfra ända är rikt utsirad, och upbära et slags ohygglig masque, med vidöpna ögon och uthängande tunga. Denna masque tyckes vara föremålet åt hvilket offret framräckes. Dessutom synas tvenne menskliga varelser, upburna och sittande på händerna af de stående figurerna.

Första uptäckten af dessa ruiner ägde redan rum 1750, men man lemnade deråt föga upmärksamhet. 1786 företog en Kapten *Del Rio* at låta nedhugga och undanrödja en betydlig del af skogen, hvarigenom åtskilliga byggnader kommo i dagen. Hans berättelse om denna expedition blef liggande i Guatimalas archiver. — 1807 företog en Kapten *Dupaix* en annan expedition til utforskande af ruinerne vid Palenque; men äfven hans berättelse med åtföljande ritningar kom at hvila i Mexikos Museum. — Det var först 1822, sedan landet afskuddat sig det Spanska öfverväldet, som Del Rios manuscript föll i händerna på en der bosatt Engelsman,

jugende Årgången.

som genom en öfversättning deraf gjorde Europa bekant med tilvaron af denna urgamla stad. Sednare utgaf Lord *Kingsborough* i London et praglverk öfver Mexikos ålderdomsminnen, hvaruti Dupaix's berättelse är intagen. Öfverstarne *Galinde* och *Waldeck* hafva sedermera besökt Palenque; men den sednaste resande, genom hvilken man fått mera detaljerade underrättelser om dessa intressanta fornminnen, är ofvannämnde *Stephens*.

Pl. 38.

Den store Skalden Kacatogan.

Detta stycke utgör endast en episod utur en större berättelse kallad *Den hvita Trasten* af Alfred de Musset, utur Djurens publika och privata lefnad, utur hvilket arbete Red. förut meddelat åtskilliga stycken.

Sedan den hvita trasten, i anseende till sällsamheten af sin färg (som likväl af Buffon såsom rara undantag är constaterad) haft det missöde at bli förskjuten utaf sin far som icke erkänt honom för sin son, blifvit ifrån ungdomen öfverlemnad åt sitt öde och öfverallt misskänd och tagen för en annan än den han är, jemväl icke hade lyckats i sina poetiska och musikaliska försök hvartil han tror sig hafva natur-anlag, sammanträffar han med en stor poet, hvilket han berättar sålunda:

"Den bedröfliga verkan min sång åstadkommit, gjorde mig sorgsen. Ack! musik, ack! poesi, upprepade jag för mig sjelf på återvägen til Paris, huru få hjertan begripa ert sanna värde!

Under dessa reflexioner kom jag at stöta mitt hufvud emot en annan fågels, hvars flygt hade en motsatt rigtning med min. Sammanstötandet var så oförmodadt och våldsamt, at vi begge föllo ned på toppen af et träd, som lyckligtvis fanns tilhands der. Sedan vi å ömse sidor ruskat på oss litet, såg jag på den nykomne och förmodade mig komma i gräl. Til min förundran såg jag, at kamraten var hvit; det är väl sannt, at hans hufvud var något drygare än mitt och at han på hufvudet hade et slags fjäderbuske, som gaf honom et heroi-komiskt utseende; dessutom bar han sin

stjert, med mycken ståt, högt up i vädret; men för öfrigt syntes han mig icke fallen för slagsmål. Vi tiltalade hvarandra ganska höfligt och gjorde hvarandra ömsesidigt många ursäkter, hvarefter vi började conversera. Jag tog mig friheten fråga efter hans namn och ifrån hvilket land han vore.

— Det förundrar mig, sade han, at ni icke känner igen mig; är ni icke en af våra?

— I sanning, min herre, svarade jag, jag vet icke sjelf hvem jag egentligen tilhör. Hvarenda en gör mig samma fråga och säger mig detsamma; jag tror det vara en upgjord sak emellan alla.

— Ni skämtar, yttrade han; er costym anstår er så väl at jag ju icke uti er skulle igenkänna en medbroder. Ni tillhör ovedersägligt denna aktningsvärda och högt berömda Corporation som kallas på latin *Cacuata*, på de lärdas språk *Kakatoes* och i hvardagligt tal *Kakatua*.

— I sanning, min Herre, är det väl möjligt, och det vore en stor heder för mig. Och, hvad gör man i den corporationen?

— Ingenting, min Herre; men man är betalt derföre.

— I den händelsen, tror jag gerna at jag tilhör densamma. Men, ni kan ju låtsa som jag icke tillhörde den, och säga mig, med hvem jag har den stora äran at tala.

— Jag är, svarade den okände, den store skalden Kacatogan. Jag har gjort vidsträckta resor, genom torra, ofruktbara trakter, mödosamma vandringar. Det är icke först ifrån gårdagen som mina rim datera sig, och min sångmö har haft grymma motgångar. Jag har rimmat och quintilerat under Ludvig XVI; jag har skråflat under Republiken; jag har med värdighet besjungit Kejsaren; jag har med grannlagenhet berömt Restaurationen; jag har til och med användt min förmåga i dessa sednare tider, och jag har, icke utan en viss försakelse, underkastat mig fordringarna af detta tidehvarf utan smak. Jag har utströdt och riktat verlden med pikanta Distiker, sublima Hymner, behagliga Dithyramber, fromma Elegier, invecklade långtrådiga Dramer, tilskrufvade Romaner, sockersöta Vaudeviller och haltlösa Tragedier. Kort sagdt, jag kan smickra mig at hafva i Sånggudinnornas tempel upfäst några artiga blomsterband, några dystra forntidsminnen och några sinnrika arabesker. Hvad vill ni mer? Jag har gjort mig gammal, jag har ingått at vara en af Akademien. Men jag rimmar

ännu lika oförsynt, och sådan som ni ser mig, min herre, funderade jag på et skaldestycke i en sång, som åtminstone borde fylla sex sidor, när ni stötte emot min panna och förorsakade en knöl. För öfrigt, om jag kan vara er nyttig til någonting, så är jag hel och hållen til er tjenst.

— Ja visserligen kan ni det, min Herre, svarade jag; ty ni ser mig i detta ögonblick i en stor poetisk förlägenhet. Jag vågar icke säga at jag är skald, och aldraminst en så stor skald som ni, tillade jag i det jag bugade mig för honom; men jag har af naturen fått en strupe som kliar mig, när jag är väl til mods eller när jag är sorgsen. För at säga er sanningen, år jag alldeles okunnig om alla poesiens reglor.

— Dem har jag glömt, sade Kacatogan, och derom bör ni icke heller oroa er.

— Men det händer mig, svarade jag, något mycket obehagligt, det nemligen at min röst åstadkommer på åhörarne i det närmaste samma verkan som en viss *Jean de Nivelles* på ... Ni förstår hvad jag vill säga.

— Jag förstår, sade Kacatogan, jag känner genom min egen erfarenhet denna underliga effect. Orsaken dertil är mig obekant, men effecten är constaterad.

— Nå välan, min Herre som synes mig vara poesiens Nestor, skulle ni icke känna, jag ber derom, et medel emot denna pinsamma olägenhet?

— Nej, sade Kacatogan, jag för min del har aldrig kunnat påhitta något. I mina yngre år har jag mycket funderat derpå, emedan jag beständigt blef utbvisslad; men vid det här laget tänker jag icke mer derpå. Jag tror, at denna motvillighet kommer sig derutaf, at publiken läser andra författare än oss; och det distraherar henne.

— Jag är af samma tanke med er. Men ni måste medge, min Herre, at det är hårdt för en välsinnad varelse, at jaga hederligt folk på flykten, så snart man tror sig hafva eller känna et lyckligt utbrott af sin böjelse. Ville ni visa mig den artigheten at höra på mig och säga mig uprigtigt er tanke?

— Mycket gerna, svarade Kacatogan, jag skall med mycken upmärksamhet höra på.

Jag började genast sjunga, och hade den tillfredsställelsen se,

at Kacatogan hvarken somnade eller flög sin väg. Han såg stint på mig och tid efter annan nickade bifall med et slags mumlande beröm. Men snart nog blef jag varse at han icke längre hörde på mig, utan grubblade på sitt skaldestycke. Begagnande sig af et ögonblick då jag drog andan, afbröt han mig hasigt.

— Jag har likafullt slutligen fått rätt på rimmet, sade han leende och med en svängning på hufvudet; det är det sextio tusende sjuhundrade och fjortonde som denna hjerna framkläckt! Och man vågar påstå, at jag åldras. Jag skall läsa det för de goda vännerne, jag skall upläsa det, och vi få se hvad man skall säga derom!

Under det han talade sålunda, lyfte han sig på sina vingar och försvann, låtsande hafva glömt at han träffat mig.

Minnen från sextio år tilbaka.

(Slut fr. föreg. N:r.)

Elise de Courson mottog Uranias, likväl med det villkor at sibyllan skulle mycket föryngras; ty hon förklarade formligen at hon icke ens skulle ha spelat Esthers rol, om Esther hade varit en gammal gumma: derpå var ingenting at svara. Hon ville äfven at i stället for de der uttrycken *aktningsvärda* och *vördnadsvärda* som ofta förekommo i dialogen och som stötte henne, man skulle inlägga det af *älskvärda fée*, eller någon annan motsvarande term. De fyra damernas roler blefvo sålunda utdelade: Cleoras, den lärda, föll på min lott; den behagsjuka Euphemias blef, temmeligen olämpligt, gifven åt en af våra kamrater, hvars skönhet var hennes minsta förtjenst, och för hvilken behagsjukan och fåfängan voro omöjliga brister; den tredje, Clorinda, blef ganska väl föreställd af en ung flicka med melankoliska drag, smäktande ögon, smärt växt, och hvars något släpande uttal och vårdslösa sätt at vara fullkomligt öfverensstämde med rolens anda. Pastorella, vår fjerde skönhet, var en ung pensionär med svarta och strålande ögon; behaget i hennes rörelser, en viss orientalisk mattighet som rådde i hela hennes person, påminte bra nog om Asiatiska skönheterna och passade fullkomligt för den person hon skulle före-

ställa. Som hon hade en ganska vacker röst, arrangerade man för henne några italienska arier med ackompagnement af harpa; smaken och prydligheten i hennes kostym skulle fullkomna illusionen och bereda hennes seger. Vår herdinna Florella var äfven förtjusande: det var det friskaste, det mest leende ansigte; hon ägde det ljusaste hår, de trindaste kinder man kunde se: hon tycktes kommen til verlden för at bära en herdestaf och fläta blomsterkransar.

Mina unga damer, förlät min ålderdom dessa i mina tankar ännu så unga minnen.

Se der vår trupp ungefär fulltalig, det fattades endast Uranias begge barn, stumma personer hvarpå man ännu inte hade tänkt. När det blef frågan om at göra et val, anmälte sig tvenne pensionärer omkring aderton eller nitton år gamla; vid deras åsyn upgaf Urania jemmerrop, och denna omständighet höll på at göra alltsammans om intet; at spela en mors roll föreföll henne redan ganska påkostande; men ålägga henne den förbindelsen at synas gammal, när man hade kommit öfverens om at för henne föryngra sibyllan, det var afskyvärdt! Också förklarade hon at hon inte skulle spela. Man bad, man blef ond, men förgäfves; huset blef hemsökt af partier, dispyter, små intriger och häftiga utbrott af förtrytelse. Uranias argument kunde inte vederläggas; man insåg det, och yrkade inte mer på det upgifna förslaget.

Allt stod således i vida fältet, då mamsell Dupuis's rika upfinningsgåfva lyckades at förlika allas fordringar, genom författandet af et slags intermed hvari de begge barnen, hädanefter moderlösa, ägde en ganska passande utväg at utveckla sina talanger, och hvari vår förnämsta dansös, Zénobia de Marsac, skulle uprträda i en menuett. Nöjda med denna anordning som mycket behagade mödrarna, samtyckte de at afstå från deras fordringar, och två små flickor med rosenröda kinder, fylliga och friserade hufvuden, åtta år gamla, men som endast tycktes vara fem eller sex, ehuru de hade förstånd och upfattningsförmåga som vid tolf, blefvo utsedda til Uranias barn, som återtog sin roll, och lugnet återställdes.

Ifrån den dagen, emedlertid, ingen ordning, intet arbete, ingen läsning; vi tilhörde alla den dramatiska konsten. Timmarne för lektionerne voro förgätna, huset var oigenkännligt: man sysselsatte sig endast med sin roll och med sin toilett; man kunde ha trott

det vara en evinnerlig högtidsdag. De som inte spelade, gjorde girlander och blommor af papper som skulle pryda Uranias park, för hvilken man dessutom hade hyrt några dekorationer. Hvad Urania beträffade, uptogs hon af allvarliga studier; det gällde för henne at förlika rollens ålder och värdighet med kostymens elegans och friskhet; man borde föreställa en gammal gumma allt under det man syntes ung och vacker!... Hvad resurser hennes koketteri utvecklade! med hvilken utstuderad konst hon, insvept i musslin, beslöjade sitt ansigte utan at synas mindre vacker, dolde sin växt, utan at minska dess skönhet! Den talang hon som aktris ådagalade öfverträffade icke mindre vår väntan: vi tröttnade inte at beundra hennes naturliga spel, behaget och ledigheten som utmärkte hvartenda af hennes ord. Någon annan skulle ha väckt min afund, men hon var så god, så vänlig, så färdig at ursäkta tanklösheten eller okunnigheten, upmuntra försöken, så at man inte kunde förebrå henne annan svaghet än räddhågan at synas gammal, ej heller hindra sig ifrån at älska henne. Pastorella sökte med omsorg en italiensk aria som låg för hennes röst och en klädning som passade för hennes roll, temmeligen brydsamma saker. De blommor som hon först hade valt voro i rödt och gult; vid ljus syntes det gula hvitt och det röda för mörkt, hvilket störde alla hennes beräkningar. Der fanns väl liljan, men dess veka och spensliga stjelk slokade något för mycket; myrten, men den var för styf och böjde sig inte nog. Omsider afstod hon från blommor och valde eklöfs-girlander til all paryr.

Hvad mig beträffar, hade jag oro och bekymmer af helt olika natur. De första repetitionerne hade lärt mig at jag var den sämsta aktrisen bland truppen, och at kärleken til en konst inte alltid ger förmågan at lyckas deri. Sedan jag hade haft den ärelystnaden at spela Racine och Corneille, blef jag, til min blygsel, nödgad tilstå, at detta dåliga herdespel ändå var vida öfver mina krafter. Förstå min roll och kunna den utantill, det var allt hvad jag förmådde; det var mig omöjligt at spela den på et drägligt sätt: räddhågan skulle dessutom totalt ha förlamat min förmåga, om jag hade haft någon. Mina armar och händer voro för mig den odrägligaste och den mest besvärande börda; jag vet verkligen inte hvad jag skulle ha gjort af dem, om man inte hade beviljat mig en sol-

fjäders bistånd, och Florella inte hade lofvat presentera mig en nejlika då jag inträdde på scenen.

Efter en månads förberedelser ingick ändtligen dagen, den stora dagen. Aldrig har jag sett et sådant tumult; man trängdes, man knuffades i salarne, man kom, man gick utan at veta hvarför. Somliga öfvade sin sång, andra sin dans; skratt och skri omvexlade oupphörligt. En hop omständigheter ökade dessutom villervallan och oredan. Större delen af handtverkarne, åt hvilka förberedelserna voro updragna, voro inte ordhålliga: förgäfves skickade man dem bud på bud; de med otålighet väntade dansskorna ankommo först vid ballettens slut, när figuranterna redan hade dansat med sina vanliga gångskor. I stället för en behagligt komponerad drägt som var Uranias döttrar ärnad, nödgades de, genom deras sömmerskas försumlighet, spela i en simpel hvit klädning. De kostymer som erhöllos förorsakade nästan lika mycket bekymmer, som de hvilka uteblefvo. En olycksalig modekrämerska fick det infallet at skicka Euphemie en blå plym som svor mot en rosenröd klädning; Pastorellas klädning var för kort, Florellas för lång, sidän föll snedt.

Vår theater var en rymlig sal, som medelst breda dörröppningar stod i samband med et annat tillräckligt stort rum, för at rymma et betydligt antal personer. Scenen låg åt trädgården med et fönster hvarvid en stege var fästad, hvarigenom kommunikationerna med det yttre lättades; en betjent stod dervid, påpasslig at hjelpa oss vid minsta tecken. Sedan man på tilbörligt vis hade sminkat, pudrat och friserat oss, förde man oss, eller snarare släpade oss på theatern, ty allt hade för våra ögon fått et helt annat utseende när den högtidliga stunden var inne, och de mest oförskräckta hade blifvit försagda och skälfvande, så det var synd om dem. Flykten var emedlertid omöjlig; som omtänksam direktris hade mamsell Dupuis tagit alla nödiga försigtighetsmått för at förekomma de obehag som för henne kunde härflyta af en hastigt kommande rädsla, misstro eller förlägsamhet. Men hon hade inte förutsett allt; i det ögonblick åskådarne intogo salen, när orkestern begynte låta höra de skärande tonerna från deras ostämda instrumenter, blef den stackars Pastorella, som knappast kunde andas i sitt för trånga snörlif, betagen af en sådan förskräckelse at hon

mådde illa. Man ropar *place* i och med detsamma; man skyndar sig, man knuffas, de rubbade dekorationerna hota at störta öfver oss, och bäfvande för våra blommor, våra band och våra sidenskor, voro vi blott i stånd at egna vår vän et bistånd utan all nytta. Tjenstfolket skyndar til emedlertid, och Pastorella, snart återkommen til sig sjelf, finner en lindring i en ström af tårar som hon aftorkar i det hon från sina våta kinder gnuggar af sminket som man nyss hade anbragt. Mamsell Dupuis' tröstord lyckades slutligen ge oss något litet tilförsigt; ridån gick up. Jag skulle först inträda. Ack! jag steg fram, nästan lika beslutsam som en feg stackare nödgas se fienden i ögonen då han ville fly eller gömma sig! ... Mitt hjerta slår ännu med häftighet när jag tänker på detta förfärliga ögonblick. Så mycken sinnesrörelse var likväl öfverflödig: åskådarne visade et oändligt öfverseende, allt gick temmeligen bra, och med undantag af några obetydliga händelser, som en scen spelad framom en annan, en sprungen sträng på Pastorellas harpa, en sångerskas röst som inte kunde slå an den gifna tonen, en aktris som förfelade repliken, en annan som glömde sin herdestaf, voro de närvarande förtjusta. Fäder, mödrar, onklar, tanter och kusiner öfverhöljde oss alla med låford då deras egenkärlek var synbart tilfredsställd.

Många, många år ha förgått sedan den tiden: denna sprittande och blomstrande ungdom har försvunnit; somliga äro gifta, eller bortflyttade; andra, och det är största delen, til och med nästan alla, äro döda, de magtpåliggande bestyren ha trädt i ställe för dessa frivola nöjen; men alla dessa känslor ha inte kunnat utplånas ur min själ. Genom åren allvarsammare och strängare, frågar jag mig nu, och äfven er sjelfva, mina unga damer, om detta slags upfostran verkligen är för oss den lämpliga? om dessa nöjen, dessa intryck, denna lust at behaga, dessa små theater-passioner inte ha sin fara med sig? och om en ung flickas bästa upfostran inte är den som hon får, om inte af sin mor, åtminstone den som går den närmast? Betragtelser som synas mig förståndiga, som jag ickedessmindre skulle häftigt ha klandrat vid den tid dit dessa gamla hugkomster förflytta mig, och hvilka jag hoppas ni med mera välvilja skolen uptaga än jag kanhända hade gjort för sextio år tilbaka.

Enke Grefvinnan *De Berny*.

gonde Årgången.

Pl. 39.

En förnäm Arab och en Hinduanska af bättre klassen.

I enlighet med vårt löfte i föregående N:r, meddela vi här Don Carlos' monolog i Tragedien Hernani på original-språket.

Charlemagne, pardon! — Ces voûtes solitaires
Ne devraient répetér que paroles austères,
Tu t'indignes sans doute à ce bourdonnement,
Que nos ambitions font sur ton monument. —
— Ah! c'est un beau spectacle à ravir la pensée
Que l'Europe, ainsi faite et comme il l'a laissée!
Un édifice avec deux hommes au sommet:
Deux chefs élus auxquels tout roi né se soumet.
Presque tous les états, duchés, fiefs militaires,
Royaumes, marquisats, tous sont héréditaires;
Mais le peuple a parfois son pape ou son césar,
Tout marche, et le hasard corrige le hasard.
De là vient l'équilibre, et toujours l'ordre éclate.
Electeurs de drap d'or, cardinaux d'écarlate,
Double sénat sacré dont la terre s'émeut,
Ne sont là qu'en parade, et Dieu veut ce qu'il veut.
Qu'une idée, au besoin des temps, un jour éclose,
Elle grandit, va, court, se mêle à toute chose,
Se fait homme, saisit les coeurs, creuse un sillon;
Maint roi la foule aux pieds ou lui met un bâillon;
Mais qu'elle entre un matin, à la diète, au conclave,
Et tous les rois soudain verront l'idee esclave
Sur leurs têtes de roi que ses pieds courberont,
Surgir, le globe en main ou la tiare au front.
Le pape et l'empereur sont tout. Rien n'est sur la terre
Que pour eux et par eux. Un suprême mystère
Vit en eux, et le ciel dont ils ont tous les droits,
Leur fait un grand festin des peuples et des rois.
Le monde au dessous d'eux s'échelonne et se groupe,

Ils font et défont. L'un délie et l'autre coupe.
L'un est la vérité, l'autre est la force; ils ont
Leur raison en eux-mêmes, et sont parce qu'ils sont.
Quand ils sortent, tous deux égaux, du sanctuaire,
L'un dans sa pourpre et l'autre avec son blanc suaire,
L'univers ébloui contemple avec terreur
Ces deux moitiés de Dieu, le pape et l'empereur.
— L'empereur, l'empereur! être empereur, ô rage,
Ne pas l'être — et sentir son coeur plein de courage!
Qu'il fut heureux celui qui dort dans ce tombeau,
Qu'il fut grand! — De son temps c'était encor plus beau.
O quel destin! — Pourtant cette tombe est la sienne!
Tout est il donc si peu que ce soit là qu'on vienne!
Quoi donc! avoir été prince, empereur et roi!
Avoir été colosse et tout dépassé! Quoi!
Vivant, pour piedestal avoir eu l'Allemagne!
Quoi! pour titre césar et pour roi Charlemagne!
Avoir été plus grand qu'Annibal, qu'Attila,
Aussi grand que le monde... Et que tout tienne là.
Ah! briguez donc l'empire! et voyez la poussière!
Que fait un empereur! Couvrez la terre entière
De bruit et de tumulte. Elevez, bâtissez
Votre empire, et jamais ne dites: c'est assez!
Si haut que soit le but où votre orgueil aspire,
Voilà le dernier terme!... Oh! l'empire, l'empire!
Que m'importe! j'y touche, et le trouve à mon gré.
Quelque chose me dit: tu l'aura! — Je l'aurai. —
Si je l'avais!... O ciel! Etre ce qui commence!
Seul, debout, au plus haut de la spirale immense!
D'une foule d'états, l'un sur l'autre étagé,
Etre la clef de voûte, et voir sous soi rangés
Les rois et sur leur tête essuyer ses sandales;
Voir au-dessous de soi les maisons féodales,
Bourgraves, cardinaux, doges, ducs à fleurons;
Puis évêques, abbés, chefs de clans, hauts barons;
Puis clercs et soldats; puis, loin du faîte où nous sommes,
Dans l'ombre, tout au fond de l'abîme, des hommes.
— Les hommes! — C'est à dire une foule, une mer,
Un grand bruit, pleurs et cris, parfois un rire amer.

— Ah! le peuple! — Océan! — Onde sans cesse émue!
Où l'on ne jette rien sans que tout ne remue!
Vague qui broit un trône et qui berce un tombeau!
Miroir où rarement un roi se voit en beau!
Ah! si l'on regardait parfois dans ce flot sombre,
On y verrait au fond, des empires sans nombre,
Grands vaisseaux naufragés que son flux et reflux
Roule, et qui le gênaient, et qu'il ne connaît plus.
Gouverner tout cela! — Monter, si l'on vous nomme
A ce faîte! — Y monter, sachant qu'on n'est qu'un homme!
Avoir l'abîme là!... Malheureux! qu'ai je en moi?
Etre empereur, mon Dieu! j'avais trop d'être roi.
Certe, il n'est qu'un mortel de race peu commune
Dont puisse s'élargir l'âme avec la fortune.
Mais moi! qui me fera grand? Qui sera ma loi?
Qui me conseillera?

(à genoux.)

Charles, c'est toi!
Oh! puisque Dieu, pour quoi tout obstacle s'efface
Prend nos deux majestés et les met face à face,
Verses-moi dans le coeur, du fond de ton tombeau,
Quelque chose de grand, de sublime et de beau!
Oh! par tous ses côtés faites moi voir toute chose!
Montres-moi que le monde est petit, car je n'ose
Y toucher. — Apprends moi tes secrets à régner,
Et dis-moi qu'il vaut mieux punir que pardonner!
— N'est-ce pas? — Ombre auguste! empereur d'Allemagne,
Oh! dis-moi ce qu'on peut faire après Charlemagne,
Parles! dût en parlant ton souffle souverain
Me briser sur le front cette porte d'airain!
Ou, si tu ne dis rien, laisses en ta paix profonde
Carlos étudier ta tête comme un monde,
Laisses qu'il te mesure à loisir, o géant!
Car rien n'est ici bas si grand, que ton néant;
Que la cendre, à défaut de l'ombre, me conseille,
Entrons. — Dieu! s'il allait me parler, s'il s'éveille!
S'il était là, debout et marchant à pas lents!
Si j'allais ressortir avec des cheveux blancs!
— Entrons toujours! — On vient! — Qui donc ose à cette heure

Hors moi, d'un pareil mort éveiller la demeure?
Qui donc? Ah! j'oubliais! ce sont mes assassins,
Entrons!

Logogrif.

Skall Konstnärns tafla priset vinna
och rum bredvid en Hörbergs få,
ej kännarns Argusblick bör finna
spår til mitt hela deruppå.
I ordets fem bokstäfver dväljas,
som, brutna ur sin första ring,
sen nya platser åt dem väljas,
beteckna dessa nya ting:
den lindan, der Papilio drömde
förr'n Rosa fick hans första kyss;
hvad Svensken blef, om Nornan dömde
en dag den frie at bli Ryss;
et Eris-äple, som uptände
emellan bröder split och hat,
hvad Domarn var, som hof frikände
på vitsord af en blank dukat;
et hedersnamn i gamla verlden
åt presten af hans sockenbarn;
åt örnarne en säd, som svärden
i striden sådde kring standar'n;
den mjuka matta åren väfva
til täcke öfver klippans barm;
det rum, der, lik en Sylf, ses sväfva
en mö i dans, vid älskarns arm;
en Ängel, känd af Eddaläran
lik nattens milda stjerna ljus;
præfix, som gaf et namn den äran
at glänsa på et Riddarhus;
en medlem i en fjellklädd orden,
som aldrig tysthetslöftet bröt;

rhetorisk blomma, kär för Lordon
då han för parlamentet skröt;
et träd, som Priessenitzka kuren
til yttre bruk bekommer väl;
en Tidning af den muntra turen
som folk med skratt kan slå ihjel;
den modersmjölk, hvarutaf drufvan
sin första must från rankan fick;
en katastrof, som gör af grufvan
et kummel i ett ögonblick;
en technisk term för en insänkning
nedskuren äfven til sirat;
den Gud, som hyddan för all kränkning
beskyddade i Numas stat.

— — st — — —

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Fråga*, hvaraf fås: *går*, *får*, *far*, *arf*, *graf*, *af*, *åra*, *grå*, *år*, *arg*.

Pl. 40.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Gul crêpe-hatt prydd med blommor och gula band; blå klädning af barège med tvenne mycket höga volanger; hvit parasolett; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2. En liten Flickas Costym. Grisdelin halmhatt med en hvit muslins-kulle och hvita band; klädning af Skottskt tyg med stor krage; hvita pantalonger, gula kängor.

Fig. 3. Röd siden-hatt med liten skärm, prydd på ena sidan med röda plymer, på den andra med röda blommor; grå skiftande sidenklädning med en mycket bred, uttuddad volang;

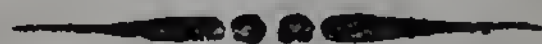
veckadt lif med korta ärmar; hvita half-handskar, svarta skor.

Fig. 4. Hvit crêpe-hatt med hvita plymer och band; klädning af glaseradt taft med tvenne höga volanger, slätt lif, framtil öppen med en collerette; vida half-ärmar ofvanpå trånga under-ärmar; gula handskar, svarta skor.

Fig. 5. Crêpe-hatt med en yfvig plym samt blommor innanför skärmen; grön klädning af glaseradt taft med en hög volang samt garnerad kring lif och ärmar; gula handskar, svarta skor.

Fig. 6. Bart hår prydt med en spets och fästadt med en guldnål; klädning af hvitt *Tarlatan-muslin* med korta ärmar, lifvet lagdt i veck; på kjorteln 5 rader spetsar såsom volanger; hvita handskar och skor.

Fig. 7. Bart hår, utan all prydnad; klädning af barège med sex breda veck som gå up ända til höften, korta ärmar; *Canezou* af muslin och spetsar.

Rättelser.

I föregående Häfte, sidan 132, raden 30 står: ack, läs *och*
sid. 134, rad. 25 och 26 » hon » *han*

Stockholm, 1843.
Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

6
5
4
1
3
2

Pauline Garcia.

N:o XI.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

November Månad 1843.

Pl. 41.

Pauline Garcia (Madame Viardot).

Denna utmärkta sångerska vid Italienska Operan i Paris, är född derstädes 1821 och dotter af den skicklige musikläraren Emanuel Garcia, samt yngre syster til den oförgätliga Madame Malibran. Som barn kom hon med föräldrarna til NewYork, sednare til Mexiko och var vittne til den ohyggliga tildragelsen, när hennes föräldrar på återresan blefvo i Mexikanska bergstrakterna af röfvare alldeles utplundrade. Sin egentliga bildning erhöll hon först sednare i Paris och uti Brüssel. Fadren hade i början ärnat henne til Fortepiano-spelerska, på hvilket instrument hon också nått en stor färdighet; men sedan 1837 öfverlemnade hon sig uteslutande åt sången, och redan 1837 gjorde hon med sin svåger, den berömde violinisten *Bériot*, en resa genom Belgien och Tyskland, der hon skördade et allmänt och stort bifall. Efter hemkomsten til Paris upträdde hon på Italienska Operan i Desdemonas roll och vann bifall och beundran. Hon förenar med en utsökt vacker röst af stort omfång en ovanlig konstfärdighet, och skall, liksom systern, vara et verkligt musikaliskt geni. Äfven andra af systern utöfvade talanger hafva tilfallit henne; hon har en egen fallenhet för språkkunskapen, talar fyra språk med ledighet, och har dessutom et lyckligt anlag för tekningskonsten, synnerligen i porträttering. Sedan 1840 är hon gift med Directören för Italienska Operan, Herr Viardot, men fortfar likafullt at upträda på scenen.

Hon vistas nu i Berlin der hon vunnit allmänt bifall och skall vara engagerad för år 1844 at uppträda i Wien; andra åter säga i Petersburg.

Kung Rofve.

Efter *Le Roi d'Yvetot* af Béranger. *)

Historien talar om en Kung,
Oss ej på flera sekler nära;
Han sent stod opp, blef bitti tung,
Och sof rätt roligt, utan ära.
Hans krona, laskad af Jeanette,
Var ej af guld, men rätt och slätt
En grön kaskett.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Kung Rofve gjorde starka mål, **)
Och all sin flit at vinet profva,
Serverad af en trind gemål,
Som, ganska rigtigt, hette Rofva.

---

*) *Le Roi d'Yvetot* skrefs i Maj månad 1813, och en författare, *Felix Davin*, i *Mercure de France* 1836, yttrar sig om anledningen på följande sätt: "Le Roi d'Yvetot är den första af dessa oräkneliga brännare (*pétards*), som Béranger outtröttligt fästade vid alla de väldens löjligheter och lyten som hos oss efterträdt hvarandra under trettie års tid. Likväl var denna första satir, rigtad mot Kejsaren, också den sista, och är dessutom en af de mildaste. Man bör tro at Béranger i detta fall mindre återhölls af frugtan för den Kejserliga censuren, än af vördnad för de tusentals nya glorior hvarmed Napoléon omgaf landet."

**) Denna stancen i sin helhet, är et tillägg af öfversättaren med anledning af första raden i originalets andra stance: *Il faisait ses quatre repas*, hvilken i öfversättningens tredje stance deremot blef utesluten.

Och man kan tänka hvilket hof,
När lyxen än, Gud vare lof!
I lindan sof.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Rätt ofta, från sitt halmpalats,
På musblack fåle, åsnans like,
Han red, i ädel föresats,
At lite grand se om sitt rike;
Och hade, trygg i hjertats grund,
Til ensam lifvakt på sin rund
En lurfvig hund.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Han hade ingen kostsam smak,
Så framt ej dit må räknas törsten.
Men, sköter Försten folkets sak,
Bör folket också sköta Försten.
Han uptog, exemplariskt fin,
På hvarje åm en karafin
I skatte-vin.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Ej sällan, trött af befäl,
Med flickor gjorde han sig glader,
Och folket hade hundra skäl,
At kalla honom för sin fader.
Hans härsmagt ingaf ingen skräck:
En gång om året, fredligt käck,
Han sköt på fläck.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Beskedlig granne, dock ej svag,
Behöll han fred med andra stater.
Han gjorde nöjet til sin lag:
En eftersyn för potentater.
Sen blef han död, och — raritet!
För förstn gången, som man vet
At folket gret.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär,
En liten rolig Kung den der.

Kung Rofve slutade sin ätt;
Men Tid! du ej hans minne plåne.
Än finns af honom ett porträtt:
Det är en Krogskylt ner i Skåne.
Der folket, vid hans ädla drag,
Hörs sjunga, mången högtidsdag,
I dryckeslag.
Ack! om vi hade honom här!
Det var, jag svär
En liten rolig Kung den der. *)

Pl. 42.

En familje-scen.

En målare i sin Atelier blir angenämt störd vid sitt arbete genom hans makas närvaro som räcker åt fadren dess lilla barn, som famntar pappa, och åt hvilket han, fast med ömhet och fadersKänsla, tycks neka någon barnslig begäran.

Denna behagliga tafla, såväl til composition som colorit, är målad af en nutidens Belgisk målare, Herr *Wapers*, hvilken hitintils varit föga känd utom sitt fädernesland, men i flera afseenden är en ganska skicklig målare, hvadan man också, i anseende til hans upfattning af ämnet och maneret gifvit honom benämnin-

*) Öfversättarens namn är lätt gissadt.

…gende Årgången.

gen af *Belgiens Horace Vernet.* — — Taflan äges af Herr Henri Badoux i Nantes och pryder hans betydligа samling, som redan är ganska talrik och dagligen förökes dels med äldre mästares arbeten dels med samtidens utmärktaste målares.

Det lyckliga Vadet *).

»Friskt mod, Léontine!» ropade Krigs-Rådet Wäld til sin dotter, som han öfverraskade badande i tårar, »jag är alldeles uttröttad af ditt eviga lipande; du ser at mitt beslut är oryggligt; at du måste emot din vilja gå en lycklig framtid til möte: det är hela den grymhet hvarmed din svärmiska inbillning främställer den faderliga omtankan.»

»Jag kan icke tvifla på det välmenande i din afsigt, min far,» svarade Léontine och gick emot honom med föresats at synas lugn, »men,» tillade hon, »vi äga så olika meningar om lyckan: du anar henne der blott dess skugga skimrar, och jag erkänner endast dess tillvarelse inom mitt eget bröst, at jag icke utan tårar kan taga afsked från den sista gnistan af et för alltid flyktadt hopp om sällheten, borde du väl ändå icke förebrå mig.»

Krigs-Rådet mumlade härvid några ord om den barnsliga lydnaden, om sin egen bepröfvade erfarenhet, och framför allt om hans faderliga känsla för sitt enda barns framtida välgång; derpå lemnade han dottren med mulen upsyn.

Léontine var tidigt blifven moderlös. Kort förut hade Krigs-Rådets kusin, Fru Rudolfi, efter sin mans död utbytt sin bostad hufvudstaden mot en vacker trakt på landet, och när Krigs-Rådet blef enkling, erbjöd hon sig at til upfostran emottaga Léontine. Fru Rudolfis son, Herman, var fyra år äldre, och de båda barnen upfostrades tilsamman. Först efter Fru Rudolfis död hade Léontine återkommit til sin far.

Krigs-Rådet var icke okunnig om at Herman och Léontine från barndomsåren fästat sitt hopp vid en gemensam vandring ge-

*) Händelsen skall hafva tildragit sig på 1720:talet.

som lifvet, och han röjde aldrig hittils något misshag öfver deras tilgifvenhet; men nyligen hade händelsen förflyttat en af hans ungdomsvänner, Prestmannen Liedtsenius, til et i hans grannskap ledigt pastorat, och den bedagade ungkarlen, hvilken efter et långvarigt sökande omsider kommit i besittning af et rundligt prestbord, fann nu at det icke vore godt för mannen at vara allena. Léontine var en nittonårig blomstrande landtflicka, han tyckte henne just passande til Eva åt sin gamle Adam, och under et samtal med Krigs-Rådet ryckte han fram med den önskan, att få sammanlänka sitt öde med hennes. Den öfverraskade fadren gjorde några slag öfver golfvet, strök derefter med handen öfver de stora borstlika ögonbrynen och yttrade:

»Oaktadt Léontine är med själ och hjertá fästad vid sin fosterbroder, den unga Rudolfi, skulle jag långt hellre se hennes öde tryggadt vid din sida, än at hon med en knekt skulle möta den osäkra framtiden. — »Godt, kära bror,» tillade han ytterligare, jag skall söka leda hennes tankar på förnuftets väg.»

Léontine bestormades nu af fadren, at dela hans åsigter. Förgäfves sökte hon, med de vanliga bevekelsegrunderna: tårar och böner, befrielse från den påtrugade lyckan. Löjtnant Rudolfi hade en längre tid i tjenstbefattning varit aflägsnad, och hon måste ensam strida mot fadrens envist fortsatta påstående och den nya älskarens kärleksbetygelser. En graflik kyla genomfor den unga flickan hvarje gång Liedtsenius tryckte hennes varma, mjuka hand emellan sina kalla fingerknolor. Med hemsk aning om det annalkande bröllopet, bortvände hon sina stora själfulla ögon från den långa, magra gestalten, hans spetsiga näsa och haka, hans små tindrande ögon, ljusgrå liksom håret, hvilket var til större delen sorgfälligt gömdt under en stor skinnkalott. Hans hy var brunare än det så kallade kaffe, hvilket han förtärde ur en spilkum, hvars föråldrade glasyr tycktes antyda, at den fordom varit hvit.

Léontine hade genom bref uppmanat sin älskling, at skaffa sig permission för at komma hem; men det oaktadt såg hon med yttersta förtviflan dagar och veckor försvinna, och ännu uteblef han. Dagen före det fruktade bröllopet hade til och med förflutit, utan at hemföra den efterlängtade vännen. Med en vemodig blick och våldsamt klappande hjerta såg hon denna afton solen sjunka bak-

om bergstopparne. »Mitt förskräckliga öde är då afgjordt,» suckade hon och neddignade sanslös på soffan. Vid upvaknandet fann hon sig omsluten af Liedtsenii långa, knotiga armar, hvarutur hennes första rörelse var att befria sig.

I detsamma hördes en vagn rulla in på gården. Léontines aning bedrog henne icke; det var Rudolfi. Det oväntade sinneslugnet, som var tecknadt i hans öppna anletsdrag då han närmade sig sällskapet, ökade Leontines oro. I hans förtviflan skulle hon åtminstone njutit den eländiga trösten, at han delade hennes lidande; men äfven denna tröst var henne beröfvad.

»Var lugn, min Léontine,» hviskade hon nu helt tyst i förbigående, och tryckte sagta hennes hand, »jag svär vid min kärlek, att du skall aldrig tilhöra någon annan än mig.» — Hon rigtade sina stora ögon mot honom, och denna blick tolkade allt hvad det lidande hjertat kände.

En kort stund efter Rudolfis ankomst anlände ett par unga officerare, hans kamrater vid regementet; de befunno sig händelsevis i trakten och kunde alltså icke neka sig nöjet af et besök på det vackra och trefliga Flobylund; så försäkrade de gemensamt med kraftiga handslag då Krigs-Rådet på det hjertligaste välkomnade dem, såsom förtroliga vänner af hans hus, och anhöll som et prof af den gamla vänskapen, at de ändtligen måtte stanna qvar öfver morgondagen och hedra hans dotters bröllopsakt. De emottogo det vänskapliga anbudet med synnerlig tacksamhet.

Man samlades nu omkring thébordet, Léontine serverade, och et glädtigt samtal hvälfde sig omkring åtkilliga ämnen, äfven gamla presthistorier. Bland annat skämt, som deraf föranleddes, påstod Rudolfi sig kunna våga et vad, at ingen prest har funnits, som, om han et halft århundrade studerat handboken, skulle utan den kunna en enda gång bestrida sin tjenst alldeles rigtigt, om än vid en aldrig så obetydlig ceremoni. Liedtsenius påstod, icke utan förtrytelse, motsatsen, då en af Rudolfis kamrater, Löjtnant Hvarén, föreslog et försök. »Välan,» yttrade Rudolfi, »jag vågar dessa tjugo dukater,» och tömde sin börs på bordet, »jag vågar dem! — Brudvigseln til exempel, som Kyrkoherden så mången gång förrättat, låt höra om den utan handbokens biträde kan ordagrant uppläsas! Vågar Kyrkoherden lika mycket, så är jag säker om at återfå mina sköna dukater, och få en tilökning uti min börs af en lika sum-

ma; ty, märk väl, skulle ett ord förfelas, så är vadet mitt. — Jag anhåller blott, at få kollationera och skall noggrant följa hvarje ord. Kom hit lilla Léontine; gif akt på din tilkommande mans skicklighet; farbror Wald och ni båda,» tillade han, nickande åt sällskapet, hålla er stilla, som det egnar fridsamme åhörare!»

Alla gingo in på förslaget, och Kyrkoherdens små tindrande ögon voro med en oafviklig blick rigtade på det blanka guldmyntet, som prydde bordet. Han började at utantil upläsa Brudvigseln; Rudolfi och Léontine besvarade den vigtiga frågan med et rent och högljudt *Ja*, och då vigseln var slutad, frågade Kyrkoherden förnöjdt leende, om man kunde tilmäla honom, at hafva förlorat vadet.

»Nej visst icke,» svarade Rudolfi med et kraftigt handslag, sedan han tryckt en varm kyss på Léontines rosenläppar, »och ni, mina vänner, tillade han, såsom tilkallade vittnen, at Kyrkoherden Petrus Liedtsenius ordagrant har förrättat Brudvigseln för mig och Léontine, torde enhälligt förklara, at han utan tvist vunnit vadet.»

Alla ropade på en gång: »Vadet är vunnet af Kyrkoherden.»

»Det var i sanning et putslustigt gyckel,» yttrade Krigs-Rådet skrattande, då Liedtsenius med upklarnad blick strök dukaterne af bordet.

»Gyckel? min bästa svärfar,» svarade Rudolfi, »jag skulle i sanning beklaga den andelige mannen, som ägde nog fräckhet at förblanda en så helig ceremoni med et gyckel, eller huru, Herr Kyrkoherde?» — frågade Rudolfi och närmade sig den förvånade Prestmannen.

»Jag tilstår, at jag har endast ansett alltsammans för blott et litet inpromtu för aftonen,» svarade Liedtsenius, under yttersta förlägenhet. »Skulle det vara Herr Kyrkoherdens mening,» återtog Rudolfi, »så var god ursäkta, at jag anhåller om samma förklaring vid Consistorium; och ni, mina vänner,» yttrade han til de båda officerarne, »visa mig väl den vänskapen, at betjena mig med edra intyg i sådant foll.»

Krigs-Rådet sökte förgäfves, at med några invändningar tala til Liedtsenii försvar, Kyrkoherden eftergaf slutligen med et christligt tålamod sina anspråk på Léontines hand, och man fogade så snart som möjligt tiden medgaf nödiga anstalter til uplösning af det genom tre lysningar avancerade ägtenskapet mellan Liedtsenius och

-onde Argingen.

Léontine. Och en månad efter den sällsamma repetitionen stod Liedtsenius vid altaret omsluten af sin högtidsskrud för at upföra samma scen på nytt och på fullt allvar; men denna gången med handboken i hand.

Rudolfi och Léontine prisade gemensamt utgången af det lyckliga vadet.

Pl. 43.

Whig och Tory.

Engelska Parlamentet utgöres af Öfver- och Underhuset; det förra består af Pairernes eller Lordernes Kammare, det sednare af valda deputerade ifrån communerna, d. v. s. ifrån Grefskapen, Universiteten, städerna och gamla Borgar. Trenne partier täfla i underhuset med hvarandra: *Whigs* (constitutionela royalister eller moderat-liberala), *Torys* (aristokrater) och *Radicalerne* (democrater).

Underhusets ledamöter väljas för sju år och deras antal utgöres af 471 Engelsmän, 29 ifrån Wales, 53 ifrån Skottland och 105 ifrån Irland. Desse deputerade delas i trenne klasser: *Riddare* (Knights) utnämnde af grefskapen och Universiteten; *Medborgare* (Citizens) utnämnde af städerna, och *Borgmän* (burgesses) utnämnde af Borg-ägare. — För at vara valbar måste man äga 600 pund sterling i behållen inkomst. Likväl fordras endast hälften deraf af städernas och Borgmännens representanter; Universiteternas samt Lordernas äldsta söner äro alldeles icke underkastade några pecuniära vilkor. Valmännen måste vara 21 år gamla, vara antingen jordägare eller arrendatorer af ifrån 60 til 99 års arrende-contract och äga en behållen ränte-inkomst af 10 pund sterling. — Före Parlamentets reform, 1833, hade öfver 50 gamla til ruiner förfallna Borgar, hvilka deraf kallades *rotten boroughs* (ruttna borgar), bibehållit rättigheten at sända en eller flera deputerade til Parlamentet, då deremot åtskilliga i nyare tider tilkomna städer, såsom Birmingham, Leeds, Manchester, icke hade någon representant.

Efter denna korta öfversigt af Parlamentets sammansättning,

öfvergå vi til föremålet för Planchen: typen af en Whig och en Tory.

Den engelske författaren af hvilken vi lånat närlagda upsats, säger: "Jag börjar med Whigs, emedan de utgöra et särskilt slag, hvaraf man må skynda sig at upfatta physionomien innan det helt och hållet försvinner ifrån den politiska scenen, hvilket icke kan dröja länge. Whig-partiets antal är, lyckligt för detsamma, icke allenast ganska inskränkt, men minskas dagligen. Som alla partier delar det sig i de gamla och nya Whigs, i de modererade och deciderade Whigs, och med de afdrag som man måste göra vid hvarje af dessa ytterligheter, förminskas partiets totala kraft. De gamle moderata Whigs öfvergå stundeligen til de conservativa; de deciderade Whigs blifva allt mera radicala, och massan kastar sig in i den ena eller andra syftningen genom Universiteternas tory-upfostran och tidehvarfvets revolutionaira tendens.

Oaktadt partiets svaghet, är dock dess närmare beskådande högst interessant, i anseende til de historiska minnen som äro fästade dervid och de högt ansedda personer som tillhört detsamma. Sedan Amerikanska kriget utgjorde Whig-partiet et litet coteri, som nästan dagligen året igenom, fördelade sig at äta middag i fyra til fem hus. Men detta coteriets på hvarannan följande ledamöter hafva varit deras tids mest utmärkta offentliga män; och rättigheten at sätta sig på deras bänk, har i så långliga tider öfvergått ifrån far til son, at den fick hela värdet af en ärftlig rättighet. Vid minnet af den stora Whigs-aristocratiens palatser, fästa sig ouphörligen den förflutna tidens store män. Ni sätter er vid samma bord vid hvilket Fox hvilade sig ifrån sina råds-omsorger, i sällskap med sina vänner; der Burke utvecklade i förtrolligt samtal sin lärorika vältalighet; ert skratt får genljud af de murar som fordom lifvades af Sheridans glada lynne: se på dessa porträtter som omgifva er; det är statsmännens af fordomdags. Se dessa föremål af ringa värde, men som tillhört dem och bevaras lika sorgfälligt som de dyrbaraste skatter. Ni är icke allenast omgifven af dessa liflösa vittnesbörd af deras tilvaro; men tala med denna gubben, och ni skall finna honom stolt öfver at berätta er, huru han vid samma bord haft til granne dessa stora män; hör på någon publicist som varit deras embetsbroder vid styret eller i oppositionen: så skall han lyckönska sig at ännu i dag vara vårdaren

af deras principer och deras politiks trogna representant. — I underhuset finnas ännu vackra lemningar af detta parti förenade genom gamla minnen, sammanhållne genom åtankan af deras hjeltar.

Den renhårige Whig, den gamle Whig är i allmänhet gammal i ordets rätta bemärkelse. Han gjorde sitt inträde i Parlamentet vid slutet af adertonde eller början af nittonde århundradet. Genom mångårig opposition, har han bevist sin tilgifvenhet för sitt parti och understödjandet af sitt votum; eller ställande sig käckt på förslaget til de successiva valen af sin Borg eller grefskap. Han tror genom detta förfarande hafva gjort sig väl förtjent af fäderneslandet; och som, efter hans tanke, patriotismen så väl som alla andre dygder, hafva rättighet til belöning, är han högligen af den meningen, at hans långvariga upoffringar skola försäkra honom äran af pairskapet och den solidare gåfvan af finance-ministerskapet. Medlertid är hufvud-motivet som förmår honom at skyndsamt anlända ifrån landet på kallelse af sitt partis chef och tilbringa natten at votera, *) åtrån at understöda dem han kallar sina vänner. Hans närvaro är en personlig tjenst han gör personliga vänner. Han är icke uteslutande sysselsatt med det allmänna bästa, men han känner at i sin egenskap af offentlig man, är hans första skyldighet at på sin plats bibehålla sin patron, Lord John Russell.

Jag tror verkligen, för at noga bestämma den gamle Whigs ändamål, är det nog om man säger: han vill bistå Lord John Russell. Jag försöker icke förneka hans böjelse för Lord Melbourne, han vill icke störta honom, han håller utaf honom, han kommer at göra stora upoffringar at försvara honom; men lord Melbourne är för ögonblicket kättare, han har följt med Canning, och har bibehållit sig vid styret tillika med Torys under det alla andra Whigs slutat sig til oppositionen, år 1828. Hans whiggism är befläckad med detta fel, då deremot lord John Russells är ren och obefläckad: whig ifrån sitt första inträde i Parlamentet, har han aldrig förnekat namnet whig, aldrig skilt sitt öde ifrån partiets, för at förena sig med Torys eller Radicalerne. Han är urbilden af en fullblods-whig. När han talar, hör den gamle whig på

*) Sessionerna i engelska Parlamentet räcka långt in på nätterna.

honom med spänd upmärksamhet och under hela sessionen är han hänryckt öfver lord John Russells tal; han spar inga enthusiastiska låford, antingen hans Herrlighet, hvilket stundom händer, gjort effect med sitt tal, eller talat illa, hvilket händer honom såsom alla andra dödlige. — — Näst tilgifvenheten för partiets ärftliga chefer, kommer i den gamle Whigs hjerta endast i fråga det lefvande hatet emot allt hvad Tory heter. I England skiljer man ifrån personen hans politiska och sociala förhållande; Whigs omgås med Torys; de äro beslägtade genom giftermål och andra relationer; men när de tala om hvarandra såsom politiska motståndare, gifs det ingen dålig tanke, ingen dålig gerning som de icke i gemen påbörda det andra partiet. — — Den gamle Whig är en nitisk försvarare af Constitutionen och af alla lagliga fördelningar som erbjuda någon förmån .... åt Whigs. Hans tilgifvenhet för Drottningen är enthusiastisk; han tilber henne såsom nyckeln til den närvarande ministeriela byggnaden. — — Den gamle Whig är ingalunda af den tanken at tilintetgöra Lordernas hus, men han tycker at det lägger så förskräckligt många hinder i vägen för ministrarnes projecter, at man borde besluta sig til något i den vägen. Men hvad? det vet han icke, det kan han icke säga. Vanligtvis tycker han at det enda medlet til ministérens bästa, vore at göra nya Pairer tils turen äfven komme til honom, och sedan stanna der.

Ganska få unga Whigs öfverensstämma med de gamla Whigs i de näst föregående punkter, eller följa deras företrädares exempel. Et dussin ledamöter af denna elite-corps äro i tjenst, och, oaktadt deras korta tjenstetid hafva de förstått at gifva sig et visst administratift anseende af extra skrifvare-art. Et annat dussin består af oförargerliga gentlemen ifrån landet, äregirige advokater och skattkammare-ledamöter i expectance. Et vid pass lika antal i denna categori äro unga Lorder och honorables, söner af ministrar och ministeriela pairer, som skilja sig ganska litet ifrån de larmande varelser af samma slag som sitta på andra sidan, och med hvilka de komma til kammarn emot klockan 10 til 11 om natten vid vigtiga sessionstilfällen; andra nätter komma de aldrig. Den enda skilnad dem emellan och de unga Tory-Lorderne är, at de förra klappa händerna til det Torys uthvissla och at de hvissla til det Torys klappa händerna åt; ty enda ändamålet hvarföre vår unga adel

tyckes hafva fått inträde i Parlamentet, man skulle nästan kunna säga, hvarföre de äro til i verlden, är, at oredigt skrika och promenera omkring i förstugan och gångarne.

Hvarken de gamla eller unga Whigs låta på något vis hindra sig genom de antagna nyare bruk inom huset. De komma kl. 5 at påhöra upmaningen til ministrarne och deras svaromål; de conversera med hög röst den påföljande halftimmen, göra buller en annan halftimme invid skranket, och, emot klockan half sex eller klockan sju gå de sin väg för at äta middag. Kammarn är befriad ifrån dem til kl. 9 eller 10 på aftonen, då de åter blifva synliga, höra på öfverläggningarna, om de röra ämnen af den art at man *kan* få höra hvad som afhandlas. Klockan 11 bli de bullersamma, gruppera sig omkring skranket, afbryta talarne, samla sig bakom ordförandens länstol, skrika, skräfla, komma i häftig sinnesrörelse, under det några af dem maka sig in i de fredliga vinklar och hörn af gallerierna för at der öfverlemna sig åt — en ljuf sömn. — "

Här lemna vi vår Whig at taga sig en lur, helst denna artikel redan blifvit nog vidlöftig, ehuru ämnet visserligen på långt när icke är uttömdt. Vi komma nu til den nedra teckningen på Planchen.

En Tory.

Ordet Tory är synonymt med conservatif, aristokrat. Detta namn, hvarmed man betecknade de röfvare som hade sitt tilhåll uti Irländska kärr, gafs åt Riddarne eller anhängarne af Carl I, hvilka försvarade Konungen, monarchien och anglikanska kyrkan, af de såkallade *rund-hufvuden* som höllo med folket och protestantismen. Benämningen af torys och whigs blef allmän omkring 1678 och har alltsedan bibehållit sig.

"Den gamle tjenstemannen — Tory är en ganska besynnerlig person. De sednare 10 årens stormar hafva lemnat ganska få af detta slag i samma ställning. Det större antalet af dessa underordnade tjenstemän hafva blifvit utvisade ur Parlamentet, och de af en mera uphöjd rang hafva blifvit försatte på indragningsstat eller upflyttade i Pairskammarn. Men bland de honorables som intaga de första oppositions-bänkarna, får man ännu se de utmärkta lemningarna af dem som fordom voro i spetsen för allmänna ärenderna; nästan alla personer med måttlig förmögenhet, och ofta

af ringa härkomst, hafva de tilbragt deras ungdom med en trätsam underordnad tjenstebefattning, och befinna sig ganska liknöjdt behandlade efter någon tids förlopp, när man utesluter dem ifrån befordran til de högre platserna hvilka de ansågo såsom belöningen för deras tjenstgöring.

Knappast en eller annan af dessa hafva någon utmärkt talaregåfva. Deras hela tid har förflutit i det enformiga collegial-väsendet, och ehuru de under denna sysselsättning icke erhållit någon stor grundlighet och någon vidsträckt politisk åsigt, känna de likväl de publika affairerna och hvad som tildragit sig inom staten. De tala sällan, och när det händer, är det med sundt omdöme, med sakkännedom, men utan knall-effekter.

Det hörer til modet at skämta öfver dessa representanter ur bureaucratiens skola; men dessa personer voro nyttiga menniskor bland deras samtida, och man kan icke annat än respectera dem ännu, ehuru tildragelserna i vår tid hafva kastat dem in i en ny generation. En embetsman i administrativ väg uptäckte hos dem ofta egenskaper, hvilka voro önskansvärda at våra nuvarande statsmän finna begåfvade dermed.

Kommer sedan i ordningen den gamle Esquire-tory, representanten från sitt grefskap i den goda tiden, då grefskapens deputerade voro utmärkte män. Då för tiden voro grefskapen verkliga grefskap, och vår vän, i sina stöflar med bruna kragar, segrade vid valen öfver sin medtäflare efter fjorton dagars valförrättning, som han ensamt bekostat. Som det icke var lätt at finna en candidat i stånd at segra i en dylik kamp, behöll vår vän et visst oberoende, och voterade i allmänhet efter bästa förstånd. Til större delen understödde han Tory-ministèren, men icke alltid. Han voterade kraftigt emot förmögenhets-afgiften och salt-skatten, och det hände honom til och med at understödja *Hume* *) i sina hushållnings-förslager. Men nu för tiden, då oberoendet har försvunnit tillika med många andra orimliga fördomar, voterar Sir Thomas i alla omständigheter med Sir Robert Peel **). Om han icke gjorde det, skulle han icke hafva någon slags rygtbarhet, och denna

*) En af Radikalerne.

**) En af tory-partiets hufvudmän.

öfvertygelse är långt ifrån at göra honom lyckligare än förlusten af vigtigheten han ägde såsom oberoende representant.

Bredevid honom sitter en gammal gentleman, klädd med en studerad omsorg och renlighet, en lika stilla och märkvärdig representant af tory-klassen. Det är typen af den gamle Tory, som blifvit rik genom handeln, en stam hvars torysm och vigtighet daterar sig ifrån Pitts tider och hvars blomstrande dagar voro krigstidens. Det var visserligen en tid då de rika bankirerna icke ansågos värdige at få inträde på Almacks-balerna *); denna grannlagenhet har försvunnit; men vår gamla farbror har bibehållit alla minnen af fordomdags, hvilket hans högdragna hööflighet nogsamt bevisar. Han tror sig på intet vis vara hedrad af den upmärksamhet som hans partis högtförnäma herrar visa honom; hans namn är lika så väl kändt inom staden som i deras egna grefskap.

Liksom grefskapens Tory-representanter äro i nedstigande, äro det äfven de mercantila: han påminner sig den tiden då Pitt och lord Liverpool brukade at alltid rådfråga honom först innan de togo något afgörande beslut af vigt i financerna. Nu för tiden rådfrågas han af ingen och han utgör blott enheten i en corporation af öfver trehundra individer. Han är stadigt Tory, och, ehuru fallen för at knota, fast han är skäligen nedsatt, har han icke förlorat något af sin kraftfullhet; ty hvarje gång han tänker på de bedröfliga förändringar som ägt rum, känner han en uplågande harm emot de fördömda whigs och radicaler, orsaken til allt ondt.

Näst i ordningen följa de gamle Torys af alla stånd: den gamle Tory-advocaten, som nästan alltid afstått från några vidare parlamentariska framgångar; — de gamla tory-militairer, som inbilla sig at kriget kommer at uphöra och är färdigt at åter genast utbryta; dessa svärja vid Lord Wellington, och tro at det enda möjliga för nationens bästa är et bra krig. — Den gamle Tory-Amiralen tror det vara sin skyldighet at understödja debatterna om marinens budget, at yttra några ord i öfvertygande ton: at allt står illa til med flottan och at henne fattas allting. — Medlertid äro de gamla Torys aktningsvärda och i umgänget angenäma menniskor, och när de öfverallt visa sig lugna och väl upfostrade, kan man anföra dem som exempel för den upväxande ungdomen af

*) Et ägta aristokratiskt-förnämt sällskap.

alla partier. Samma förhållande äger icke rum med de moderna Torys. De äro sammansatta af unge män ur alla stånd; äro häftiga och larmande och tro at de genom sitt votum afgöra statens öde; de lefva endast för voteringarna och äro oftast okunnige om hvad som förehafves. —»

Vi sluta här denna nog långa artikel, och hvad de radicala angår, äro de icke föremål för planchen.

Ordet til Logogrifen i föregående N:r är: *Slarf*, hvaraf fås: *larf*, *slaf*, *arf*, *fal*, *far*, *as*, *laf*, *sal*, *Alf*, *af*, *sarf*, *fras*, *al*, *Lars* (Herr Lars), *saf*, *ras*, *fals*, *Lar*.

Pl. 44.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Mössa af spetsar garnerad med röda taftsband; en framtil öppen rock af broderadt Indiskt muslin; underklädning af gult glaseradt taft; bruna kängor.

Fig. 2. Hatt af mörkt grisdelint sammet, orangegula blommor och band; gulrandig klädning; svart sidensars-kappa kallad *Crispine*, med ljusblått stickadt foder, garnerad med snörmakare-arbete och nederst försedd med en bred volang. (Vi göra våra läsarinnor upmärksamma på denna sednare nyhet af volang på kappor); hvita handskar, grisdelina kängor.

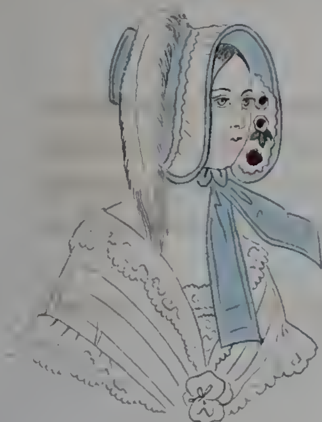
Fig. 3 & 4 sedd från tvenne sidor. Bait här prydt med guldperlor, en guldnål och hängande guldtofsar.

Fig. 5. Ljusblå sidenhatt garnerad med hvit mellan-spets och en långt hängande plym samt blåa band.

Fig. 6. Hvit brocherad sidenhatt prydd med blommor och band.

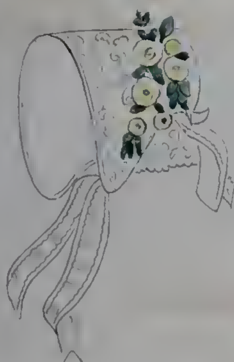
Stockholm, 1843.

Tryckt hos *Carl Deleen*, R. W. O.

5

4

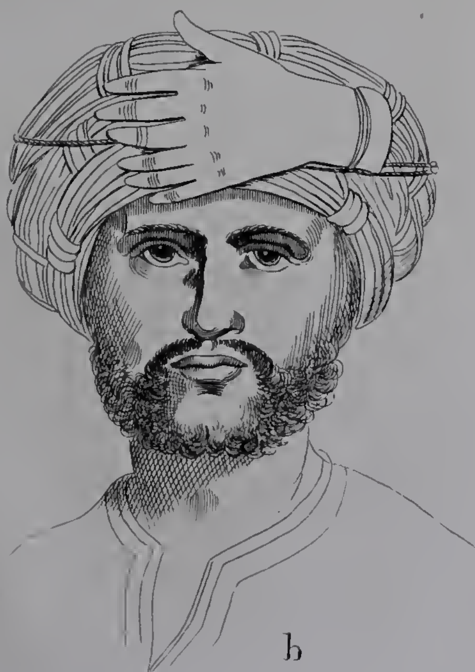

3

6

1

2

a

b

de Argungen.

N:o XII.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

December Månad 1843.

Pl. 45.

a. *Den Skönas Porträtt.*
b. *Abd-el-Kaders Ordens-decoration.*

Den Skönas Porträtt.

En enthusiastiskt kär gjorde en gång följande målning af sin tilbedda Skönas utseende: *Hon har en elfenbenspanna der kärleksguden thronar; hennes ögon hafva Saphirens glans hvars strålar sätta hjertan i brand; hennes hår och ögonbryn äro af det svartaste ebenholz; hennes kinder äro blommande rosor; hennes korall-läppar omgifva en perlrad och hennes hals är Svanens.*

Grandville som alltid upfattar det löjliga eller öfverdriften som gerna blir löjlig, stundom platt, tog mannen på ordet och gjorde deraf ofvanstående fruntimmers-porträtt, som bokstafligen är sannt, men i sin helhet dock blir en carrikatur, som skulle bli ännu mer framstående såsom sådan, om man försökte återgifva det i en målning med dess naturliga färger; mellertid låg det en verklig svårighet uti at föreställa bilden efter bokstafven genom några penn-drag, och likafullt åt det hela gifva et menskligt och behagligt utseende, hvilket onekligen i hög grad lyckats för den genialiske teknaren. Man skulle nästan tro at Grandville med alla dessa itända hjertan och de flygande pilarna, känt den gamla Svenska sången:

När de pilar som hon sänder,
Göra Hjelten til en träl,
Om hon eld på hjertan tänder,
Har hon nyttjat dagen väl.

Horatius har sagt: »Skaldekonsten är såsom målare-konsten.» (Ut pictura poesis.) Dessa ord ryckta ur sitt sammanhang med den strof hvartil de höra, hafva ofta blifvit på et förvändt sätt använda i deras rätta mening. Om begge hafva et gemensamt syftemål, skilja de sig betydligen åt uti medlen eller förmågan, så at det ofta är omöjligt at återgifva den ena genom den andra, til och med i deras mest fullkomliga alster. — Det är medlertid sannt, at man stundom träffar hos skalderna tvungna och öfverdrifna bilder och poetiska målningar, och ofvanstående porträtt tycks vara egnadt at ådagalägga, huru missbruket deraf kan leda til osmaklighet eller platthet.

Vi skola försöka at genom några exempel ur våra större Skalders arbeten, til någon del bevisa, at de stundom i sina poetiska målningar, varit stora fritänkare eller fritalare:

Din barm lik källans silfverbölja
Tyst *gungad af en vestanvind,*
Der tusen *kärlekar sig dölja*
Och rosen, purprande din kind;
Och dessa tänders snö
Och denna muns coraller — — —

KELLGREN.

Och mellan läppar af korall
Förråd en dubbel rad af alabaster-tänder.

LEOPOLD.

— — — — — *men hoppets skuggor*
I lätta silfverskir med band af rosor;
Och glädjens lifligare ljusa hamnar
I Himlens stjernbeströdda azurskrudar
Kringflägtade hans själ — — —

KELLGREN.

Ömheten som ler med halfva *tårar.*

KELLGREN.

Kasta sig up *för klippans höjder.*

KELLGREN.

Re'n vintern strödt sin drifva *i hans lockar.*
Kellgren.

Hennes gång på luften flyter
Lik en jagad sommarsky.
Kellgren.

Det gifves äfven andra epitheter som blifvit conventionela och vunnit liksom burskap hos skalder och i hvardagstalet, hvilka genom sin dubbel-mening eller hårdragenhet förfela intrycket och lemna rum åt sarcasmen, såsom: "hennes *öppna* panna; hennes *rena* ansigte." Vi vilja icke utsträcka detta yttrande til mera vågade uttryck såsom: *En rosenhäl; silkesvingar;* &c. &c. &c.

Abd-el-Kaders Ordens-decoration.

Abd-el-Kader, denne stridslystne Arab, den Fransmännen så ofta ansett alldeles besegrad och hans välde tilintetgjordt, visar sig ännu alltid i fält och gör ströftåg til förfång för Fransmännen och de Arab-stammar som ingått förbund med dem. Han har efter Europeiska magters mönster organiserat en stående krigshär, hvarvid dels fångar, dels rymmare ifrån den utländska legionen varit honom behjelplige.

Abd-el-Kader är en man som följer med sitt tidehvarf och icke vill bli efter i det magtpåliggande ordensväsendet, hvarföre han redan efter utbrytandet af fiendtligheterne mellan honom och Fransmännen, i November 1839, instiftat en ordens-decoration ibland sina trupper; denna består af en *silfver-hand,* som bäres i pannan på turbanen der den är fästad vid kamelgarns-snöret. Denna decoration har trenne grader: första graden, en hand med fem fingrar; andra graden, en hand med sex fingrar samt tredje och högsta graden, en hand med sju fingrar. Intet slags pecuniär förmån åtföljer denna decoration, men åt dem som erhålla den medförer den, ibland andra privilegier, det at bejda rättvisans svärd, när den decorerade fäller förbön för den brottslige och vill befria honom. — Af denna decoration hafva endast ganska få blifvit utdelade.

I sammanhang härmed torde vi äfven få nämna, at sedan 1839 äfven et annat distinctions-tecken blifvit stiftadt af Abd-el-Kader, bestående af en liten, lindrigt krökt sabel af silfver af

2½ Svensk tums längd. Vid sabelfästet eller handtaget är sigillformigt graveradt namnet *Mahi-Eddin*, Abd-el-Kaders far; på klingan äro med ringa skicklighet inskurna flera arabiska ord, som betyda: *Den kan ej bli sårad som har förtröstan til Gud.* Man har funnit detta decorations-tecken på en Arabisk hufvud-anförare som stupade nära Blidah d. 31 Dec. 1839.

Pl. 46.

Qvinnfolk ifrån Mola och Castellone, i närheten af Gaëta, i Konungariket Neapel.

Under denna vackra himmel och et behagligt klimat känna fruntimren icke modets nyckfullhet. De hafva et eget sätt at fläta och ordna deras hår, som icke är detsamma som å andra åtskilliga ställen i Italien, men som dem emellan är oombytligt. Om söndagen i solupgången, och innan timmen til första messan infaller, ser man grupper af ungt qvinnfolk, utanför porten af deras boningehus, sysselsatta med ordnandet af deras hårklädsel i enlighet med det häfdvunna bruket. Den resande som vid denna tiden far genom en by, beundrar denna ungdom, som behagsjukan satt så bittida i rörelse: man förundras icke öfver hans nyfikenhet, utan belönar snarare hans beundran genom et vänligt småleende.

Af allt slags egenhet i hårklädsel uti Italien, utmärker sig särskilt det sätt som fruntimren ifrån Mola och Castellone tillegnat sig. För at öka tjockleken af deras hårflätor, gömma de i dem en cordon upstoppad med blår af skälig tjocklek; dessutom inviras i flätorna band, hvilka antingen genom sättet, färgen eller rikheten skilja de ogifta flickorna ifrån de gifta qvinnorna. De förra göra en tredubbel flätrad med band af lifliga och omvexlande färger; de sednare göra blott en tvådubbel flätrad med band af mera ärbara färger, men med iväfdt guld och silfver; de kalla den *galani.* För at nu up- och i ordninghålla denna flätbyggnad, betjena flickorna sig af tvenne långa silfvernålar hvilkas

knapp i allmänhet utgöres af en örn med tvenne krönta hufvuden: dessa nålar, hvilka för öfrigt äro lika med dem man funnit bland ruinerna i Pompeji, kallas *spadette* (liten värja). En lärd Neapolitanare har trott sig finna uti dem en sinnebild: de äro försvarsvapen, liksom den lilla dolken, hvilken, som man påstår, de Spanska damerna nyttja. De gifta ersätta dessa tvenne nålar genom et slags halfmåne, som, smal på midteln, utvidgar sig i bredden och tiltar vid ändarne i en krökning; den kallas *spadetta sana:* vår lärde Neapolitanare ser äfven häri en sinnebild: de begge metallremsornas förening häntyder på den fredliga föreningen genom giftermålet: om tilävenivrs bruket deraf kommer ifrån antiken, skulle man jemväl i denna halfmånes skapnad finna en häntydning på *Lucina.* *) Sjelfva flätorna fästes invid håret genom en mängd skäligen grofva silfvernålar, bland hvilka man urskiljer en, hvars knapp föreställer en liten tupp som håller en korall-qvist i näbben. Vid åtskilliga ställen, och isynnerhet i bakhåret, ser man ofta små korall-händer med uplyftadt pekfinger: dessa äro, som man vet, talismaner emot *la jetta tura* (onda ögon), en vidskepelse som ännu är til på landsbygden, och den man stundom äfven träffar ibland de uplysta klasserna.

På högtidsdagar och vid processioner, när alla dessa unga qvinnor äro samlade och klädda i sina bästa högtidsskrudar, lemna de en anblick som förvånar och behagar. De nyttja slöjor af silke, bomull eller ylle; men om de med dem betäckte hufvudet, hvortill gagnade hela deras konstmässiga hårklädsel; det vore en fruktlös möda; derföre låte de också stundligen slöjan falla vårdslöst ned på axlarna. Deras klädningar äro af siden antingen slätt eller med iväfda guld- och silfver-blommor, hvartil de nyttja et lif af sammet kantadt med guldgaloner som betäcka sömmarna på ryggen. Deras örhängen bestå af stora perlor som kallas *navette,* i allmänhet äro de båtformiga. Deras fingrar äro fulla med ringar, med undantag af flickorna som icke äro förlofvade. För öfrigt nyttja de äfven grofva guldkedjor, i hvilka de äldre qvinnorna hänga guld-dubloner. När man nu til denna klädedrägt tänker

---

*) **Omsom är det Diana, omsom Juno; men i allmänhet var det en Gudinna som vakade öfver barnsängsqvinnor och barnens födelse.**

sig en vacker och väl proportionerad växt, en fin och behaglig carnation, snarare hvit och lindrigt stötande i rödt än i brunt, man skulle kunna säga aristokratisk, emedan qvinnorna ifrån Mola och Castellone icke arbeta ute på fältet, så fattar man lätt, at en artist sällan lemnar dessa trakter, utan någon tekning i sitt album och utan angenäma minnen.

Månskens-promenaden på Djurgården.

På en skön, en klar Augusti-qväll
unga Robert i sitt tysta tjäll,
ensam satt och trodde
at der lugnet bodde
borde menskan alltid vara säll.

Med en tanke högt från jorden skild,
blickande til månens hulda bild,
som mot flodens yta
log, at bölja byta
i en Ether-tafla skön och mild.

Aftonluften ren och härlig var,
skördemannen hem sin lie bar,
dufvan öm och trogen
til sitt hem i skogen
et förråd för nästa morgon bar.

När åt fantasiens gudaverld
Hjertats fullhet offrade sin gärd,
låset sagta rördes,
svärmarns tjusning stördes,
blef i lifvets vissna häckar snärd.

Robert missnöjd fönstret slog igen.
»Kom och aftonvindens flägtar känn,
»lemna rum och ruta
»at naturen njuta!»
Mälde en förtrolig barndomsvän.

Snart de hasta båda arm i arm
Med en känsla paradisiskt varm,
Härligt njöto qvällen
under himlapellen,
öfver hopens medvetslösa larm.

Månne lilla skalken någon stund
varit skild från Paphos täcka lund?
Nej! jag icke tror'et;
säkert under floret
leker han kring flickans rosenmun.

Uppå flodens klara silfvervåg
liten julle nära stranden låg,
Skalken lutan rörde,
Robert sångmön hörde
och vid månens sken en ängel såg.

Än hon några slag då lutan slog,
ljudet långsamt uti rymden dog. —
Robert invid stranden
räckte sångmön handen,
lilla skalken följde dem och log.

Tron J kanske, at han sedan flytt
blott han flickans hår med myrthen prydt?
Nej; vid hennes blickar
än han vänligt nickar,
Fast han lågan der i värma bytt.

I en ängels öga huru mild,
speglar sig hans gudasköna bild,
när *han:* pappa, mamma
lär den lilla stamma,
aldrig mera är han yr och vild.

Om J tviflen, ack! besök dem då:
se när Robert famnar dessa två
hur *han* vingen sänker,
blickar up och tänker:
At ur deras hydda aldrig gå.

Af Författarinnan til Adas Dotter.

Simon Båt.

Efter Roger Bontemps af Béranger.

Mig lyster sjunga vid min cittra,
Om Simon Båt, hans art och skick.
At bli en motbild af de bittra
I våra dar han lifvet fick.
Förnöjsamt lefva, aldrig blänka,
Förakta klander, veklig gråt;
Hej lustigt! detta sätt att tänka
Behagar tjocka Simon Båt.

Den hatt han bär och flitigt ansar,
Var länge buren af hans far
Med alltid friska myrtenkransar
Föryngrad alla högtidsdar.
En kamlotts-kappa, skäligt sliten,
Som tjuge år följt honom åt; —
Hej lustigt! heder åt habiten!
Så *grann* var tjocka Simon Båt.

Uti hans boning, bland de smärre,
En tältsäng stod, en stol af sälj;
Et krus som ifylls af vår Herre,
En flöjt, en kortlek, en butelj.
Porträttet af en älskarinna,
Et kassaskrin med — ej en plåt.
Hej lustigt! Skatterna försvinna!
Så *rik* var tjocka Simon Båt.

Han kunde narra folk at skratta,
Och göra korthus åt de små,
Förtälja sagor, högst besatta,
Med halfhögt löje då och då,
Berätta oprans alla stycken,
Hvar ny, hvar gammal anekdot.
Hej lustigt! sägen kvad J tycken:
Så *qvick* var tjocka Simon Båt.

Ej någon qväll han glömde säga:
O Gud! på dig förtröstar jag.
Gif at min sena höst må äga
Ännu af våren sitt behag.
Om jag har prydt min vishetslära
Med glädjens blommor — mig förlåt;
Gladt hjerta! är din fröjd, din ära:
Så *bad* den fromme Simon Båt.

Ni fattige, i afund frätte,
Ni som ert hus på sanden byggt,
Ni rike dårar, aldrig mätte,
Ni höge, med Ikarisk flygt.
Och du, hvars spända båge brister,
Vid hopens hurraskri deråt — —
Hej lustigt! Ta'n til er Magister
Den goda mannen Simon Båt.

Remmer.

Pl. 47.

Jordbruks-Colonien i Mettray.

Departementet Indre-et-Loire i Frankrike.

På en tid då så mycket talas och rådgöres om passande corrections-anstalter, tvångs- och frivilliga arbetshus, torde det vara interessant, at närmare lära känna en corrections-anstalt för felagtiga barn, hvilken sedan 1840 blifvit inrättad i Mettray, och redan tycks medföra de lyckligaste resultat.

I Frankrike hade redan flera, visserligen til en del lyckade försök blifvit gjorda at skilja barn, som gjort sig skyldiga til förbrytelser, stundom til brott, ifrån andra fullvuxna fångar och missdådare; at instänga barnen i egna fängelsen, moraliskt förbättra dem samt lära dem något handtverk. Men allt detta utgjorde dock endast en ofullständig modification. Det var icke et fängelse som lagstiftaren ville öppna åt barnen för at försona förbrytelser

begångna utan eftertanke eller urskilning, det var en skola, icke et häkte. At hålla barn fängslade i många år emellan murar och under galler, vid hvilka vanäran är fästad; vänja dem vid stillasittande arbeten, hvilkas nytta barnet, i anseende til sin isolering, icke fattar eller begriper; beröfva det naturens vackra skådespel, så helsosam och så uplifvande; beröfva det den fria utvecklingen af sina physiska krafter — — är det icke at uphålla eller undertrycka utvecklingen så väl af själens som kroppens förmögenheter? — Är det icke at aga med en utomordentlig hårdket, icke allenast för det närvarande utan jemväl för en framtid, förbrytelser dem man förklarat vara begångna af oförstånd eller utan urskilning? Antagom äfven at en social-förbättring derigenom åstadkommes, hvad kan man deraf såsom minst menligt förutse efter en sådan ömklig barndom, om icke en enerverad ynglinga-ålder, tvinsot, en oerfaren manbarhet som blyges för det förflutna, belastadt med mörka och nesliga minnen.

Alla dessa olägenheter som motverka et högre ändamål har man sökt förekomma genom ofvannämnde inrättning, hvarvid man til och med sorgfälligt undvikit benämningen tvångs- eller correctons-anstalt, utan kallat den *Colonie Agricole*, Jordbruks-Coloni.

Jordbruks-Colonien i Mettray är det fullkomligaste och mest rationela bevis, som hittils blifvit verkstäldt i Frankrike för at realisera lagens åstundan; och, likasom nästan alla stiftelser af dylik art under inflytandet af en uphhöjd välgörenhetskänsla, är den icke et foster af regeringen, vid alla tilfällen mera skicklig at conservera och utreda, än at upfinna och skapa; men den är et verk af tilgifna och dristiga medborgare, som icke låtit afskräcka sig genom sednare tiders motverkan af associations-andan til välgörenhetens befrämjande. Stiftarne äro Vicomte *Bretigères de Courteilles* och Herr *M. de Metz*, hedersledamot af *la Cour royale de Paris*. År 1838 gjordes början med anläggningen; 1839 voro en del af byggnaderna färdiga och i Januari 1840 emottogos de första colonister, 9 til antalet, hvilka voro barn ifrån central-fängelset i Fontevrault, med flit utsökta af dem som hade namn om sig at vara de ostyrigaste. För det närvande (1842) upgår antalet til två hundra, men kommer at ökas til tre hundra.

Ordningen och regelmässigheten af byggnadernas yttre förbereda fullkomligen det intryck man erfar vid granskningen af dess

inre: nya boningshus, aflägset belägna i midten af en vacker landsbygd, omgifna af fruktbärande fält under en ren himmel. Dessa boningshus äro enkla trähus täckta med torf i en viss symmetrisk ordning med en vacker kyrka vid ena ändan. Barnen äro fördelade i familjer som bestå af 40 hvardera och bebo ett hus. Hvarje familj har sin lärare til chef under hvilken lyda tvenne underlärare *(contre-maîtres)*. Tvenne colonister, under benämning af *äldre bröder*, deltaga med de trenne förstnämnda uti ledningen och upsigten inom familjen. Arbetsamhet är coloniens förnämsta lagbud. Klockan 4 om morgonen, vid alla årstider, är colonien på fötterna. Alla barn sysselsättas med åkerbruket och olika handteringar, såsom: skomakeri, skrädderi, sadelmakeri, grofsmide, snickeri, vagnmakeri, halmflätning, silkesodling och hussysslor. Man har härmed isynnerhet afsett at dana dem til nyttiga medlemmar på landsbygden, för at hålla dem aflägsna från städerna, samlingspunkten för alla förförelser. Barnen äro enkelt klädda, man kunde nästan säga, nog tarfliga; men snyggheten har aldrig utseende af fattigdom: jacka och pantalonger af groft tyg, men ledig och rymlig, samt barbenta med et slags träskor. Deras föda är sund och tilräcklig. Sofrummen och matsalarne äro ordnade som om bord på et fartyg; colonisterne ligga i hängmattor som uphängas om aftonen; matborden äro fästade med krokar i taket, och nedsläppas måltidsstunderna; efter en half timmes förlopp är matsalen åter fri och ledig til hvilket annat behof som helst. Undervisningen är hel och hållen elementarisk. Man har lyckats förena förmånerna af den generela undervisningen med den enskilta, i det skolan inom hvarje rum ledes af chefen och underlärarne. Sången verkställes gemensamt och texten innehåller endast uttryck och upmaning til Gudsfrugtan, ånger, vänskap och fosterlandskärlek.

Straffen bestå i utstrykning af barnets namn på hederstaflan, hemmablifvande de dagar de andra hafva skol-lof, hårdt bröd, den ljusa cellen der man får arbeta och den mörka cellen, och slutligen återförvisning til det fängelse hvarifrån de kommit, detta sednare straff är det för hvilket de bära mesta frugtan. Straffens användande verkställes efter en allmänt antagen regel, som man kan tilstyrka til efterföljd vid alla upfostrings-anstalter. Aldrig pålägges något straff i de första ögonblicken då barnet felat eller

förgått sig. Underlärarne äro anbefallde, at, om de hafva orsak beklaga sig öfver någon colonist, skicka honom til hör-salen; derefter underrättas Directörerne om händelsen. Under denna mellantid har den felagtige fått sansa sig och insett sitt fel, underläraren har lugnat sig och straffet verkställes med verklig sakkännedom och kallblodighet. — Belöningar för barnen bestå uti böcker eller handtverkstyg, hvarigenom man vänjer dem vid äganderätten och at hafva aktning för densamma hos andra.

Som man lätt kan fatta, äro nästan alla religionsbegrepp utplånade hos de unga barnen när de komma ur fängelserna. Directörerne spara ingen möda at åter upväcka dem och deras samveten; men det lyckas dem isynnerhet at hos dem upväcka och underhålla en religiös känsla för heder och ära. Det är härigenom man hos dem säkrast vinner at inplanta nit för arbete, vara redliga, tilgifna, göra försakelser och älska sitt fosterland. Berättelser om stora mäns bedrifter och hjeltedater upväcker deras enthousiasm och de röras deraf til tårar. Frie at kunna rymma, men öfvertygade at en rymning vore en låg gerning, faller det dem icke en gång i tanken. Blott ett enda exempel har gifvits af tjufnad och hela colonien har funnit sig stött och förargad deröfver. Dessa stackars barn sätta på visst sätt sin heder deruti at icke stjäla, när de tvifvelsutan förut icke känt hvarföre tjufnad är så lastbar. — Frukten, som faller ifrån träden i trädgården, vidröres icke af dem.

Den resande ser här med nöje huru, vid ljudet af en klarin, förstufvu-dörrarne öppnas och en hop barn utkomma med ordning och utan buller; de äro fördelta i små flockar med hvar sin anförare, äfvensom de et barn; alla bära på sina axlar verktyg eller åkerredskap af mångfaldigt slag. Dessa flockar gå i takt och skiljas åt olika håll: en af dem går nära förbi den resande, och de helsa honom på militäriskt vis. Det är et nöje at se deras anständighet, disciplin och deras verksamma, tilfredsställda och förnöjda utseende.

Logogrif.

Mitt hela sker på mångahanda sätt
Och händer menskan ganska lätt,

3

5

4

1

2

Men är på intet vilkor rätt
Som lagens bud väl ger oss at besinna,
Och säkert hvar och en lär finna.
Ja, ingen finns som utan del deri
Kan taga sig fullkomligt fri.
Mitt hela ser man blott fem fötter äga,
Men dessa många saker säga:
Hvad man i hvarje månad ser
Så blänkande i nattlig sphèr;
En sumpig jord som ej är bra at råka
För dem som gå och dem som åka;
Hvad skräddarn lärt och utaf detta skäl
Bör kunna göra fint och väl;
En verkan som af snus man ej kan dölja
Plär oftast oförtöfvadt följa;
En fågel som vid vattnets stränder drifs
Och gerna uti vassen trifs;
Namn som en fransk och vitter fru skall bära
Til mycken rygtbarhet och ära;
Hvad man som ung och glad plär öfva mest
Och gör behagligast och bäst;
Hvad korp och kråka söka helst och bruka
At med den största glupskhet sluka;
Hvad späda djur och plantor måste ha
För at i längden trifvas bra;
Hvad hon plär hvila på knäböjda bruden
Så tjusande i rika skruden;
En son af Jacob och af Bilha, om hvars lott
I skriften nämnes föga blott.

Ch.....

Pl. 48.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Svart sammetshatt prydd med blommor och svarta spetsar; chamois-gul sidensars-kappa med pelerins-krage och

krage och garnerad framtil med svart sammet; blå klädning af siden; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. En ung herres morgon-costym. Röd grekisk mössa, (äfven under allmän benämning Rök-mössa); en vid blå turkisk kaftan, fodrad med gult och garnerad med gula bårder, ihophållen med en blå dubbel cordon med långt hängande och tofsar; rutiga pantalonger och röda turkiska pampucher; en turkisk tobakspipa med långt skaft och bredt bernstens-munstycke. — (Alla commentarier öfver sättet at så der på morgonstunden utspöka sig på grekiskt-turkiskt vis och om dagen på Europeiskt antaget bruk försvinna, och göras til intet genom magtspråket — — — *det är på modet.*

Fig. 3 & 4. Bart hår med guld-kam, prydd med törnros-guirlander och yfvigt hängande lockar. Sedd från tvenne sidor.

Fig. 5. Bart hår med en half-mössa, prydd med en guirlande och med *barbes.*

ANMÄLAN.

Denna Månads-skrift kommer äfven at utgifvas nästkommande år 1844 *under samma förbindelser och villkor som de föregående åren. Tolf ark text med* 48 *Plancher, hvaraf minst* 16 *illuminerade Mode-Costymer och andra ämnen. I Stockholm prenumereras på de flesta Boklådor och i Landsorten på* **alla** *Post-Contor. Mindre än på halft år emottages icke någon prenumeration.*

I anseende til upkommet missförstånd och til förekommande af all collision, göra vi våra läsare upmärksamma derpå, at denna Tidskrift *icke bör förvexlas med den först i år utkomna Stockholms Mode-Jurnal, hvilken har en helt annan Redaction och endast lemnar* 12 *Mode-Costymer om året.*

Innehåll af Tjugonde Årgången.

Stockholm, 1843.
Tryckt hos CARL DELEEN, R. W. O.

21 vols

vol. 20: [2], 190, [2] p. + 48 plates
of which 16 are hand-
coloured and 6 are folding

8vo: [A]-[M]⁸

G. HEDBE

